

CULTUURRAAD
VOOR DE
NEDERLANDSE CULTUURGEMEENSCHAP

Zitting 19751976

Nr. 2

HANDELINGEN

Vergadering van dinsdag 18 november 1975

INHOUDSOPGAVE

BERICHTEN VAN VERHINDERING
Afwezig met kennisgeving, blz. 29

VERSLAG
Indiening, blz. 29

ONTWERPEN VAN DECREET
Indiening en verzending, blz. 29

VOORSTEL VAN DECREET
Indiening en verzending, blz. 29

VRAAG OM UITLEG
Indiening, blz. 29

BOODSCHAPPEN
Samenstelling van de Rat der deutschen Kultur-
gemeinschaft, de Conseil culturel de la com-
munauté culturelle française en de Vlaamse
Gewestraad, blz. 30

MEDEDELING VAN DE EERSTE MINISTER
Vergadering van de verenigde commissies voor
culturele samenwerking, blz. 30

SAMENSTELLING VAN DE COMMISSIES
Wijziging onder de vaste leden, blz. 30

VRAAG (R.v.O. art. 52) van de heer M. Vanhaegen-
doren tot de Minister van Nederlandse Cultuur
en van Vlaamse Aangelegenheden over de aan-
wijzing van kandidaten voor een studiereis
naar Polen, blz. 30

VOORSTEL VAN RESOLUTIE van de heer M. Van-
haegendoren c.s. houdende het instellen van
een onderzoek inzake de taaltoestanden in het
bedrijfsleven — 91 (1974-1975) - Nrs. 1 tot 3.
Algemene bespreking

Sprekers : de heren G. Belmans, verslaggever;
M. Vanhaegendoren, E. Vankeirsbilck, blz. 33

NOTA WETENSCHAPSBELEID ingediend door de
heer G. Geens, Staatssecretaris voor Weten-
schapsbeleid — 126 (1974-1975) - Nr. 1.
Voortzetting van de bespreking

Sprekers : de heren H. Boel, G. Monard, Rik
Vandekerckhove, A. Kempinaire, blz. 34

VOORSTEL VAN RESOLUTIE van de heer M. Van-
haegendoren c.s. houdende het instellen van
een onderzoek inzake de taaltoestanden in het
bedrijfsleven 91 (1974-1975) - Nrs. 1 tot 3.
Artikelsgewijze behandeling en naamstemming
over het gehele voorstel van resolutie, blz. 42

NOTA WETENSCHAPSBELEID ingediend door de
heer G. Geens, Staatssecretaris voor Weten-
schapsbeleid — 126 (1974-1975) - Nr. 1.
Voorzetting van de bespreking en antwoord van
de Staatssecretaris.

Sprekers : de heren W. Content, J. Buch-
mann, Guido Verhaegen, G. Temmerman,
G. Geens, Staatssecretaris voor Wetens-
schapsbeleid, blz. 43

Vragen om uitleg (R.v.O. art. 49)

1. van de heer M. Vanhaegendoren tot de Eerste
Minister over de verschillende houding van
leden van de huidige regering zelf en van leden
van de vorige regering ten opzichte van pro-
blemen in verband met de bevoegdheid van de
Cultuurraad voor de Nederlandse Cultuurge-
meenschap.

Sprekers : de heer M. Vanhaegendoren, me-
vrouw R. De Backer-Van Ocken, Minister
van Nederlandse Cultuur en van Vlaamse
Aangelegenheden, blz. 56

2. van de heer M. Coppieters tot de Minister van
Nederlandse Cultuur en van Vlaamse Aan-
gelegenheden over de herhaalde schendingen

van het Cultuurpact en van het decreet van 28 januari 1974 betreffende het Cultuurpact door discriminatie van de Vlaams-nationale strekking bij benoemingen en bevorderingen in het algemeen en wat de B.R.T. betreft in het bijzonder.

Sprekers : de heer M. Coppieters, mevrouw R. De Backer-Van Ocken, Minister van Nederlandse Cultuur en van Vlaamse Aangelegenheden, blz. 58

3. van de heer M. Vanhaegendoren tot de Minister van Nederlandse Cultuur en van Vlaamse Aangelegenheden over de adviezen uitgebracht door de werkgroep ad hoc die werd opgericht om te adviseren inzake de toepassing van het decreet van 19 juli 1973 tot regeling van het gebruik

van de door de wet en de verordeningen voorgeschreven akten en bescheiden van de ondernemingen.

Sprekers : de heer M. Vanhaegendoren, mevrouw R. De Backer-Van Ocken, Minister van Nederlandse Cultuur en van Vlaamse Aangelegenheden, blz. 66

VOORSTEL VAN DECREET

Indiening en verzending, blz. 69

REGELING VAN DE WERKZAAMHEDEN, blz. 69

SCHRIFTELIJKE VRAGEN EN ANTWOORDEN

(R.v.O. art. 51) blz. 69

VOORZITTER :
de heer J. BASCOUR

De heren L. **Lindemans** en **D. Coens**, secretarissen nemen plaats aan het bureau.

De notulen van de jongste vergadering worden ter tafel gelegd.

De vergadering wordt geopend om 14.35 uur.

BERICHTEN VAN VERHINDERING

De Voorzitter: Ik deel aan de Raad mee, dat zijn ingekomen berichten van verhindering van de leden :

R. De Wulf, M. Vandenhove, J. Vandemeulebroucke, gezondheidsredenen;

E. De Facq; L. Rombaut, J. Wijninckx, buitenslands ;

M. Babylon, E. Cuvelier, M. Coucke, P. De Kerpel, R. Gheysen, J. Van den Eynden, L. Van Geyt, E. Vansteenkiste, A. Verspeeten, ambtsbezigheden ;

M. Bode, M. Verlackt-Gevaert, familieverbindingen.

VERSLAG**Indiening**

De Voorzitter: Het volgende verslag werd ingediend :

- door de heer **J. Belmans** namens de Commissie voor taalwetgeving en taalbescherming over het voorstel van resolutie houdende het instellen van een onderzoek inzake de taaltoestanden in het bedrijfsleven — 91 (1974-1975) - N r . 3 .

ONTWERPEN VAN DECREET**Indiening en verzending**

De Voorzitter : De volgende ontwerpen van decreet werden ingediend en naar de bevoegde Commissies verzonden :

- Ontwerp van decreet houdende begroting van de Culturele Zaken van de Nederlandse Cultuurgemeenschap voor het begrotingsjaar 1976 — Sector Middenstand — 4-111 (1975-1976) — Nr. 1.
- Ontwerp van decreet houdende begroting van de Culturele Zaken van de Nederlandse Cultuurgemeenschap voor het begrotingsjaar 1976 — Sector Verkeerswezen — 4-IV (1975-1976) — Nr. 1.

- Ontwerp van decreet houdende aanpassing van de begroting van de Culturele Zaken van de Nederlandse Cultuurgemeenschap voor het begrotingsjaar 1975 — Sector Nederlandse Cultuur — 5-I (1975-1976) — Nr. 1.

- Ontwerp van decreet houdende aanpassing van de begroting van de Culturele Zaken van de Nederlandse Cultuurgemeenschap voor het begrotingsjaar 1975 — Sector Middenstand — 5-III (1975-1976) — Nr. 1.

- Ontwerp van decreet houdende aanpassing van de begroting van de Culturele Zaken van de Nederlandse Cultuurgemeenschap voor het begrotingsjaar 1975 — Sector Verkeerswezen — 5-IV (1975-1976) — Nr. 1.

Verzonden naar de Commissie voor de begroting.

VOORSTEL VAN DECREET**Indiening en verzending**

De Voorzitter: Het volgende voorstel van decreet werd ingediend en naar de bevoegde Commissie verzonden :

- Voorstel van decreet van de heer **G. Monard** c.s. tot wijziging van de wet van 19 juli' 1971 betreffende de toekenning van studietoelagen en studieleningen.

Verzonden naar de Commissie voor onderwijs.

VRAAG OM UITLEG**Indiening**

De Voorzitter: De volgende vraag om uitleg werd ingediend.

Vraag om uitleg van de heer **Van Elewyck** tot de Minister van Nederlandse Cultuur en van Vlaamse Aangelegenheden, over :

1. De door de minister gesuggereerde overtredingen van de cultuurpactwet (wet van 16 juli 1973 waarbij de bescherming van de ideologische en filosofische strekkingen gewaarborgd wordt), wat betreft de vrijheid van keuze van een filosofische strekking ;
2. De door de minister in verband met de gemeentelijke culturele raden gesuggereerde overtredingen van de gemeentewet en van het decreet van 12 december 1974 tot regeling van de erkenning van gemeentelijke raden voor cultuur en culturele vrijetijdsbesteding.

BOODSCHAPPEN

De Voorzitter : Bij brief van 21 oktober 1975 deelt de Voorzitter van de Rat der deutschen **Kulturgemeinschaft** mede dat voornoemde Raad ter vergadering van 21 oktober 1975 voor samengesteld werd verklaard.

Bij brief van 21 oktober 1975 deelt de Voorzitter van de Conseil culturel de la communauté culturelle française mede dat voornoemde Raad ter vergadering van 21 oktober 1975 voor samengesteld werd verklaard.

Bij brief van 4 november 1975 deelt de Voorzitter van de Vlaamse Gewestraad mede dat voornoemde Raad ter vergadering van 4 november 1975 voor samengesteld werd verklaard.

MEDEDELING VAN DE EERSTE MINISTER

Vergadering van de verenigde commissies voor culturele samenwerking

De Voorzitter: Vanwege de heer Eerste Minister mocht ik de volgende brief ontvangen:

„Brussel, 31 oktober 1975.

Mijnheer de Voorzitter,

Nog zeer onlangs had ik de gelegenheid met nadruk te wijzen op het verlangen dat de gehele Regering en ikzelf koesteren om te trachten de dialoog van gemeenschap tot gemeenschap opnieuw op gang te brengen.

Namens de Regering verzoek ik u dan ook een vergadering van de verenigde commissies voor culturele samenwerking te beleggen.

Een eerste punt van bespreking met het oog op de hervatting van de dialoog van gemeenschap tot gemeenschap zou, overeenkomstig de wens van de Regering, het onderzoek moeten zijn van de objectieve criteria voor de verdeling van de culturele dotaties. Zoals u weet zijn voor dit probleem van jaar tot jaar louter pragmatische oplossingen gevonden.

Mocht hieromtrent overeenstemming worden bereikt, dan zou met het opstellen kunnen begonnen worden van een ontwerp van wet tot regeling van dit' probleem overeenkomstig de wens van de grondwetgever krachtens artikel 59bis, § 6, 2e en 3e lid van de Grondwet, en zou dit een gelukkig voorteken kunnen zijn, van de voortzetting van de gewenste dialoog.

Een zelfde schrijven richt ik aan uw collega, de heer L. Outers, Voorzitter van de „Conseil culturel de la communauté culturelle française”

Bij voorbaat dank ik u voor de aandacht die u aan dit schrijven zal schenken en teken' ik.

Met de meeste hoogachting.

L. TINDEMANS”

Conform de beslissing van het Bureau, dat een bespreking aan deze brief wijdde, zal de inhoud ervan ter behandeling aan de Commissie voor Samenwerking van onze Raad worden voorgelegd.

SAMENSTELLING VAN DE COMMISSIES

Wijziging onder de vaste leden

De Voorzitter: Onder de vaste leden van de Commissie voor culturele promotie en het cultureel patrimonium wordt de volgende wijziging voorgesteld door de P.V.V.-fractie :

— de heer **E. Flamant** vervangen door de heer **Jean Daems**.

Is de Raad het daarmee eens ? (**Instemming**)
Aldus is besloten.

VRAAG (R.v.O. art. 52) van de heer M. Vanhaegendoren tot de Minister van Nederlandse Cultuur en van Vlaamse Aangelegenheden over de aanwijzing van kandidaten voor een studiereis naar Polen.

De Voorzitter: Dames en Heren, aan de orde is de mondelinge vraag van de heer M. Vanhaegendoren tot de Minister van Nederlandse Cultuur en van Vlaamse Aangelegenheden over de aanwijzing van kandidaten voor een studiereis naar Polen.

De heer Vanhaegendoren heeft het woord.

De heer M. Vanhaegendoren (op de tribune): Mijnheer de Voorzitter, Mevrouw de Minister, Dames en Heren, in de tweede helft van mei 1975 vernamen de besturen van de jongerenorganisaties dat door het Bestuur voor Jeugdvorming een studiereis naar Polen voorzien werd in het kader van de culturele akkoorden met die staat. Vermits de uitwisseling uitsluitend verantwoordelijke medewerkers aan jeugdpers betrof, werden kandidaten voorgedragen in die zin door de verschillende jongerenorganisaties. Bij brief van 10 juli 1975 werd vanwege de bestuurssecretaris bij het bestuur voor Jeugdvorming vernomen dat er onder de verschillende kandidaten geloot werd en dat de Volksunie-Jongeren en de P.V.V.-Jongeren aangeduid waren.

Voor de VUJO was kandidaat de heer Eddy Gaublomme en voor de P.V.V.-Jongeren de heer De Gucht. Wat de VUJO betreft heeft de betrokken kandidaat zich tot tweemaal toe telefonisch in betrekking gesteld met de heer bestuurssecretaris, maar hij kreeg steeds tot antwoord dat nadere berichten vanwege Polen uitblijven. Hij drong nog herhaaldelijk aan om tijdig de nodige informatie te mogen vernemen. Daar er geen

antwoord kwam en het Ministerie dus blijkbaar verzuimd had nadere informatie in te winnen bij de Poolse ambassade, heeft hij op 31 juli de vrijheid genomen zich schriftelijk tot de Poolse ambassade te wenden om te horen of men daar reeds meer berichten had ontvangen.

Op 28 augustus ontving hij een telefonische oproep vanwege de ambassade met de vraag zich 's anderendaags aan te melden, samen met zijn reisgezel, de heer De Gucht. Een onderhoud greep plaats in de namiddag van 29 augustus. Hierbij werden de schikkingen voor de reis evenals het programma besproken. Medegedeeld werd dat men op zondag 7 september zou kunnen vertrekken en dat het verblijf tot 14 september zou duren.

Dezelfde namiddag om 16 uur begaven de aangewezen kandidaten zich naar de diensten van het Bestuur voor Jeugdvorming maar vonden er een praktisch ledig gebouw. Eén van de weinige nog aanwezige bedienden was zeer bereidwillig en keek het dossier ter zake door. Daarbij vond zij een door de bestuursdirecteur geschreven brief aan het Bestuur voor Internationale Culturele Betrekkingen, waarin medegedeeld werd dat men, omdat er vanwege Polen niets vernomen werd, de reis niet liet doorgaan tijdens de vakantieperiode. Tevens wordt voorgesteld, vermits de aangewezen kandidaten de reis niet kunnen maken, aan Polen te vragen de reis naar een latere datum, b.v. de kerstvakantie, te verschuiven.

Tijdens het daarop volgende weekeinde waren er informele contacten met de heer bestuurssecretaris die beloofde de zaak te zullen rechtzetten.

Wanneer de kandidaat van de P.V.V.-Jongeren zich op 1 september bij de heer bestuurssecretaris aanmeldde, moeten zij beiden onmiddellijk bij de heer bestuursdirecteur komen die hun op een onfatsoenlijke wijze duidelijk maakt dat het onbeschoft was geweest rechtstreeks contact op te nemen met de ambassade. De heer bestuursdirecteur deelde mede dat de reis moest worden uitgesteld, dat geen toestemming verleend werd om te vertrekken en dat er tegen de nieuwe datum nieuwe kandidaten zouden worden uitgezocht. Men vergat daarbij de Poolse ambassade te waarschuwen zodat men daar zeer verwonderd telefoneerde waarom vergeten werd de visa's op te halen.

Uit dit alles is duidelijk en doorzichtig dat de heer bestuursdirecteur een voorkeur had voor anderen, niet aangewezen kandidaten en daarom tot een nieuwe selectie wilde overgaan.

Mag ik van de geachte Minister vernemen:

1. waarom haar diensten zelf niet tijdig contact opnamen met de Poolse ambassade of de Poolse autoriteiten ;
2. of die houding te maken heeft met de politieke overtuiging van de betrokken ambte-

naar, politieke overtuiging die hem contacten van Belgische jongeren met Polen minder wenselijk doet achten ;

3. op welke motieven de betrokken ambtenaar de reis in september niet meer wilde laten plaatshebben terwijl de Poolse autoriteiten de nodige voorbereidingen hadden getroffen en zulks zonder de kandidaten hiervan in kennis te stellen ;
4. of de aanwijzing bij loting, die niet gunstig uitviel voor kandidaten van de partij tot dewelke de Minister behoort, voor die uitgestelde reis ongedaan gemaakt wordt;
5. of de Minister het niet aangewezen acht een passende sanctie te treffen tegen het onbeleefd en eigenmachtig optreden van de bestuursdirecteur voor jeugdzaken wiens taak het ongetwijfeld is de jeugdorganisaties te helpen;
6. of de Minister zinnens is zich in alle aangelegenheden te onderwerpen aan het Cultuurpact ?

(Applaus bij de leden van de Volksunie)

De Voorzitter: Mevrouw de Minister van Nederlandse Cultuur en Vlaamse Aangelegenheden heeft het woord.

Mevrouw R. De Backer-Van Ocken, Minister van Nederlandse Cultuur en van Vlaamse Aangelegenheden (**op de tribune**): Mijnheer de Voorzitter, Dames en Heren ! Hierbij heb ik de eer het geachte lid het volgende mee te delen:

1. Vooraf lijkt het me wenselijk de procedure toe te lichten in verband met de realisering van jeugdprojecten op internationaal vlak; een objectief feitenrelaas zal ook nieuw licht werpen op het meningsverschil. Het is zeer begrijpelijk dat sommige jeugdverenigingen zich soms ergeren aan de trage wijze van werken bij internationale uitwisselingen. Er zijn echter welbepaalde procedures vastgesteld die strikt nageleefd dienen te worden.

Het is zo dat alléén het Bestuur voor Internationale Culturele Betrekkingen (I.C.B.) bevoegd is om in contact te treden met en informatie in te winnen bij de buitenlandse autoriteiten, ambassades inbegrepen.

De procedure van ontstaan en realisatie van een internationale uitwisseling verloopt als volgt.

Tijdens de vergaderingen van de vaste gemengde commissies van de landen waarmee een cultureel akkoord bestaat, worden overeenkomsten voor uitwisselingen gemaakt en vastgelegd in de verslagen van deze vergaderingen. Het Bestuur I.C.B. deelt de goedgekeurde voorstellen mee aan de betrokken

besturen; in casu, het Bestuur voor Jeugdvorming (B.J.V.).

Wanneer het project plaatsheeft in het buitenland stuurt dit land, via zijn ambassade, de uitnodiging naar het Ministerie van Buitenlandse Zaken die ze doorzendt naar het Bestuur voor Internationale Culturele Betrekkingen, dat het Bestuur voor Jeugdvorming op de hoogte brengt.

Elke informatie of vraag naar informatie gebeurt op deze wijze. Daarbij dient te worden aangestipt dat informatie dikwijls **zéér** moeilijk is voor landen uit het Oostblok; alle **zen**-dingsdossiers moeten tot in de kleinste details in orde zijn om ter plaatse geen moeilijkheden te hebben. Deze procedure is dus ingewikkeld maar onvermijdelijk.

Wat het feitenrelaas van de studiereis van de jeugdpers naar Polen betreft, kan ik u het volgende meedelen :

- a) Op 20 mei 1975 werd aan het Bestuur voor Jeugdvorming medegedeeld dat dit project kon doorgaan.
- b) Op 27 mei 1975 vertrok een brief naar alle landelijke jeugdverenigingen met het verzoek een kandidaat voor te stellen. De kandidaturen moesten vóór 22 juni 1975 naar het Bestuur voor Jeugdvorming worden gestuurd.
- c) Op 29 mei 1975 werd een kopie van die circulaire naar het Bestuur voor Internationale Culturele Betrekkingen ter informatie gestuurd, met het verzoek bij de Poolse autoriteiten na te gaan of de maand juli paste en welke verdere schikkingen dienden te worden getroffen.
- d) Einde juni waren er liefst 20 kandidaturen bij het Bestuur voor Jeugdvorming ingediend voor 2 plaatsen. De selectie gebeurde, om alle objectiviteit te waarborgen bij loting door een opsteller van het Bestuur voor Jeugdvorming.
Op 9 juli 1975 werden de namen van de in aanmerking genomen kandidaten meegedeeld aan het Bestuur voor Internationale Culturele Betrekkingen.
De kandidaten werden op 10 juli 1975 verwittigd, echter met de mededeling dat er geen verdere informatie van Poolse zijde was, maar er wel op aangedrongen werd.
- e) De niet in aanmerking genomen kandidaten werden van hun niet-aanwijzing op de hoogte gebracht op 7 juli 1975. Tevens werd hun ook meegedeeld wie uitgeloot werd.
- f) Op 20 augustus 1975 was er op het Bestuur voor Jeugdvorming nog steeds geen nieuws aangekomen van Poolse zijde. Vandaar de nota van het Bestuur voor Jeugdvorming aan het Bestuur voor

Internationale Culturele Betrekkingen met het verzoek aan de Poolse ambassade voor te stellen het project uit te stellen tot de kerstvakantie en de mededeling dat opnieuw een oproep tot kandidaten zou worden gedaan.

Terloops wijzen we erop dat op dit ogenblik nog steeds geen nieuws van Poolse zijde aangekomen is.

- Uit dit alles blijkt dat het Bestuur voor Jeugdvorming dit dossier op de voet gevolgd heeft. Tevens werd de grootst mogelijke objectiviteit nagestreefd bij de aanwijzing van de deelnemers. Ongetwijfeld handelde de administratie in de geest van het Cultuurpact.
2. De handelwijze van de betrokken ambtenaar heeft geenszins te maken met de politieke overtuiging van de twee deelnemers. De aanwijzing gebeurde bij loting en voormeld feitenrelaas bewijst zeker, geen desinteresse. Trouwens de reis naar Polen werd, wegens administratieve moeilijkheden, slechts uitgesteld en niet afgelast.
 3. De reis werd uitgesteld omdat:
 - 1) de tijd (één week) veel te kort was om alle administratieve maatregelen te nemen. Op 1 september wist het Bestuur voor Jeugdvorming helemaal niets van de getroffen regeling, noch iets van de contacten tussen de betrokkenen en de Poolse ambassade.
 - 2) Het Bestuur voor Jeugdvorming zich zeer goed bewust is dat het jeugdwerk in Vlaanderen geleid wordt door vrijwilligers, die zich zeer moeilijk kunnen vrijmaken buiten de vakantieperiodes.
 - 3) Wanneer uiteindelijk het Bestuur voor Jeugdvorming van de rechtstreekse overeenkomsten tussen de betrokkenen en de Poolse ambassade op de hoogte werd gebracht, zij voor een „voldongen feit” werd gesteld. Dergelijke handelwijze is zeer moeilijk aanvaardbaar, gezien de procedure waaraan men zich dient te onderwerpen.
Het is anderzijds toch wel merkwaardig dat tussen 31 juli, datum waarop de 2 deelnemers zich tot de Poolse ambassade wendden, en 1 september, dag van het gesprek op het Bestuur voor Jeugdvorming, geen tijd genomen werd om met het Bestuur voor Jeugdvorming, meer bepaald de bestuursdirecteur contact op te nemen. Gedurende heel de maand augustus was de bestuursdirecteur op de dienst aanwezig.
 4. De vroeger uitgelote kandidaten blijven voorrang hebben voor deze studiereis.
 5. De bestuursdirecteur voor de jeugdvorming treft geen enkel verwijt; de data van de brieven en regelingen werden op objectieve wijze genomen.
 6. Het toepassen van de Cultuurpactwet is in

dergelijke gevallen eenvoudigweg onmogelijk. Er waren slechts 2 plaatsen voor meer dan 20 kandidaten. Vandaar de loting. Deze oplossing werd gekozen uit fair-play ten opzichte van alle geïnteresseerde jeugdverenigingen.

De Voorzitter: Het incident is gesloten.

VOORSTEL VAN RESOLUTIE van de heer M. Vanhaegendoren C.S. houdende het instellen van een onderzoek inzake de taaltoestanden in het bedrijfsleven — 91 (1974-1975) — Nrs. 1 tot 3.

Algemene bespreking

De Voorzitter: Aan de orde is thans het voorstel van resolutie van de heer M. Vanhaegendoren C.S. houdende het instellen van een onderzoek inzake de taaltoestanden in het bedrijfsleven. De algemene bespreking is geopend. De heer Belmans, verslaggever, heeft het woord.

De heer G. Belmans (op de tribune): Mijnheer de Voorzitter, mevrouw en heren Ministers en Staatssecretarissen, Dames en Heren Collega's ! Uw Commissie heeft drie vergaderingen gewijd aan een voorstel van resolutie van collega Vanhaegendoren. Dit strekte ertoe, in zijn oorspronkelijke versie althans, de Minister van Arbeid en Tewerkstelling te verzoeken een onderzoek naar de taaltoestanden in het bedrijfsleven en bepaalde repercussies hiervan op de menselijke verhoudingen en de produktiviteit, te doen inpassen in het bestaande Nationaal Onderzoekprogramma Sociale Wetenschappen, hoewel dit laatste niet uitdrukkelijk in de resolutie werd vermeld. Hierbij werden voornamelijk twee vragen onderzocht.

Vooreerst werd geoordeeld dat het verzoek beter zou worden gericht tot de Staatssecretaris voor Wetenschapsbeleid, die tijdens een volgende vergadering een toelichting gaf bij het Nationaal Onderzoekprogramma en de uitvoering hiervan. Hieruit vloeide de tweede vraag voort, met name of het verantwoord was het lopende nationaal onderzoek ingrijpend te wijzigen. De voorkeur werd gegeven aan een nieuw onderzoek buiten het kader van het Nationaal Onderzoekprogramma, mits dit niet met zich zou brengen dat het gewenste onderzoek op de lange baan werd geschoven.

Bleef dan de vraag naar de geadresseerde van de resolutie en in verband hiermee de kwestie of het onderzoek moest worden beperkt tot het Vlaamse land, wat de voorkeur genoot van de indiener, of uitgebreid tot het hele land, wat zekere vragen opriep aangaande de bevoegdheid van de Cultuurraad.

Uw Commissie heeft uiteindelijk geoordeeld dat

een nationaal programma de voorkeur genoot en dat het verzoek daartoe tot de regering als geheel moest worden gericht. De tekst werd aldus in de volgende zin gewijzigd :

„De Cultuurraad voor de Nederlandse Cultuurgemeenschap dringt er bij de regering op aan, dat zij een onderzoekprogramma zou op gang brengen betreffende de taaltoestanden in het bedrijfsleven en hun weerslag op de zelfontplooiing, de aspiraties en de sociale mobiliteit van de werknemers en op de menselijke verhoudingen en de produktiviteit in het economisch leven.” Deze resolutie werd eenparig door de Commissie aangenomen.

Vooraf had de heer Claes zijn amendement ingetrokken dat ertoe strekte het onderzoek uitdrukkelijk te situeren in het Nationaal Onderzoekprogramma Sociale Wetenschappen, dit om de bedrijfsleiders niet onnodig te overstelpen met de administratieve beslommeringen van een nieuw onderzoek. Dit amendement werd ingetrokken, mits deze zorg zou worden verwoord in het verslag, waaraan graag gevolg werd gegeven. **(Applaus bij de leden van de Volksunie)**

De Voorzitter: De heer Vanhaegendoren heeft het woord.

De heer M. Vanhaegendoren (op de tribune): Mijnheer de Voorzitter, Dames en Heren, wij blijven er ongetwijfeld van overtuigd dat het decreet van 19 juli 1973, ook septemberdecreet genoemd, een van de belangrijkste taalwetten en sociale wetten is. Het werd eenparig goedgekeurd.

Wat de toepassing betreft zijn wij niet zeker ten aanzien van de uitvoerende macht. Wel wordt het in geval van klacht door het gerecht toegepast en hebben een aantal bedrijven spontaan verbeteringen ingevoerd.

Onlangs werd aan de K.U.L. een opgemerkte eindverhandeling aan het decreet gewijd in de afdeling politologie onder leiding van professor Blanpain.

In deze tijd van recessie past het aan de toepassing van de arbeidsbescherming zorg te besteden. De Cultuurraad zou moeten kunnen beschikken ove kredieten om, zoals de huidige premier dat uitdrukte, voor het wetenschappelijk onderzoek initiatieven te nemen „die naar hun oordeel niet voldoende aangemoedigd worden op nationaal vlak”.

De eventuele actie van de Minister van Tewerkstelling en Arbeid en van de andere ministers die bij de toepassing van het decreet betrokken zijn moet gebaseerd zijn op concrete gegevens die resulteren uit onderzoek en zulks rond de vraag welke de weerslag is van een diploma in het bedrijfsleven op de zelfontplooiing en de aspiraties van de werknemers, op hun sociale mobili-

teit, op de menselijke verhoudingen en op de produktiviteit.

In een tijd van recessie is het niet overbodig deze en andere menselijke aspecten van de produktie en van de arbeid te onderzoeken, evenzeer als men zich toelegt op de technologische aspecten. Al kan de Cultuurraad **zijn** wensen alleen rechtsgeldig doen gelden voor zijn territorium, het zou beslist aanbeveling verdienen zulk onderzoek ruim op te vatten. Ook de taaltoestanden in het Brusselse bedrijfsleven interesseren de Vlaamse gemeenschap en omwille van de vestiging van multinationale bedrijven in Wallonië zijn onze Waalse landgenoten wellicht niet ongevoelig voor het probleem.

Om al die motieven hopen wij dat de Minister voor Vlaamse Aangelegenheden en de Staatssecretaris voor Begroting, die bij de opzet van deze resolutie betrokken zijn, er met bekwame spoed gevolg aan zullen geven.

Mijnheer de Voorzitter, Dames en Heren, ik wens tot slot te onderstrepen de sfeer van begrip, van eensgezindheid die onder alle fracties en ook vanwege de regering in de persoon van de Staatssecretaris, in de Commissie tot uiting kwam. **(Applaus op verschillende banken)**

De Voorzitter: De heer Vankeirsbilck heeft het woord.

De heer E. Vankeirsbilck (op de tribune): Mijnheer de Voorzitter, mevrouw de Minister, mijnheer de Staatssecretaris, waarde Collega's ! Gehoord hebbend de toelichting van de heer Vanhaegendoren zal de Christelijke Volkspartij straks ook dit voorstel van resolutie goedkeuren.

Vooraf willen wij toch stellen dat wij willen laten onderzoeken hoe de taaltoestanden zijn in het bedrijfsleven, niet alleen in Vlaanderen maar ook in Wallonië en tevens in Brussel. Dit is ook belangrijk voor de Nederlandstalige werknemers die eventueel buiten onze gemeenschap in het bedrijf zijn ingeschakeld.

Onze houding ter zake is bepaald geworden door een drietal elementen: ten eerste, onze partij heeft zich steeds ingezet voor zelfontplooiing en de sociale mobiliteit van de werknemers, niet alleen in het bedrijfsleven, maar in heel het maatschappelijk leven.

Een tweede element dat ons positief heeft doen reageren op het voorstel van de heer **Vanhaegendoren** is het feit dat de taaltoestanden in het bedrijfsleven inderdaad een belangrijke factor zijn voor de zelfontplooiing en de sociale mobiliteit van de werknemers en die vooral bepalend zijn voor de verhouding tussen werkgevers, en werknemers en voor de promotiekansen van de Nederlandstalige werknemers in het bedrijfsleven.

Ten derde, willen wij logisch zijn met onze hou-

ding in de Commissie, waar onze commissieleden inderdaad de resolutie van de heer **Vanhaegendoren** eenparig hebben goedgekeurd met de andere commissieleden.

Dit, Dames en Heren, is de houding van de Christelijke Volkspartij. Zij zal positief reageren op het voorstel van resolutie van de heer **Vanhaegendoren**. **(Applaus op verschillende banken)**

De Voorzitter: Ik verklaar de algemene bespreking voor gesloten. De artikelsgewijze bespreking en de naamstemming zullen straks worden gehouden.

NOTA WETENSCHAPSBELEID ingediend door de heer G. Geens, Staatssecretaris voor Wetenschapsbeleid - 126 (1974-1975) - Nr. 1.

Voortzetting van de bespreking

De Voorzitter: Dames en Heren, aan de orde is de voortzetting van het debat over de nota wetenschapsbeleid ingediend door de Staatssecretaris voor Wetenschapsbeleid. De heer Boel heeft het woord.

De heer H. Boel (op de tribune): Mijnheer de Voorzitter, Mevrouw de Minister, Heren Ministers, geachte Collega's, ik het met belangstelling het rapportje wetenschapsbeleid van de heer Staatssecretaris gelezen.

Wanneer ik spreek van een rapportje dan bedoel ik daarmee niets pejoratiefs. Iedereen weet dat de waarde van een document niet zozeer blijkt uit de omvang dan wel uit de inhoud.

En ik geef graag toe dat ik inderdaad zeer merkwaardige dingen heb vernomen in de nota van de heer staatssecretaris.

Zo ben ik onder meer in de inleiding te weten gekomen :

- dat de wetenschap een belangrijke plaats bekleedt in de culturele ontplooiing;
- dat geen enkel belangrijk probleem door één enkel land of door één afzonderlijke groep van landen opgelost kan worden;
- dat het wetenschapsbeleid terzelfdertijd meer specifiek wordt ;
- dat Europa blijkbaar de draad aan het zoeken is voor zijn eigen wetenschappelijke en technische ontwikkeling en dat het aangewezen zou zijn dat Europa inderdaad deze draad zou vinden ;
- dat het wetenschapsbeleid door de evolutie zelf van onze tijd een ingewikkeld systeem geworden is, maar de beslissingen op talrijke niveaus getroffen worden.

In het hoofdstuk „Deelneming van de Nederlandse cultuurgemeenschap”, heb ik ook kunnen lezen dat er een Vlaamse achterstand bestond en

nog steeds bestaat in alle grote wetenschapsgebieden, dat wijlen minister Theo Lefevre een inhaalplan had uitgewerkt en dat na hem door de opeenvolgende regeringen maatregelen werden getroffen om het bestaande gebrek aan evenwicht te herstellen.

Volgt dan een bondige schets van de methode, die u, mijnheer de Staatssecretaris, toepast inzake de communautaire verdeling van het geheel der kredieten, waarbij enkele tabellen gevoegd zijn met betrekking tot de communautaire verdeling van de werkingskredieten der universitaire instellingen.

U eindigt uw nota dan met een optimistische noot namelijk door te wijzen op de band tussen het wetenschapsbeleid en het cultuurbeleid evenals op het feit dat u vastbesloten bent om die ontwikkeling te bevorderen.

Ziedaar, mijnheer de Staatssecretaris, kort geformuleerd de ongetwijfeld interessante informatie die wij uit uw nota wetenschapsbeleid hebben kunnen putten.

Ik zou hier evenwel een bedenking willen aan toevoegen.

Het komt me voor, mijnheer de Staatssecretaris, dat de inhoud van uw nota die op zichzelf beschouwd niet zo onaardig is, niettemin aanleiding geeft tot een misvatting inzake de aard, de omvang en het belang van het wetenschapsbeleid als dusdanig.

Ik kan me immers best inbeelden dat de minder ingewijde lezer tot de overigens logische conclusie zou kunnen komen dat het wetenschapsbeleid zich beperkt tot een analyse van de communautaire bestemming van de beschikbare kredieten. Dit is ongetwijfeld een verregaande onderschatting van de werkelijkheid en het kan zeker niet uw bedoeling geweest zijn deze indruk te wekken.

Mijnheer de Staatssecretaris, het is op het moment zelf dat ik deze bedenking heb gemaakt, dat ik uiteindelijk de diepere betekenis heb gevat van de laatste zin van uw nota, namelijk en ik citeer :

„Ik wil de Raad bij voorbaat danken voor de gedachten, kritiek en voorstellen die hij me zal willen voorleggen ter gelegenheid van deze debatten”.

Dit is niet, zoals men aanvankelijk zou kunnen denken, zomaar een geijkte beleefdheidsformule waarmee men doorgaans een beleidsnota afsluit, welwetende dat er in feite weinig kritiek of voorstellen kunnen geformuleerd worden gezien de volledigheid van het rapport.

Integendeel zou ik zeggen, deze slotformule is een bewuste en formele oproep van de Staatssecretaris tot de leden van de Raad om een nota aan te vullen waarvan hij de beperktheid en de eenzijdigheid vooraf erkent.

Ik behoor tot degenen, mijnheer de Staats-

secretaris, die de overtuiging toegedaan zijn dat de goede werking van een parlementaire instelling stoelt op een loyale samenwerking tussen de wetgevende en uitvoerende macht. Uw oproep tot samenwerking in acht genomen meen ik dat u een soortgelijke visie voorstaat.

Het is dan in deze optiek dat ik, met uw instemming, mijn tussenkomst wens te situeren namelijk door enkele kritische bemerkingen, en enkele preciese vragen de heer Staatssecretaris de gelegenheid te geven aanvullende informatie te verstrekken inzake het wetenschapsbeleid.

Een eerste kritische bemerking betreft de relatie die u stelt tussen wetenschap en culturele ontplooiing.

In uw nota zegt u dat de wetenschap een belangrijke plaats bekleedt in de culturele ontplooiing. Deze visie is ongetwijfeld juist maar te beperkt. Immers, het wetenschappelijk onderzoek is niet alleen belangrijk voor de culturele ontplooiing, maar is bovendien en in prioritaire orde zou ik zeggen, een fundamentele factor in de economische en sociale ontwikkeling van de Nederlandse cultuurgemeenschap.

Het is dan ook onbegrijpelijk op een ogenblik van economische crisis, op een ogenblik dat de nadruk gelegd wordt op het ophalen van de economische, sociale en culturele ontwikkeling van Vlaanderen, de regering in haar budgettaire politiek minder financiële middelen ter beschikking stelt van het wetenschappelijk onderzoek en het universitair onderwijs.

Het wetenschappelijk onderzoek moet **onzes** inziens nieuwe impulsen en nieuwe middelen scheppen die bijdragen tot het economisch herstel.

Het is dan ook te betreuren, dat de nota van de heer Staatssecretaris niet ingaat op deze stelling. Het wetenschappelijk onderzoek, gezien in het licht van de economische, sociale en culturele ontplooiing, kan niet anders dan gecoördineerd worden en vervat in een planning. In uw nota, mijnheer de Staatssecretaris, wordt daarop enigszins gezinspeeld, namelijk waar gesteld wordt dat het wetenschappelijk onderzoek de nationale grenzen overschrijdt.

Dit ontslaat de regering echter niet van haar verplichting binnen het Rijk en binnen de cultuurgemeenschap het wetenschappelijk onderzoek te coördineren en te plannen.

Hierover vinden wij jammer genoeg geen enkel element.

Er dringt zich dus een coördinatie en planning op in het wetenschappelijk onderzoek alsook inzake fondsen voor wetenschappelijk onderzoek en het wetenschappelijk onderzoek aan de universiteiten.

Een andere belangrijke lacune in de nota is het ontbreken van preciese gegevens betreffende de

doelstellingen van het wetenschappelijk onderzoek.

Volgens ons kunnen drie soorten wetenschappelijk onderzoek omschreven worden :

- a) het wetenschappelijk onderzoek gericht op de behoeften van de gemeenschap (b.v. energie, medische sector, en dergelijke);
- b) toegepast en fundamenteel wetenschappelijk onderzoek vanuit zuiver wetenschappelijk oogpunt, de evolutie van de wetenschappelijke kennis ;
- c) afgelijnde individuele projecten opgebouwd door individuen of onderzoekgroepen.

Fundamenteel dient te worden gesteld dat de resultaten van het wetenschappelijk onderzoek gefinancierd door de gemeenschap, de gemeenschap ten goede moet komen, enerzijds door aanwending van de gespecialiseerde **onderzoekresultaten** en anderzijds door de inzet van hoog gespecialiseerde speurders, opgeleid in het wetenschappelijk onderzoek in de sector van de openbare dienstverlening.

Wat de evolutie betreft van het universitair onderwijs stellen wij vast dat de democratisering van het universitair onderwijs niet voltooid is. Het is dan ook onbegrijpelijk dat de regering, niettegenstaande deze vaststelling, door haar financieringswet van de universiteiten opgenomen in de programmawet financiële remmen heeft ingebouwd waardoor zowel de kwaliteit als de democratisering van het hoger onderwijs zal gedrukt worden.

Steeds hebben wij kritiek gehad op het feit dat het aantal studenten het enige criterium was voor de budgettaire middelen die de universiteiten ter beschikking krijgt. Het is echter onbetwistbaar dat de universiteiten niet alleen als taak hebben het onderwijs, maar tevens het wetenschappelijk onderzoek en de dienstverlening van hoge kwaliteit (b.v. de dienstverlening duidelijk in de medische sector, academische ziekenhuizen).

De financieringspolitiek van de regering ter zake miskent die twee laatste taken van de universiteiten. De beperking van de financiële middelen van de universiteiten heeft rechtstreeks een weerslag op de financiële middelen die ter beschikking worden gesteld voor het wetenschappelijk onderzoek der fondsen, gezien dit laatste budget procentueel bepaald wordt ten opzichte van het budget van Nationale Opvoeding, sector universiteiten.

Een fundamentele kritiek die wij op uw nota kunnen uitbrengen is dat zij enkel een foto is (en dan nog één van mindere kwaliteit) van de huidige situatie.

De nota opent inderdaad geen perspectieven. Politiek voeren betekent perspectieven openen en middelen tot stand brengen om deze perspectieven te realiseren. Zowel het perspectief als het

middel vinden wij niet terug in de nota van de heer Staatssecretaris.

Op dit ogenblik wordt door de budgettaire politiek van de regering het verder functioneren van het wetenschappelijk onderzoek zowel in de universiteiten als in de fondsen ernstig in het gedrang gebracht, wat een weerslag heeft op het personeel. Op dit ogenblik worden aan de universiteiten en in de fondsen meerdere personeelsleden afgedankt of wordt hun mandaat niet verder meer verlengd, zonder dat er voor hen enige uitkomst is. Het is niet door deze gespecialiseerde onderzoekers op straat te zetten dat de achterstand in Vlaanderen, die de heer Staatssecretaris zo duidelijk aantoonde, zal worden opgehaald. Wanneer zal trouwens de regering haar beloften inlossen om maatregelen te nemen, derwijze dat deze afgedankte personeelsleden middelen van bestaan krijgen ?

Na deze enkele kritische beschouwingen op de inhoud van de nota, zou ik thans enkele vragen willen stellen, hopen dat de antwoorden die u zult geven, mijnheer de Staatssecretaris, de inhoud van uw beleidsnota enigszins zullen aanvullen.

Deze vragen zijn de volgende:

1. Welke zijn de algemene doelstellingen van het wetenschapsbeleid ?
2. Hoe ziet de Staatssecretaris de structurele en financiële achtergrond van dit wetenschapsbeleid ?
3. Welke is de interactie tussen dit wetenschapsbeleid en de universiteiten ?
4. Hoe ziet wetenschapsbeleid het statuut van het personeel dat in die opties tewerkgesteld wordt ?
5. Waar wordt over de fundamentele beleidsopties beslist? Gebeurt dit cultureel, gewestelijk of versnipperd over de verschillende universiteiten ?
6. Welke is de interactie tussen dit algemeen wetenschapsbeleid en de particuliere researchcentra ?
7. Indien bepaalde van die oriëntaties tot resultaten leiden, en zeker en vast tot de vorming van een aantal gespecialiseerde wetenschapsmensen op dat gebied, hoe ziet men dan het gebruiken in openbaar dienstverband van de mensen, die door de staat gefinancierd, deze specialisatie hebben bekomen?

Ziedaar, mijnheer de Staatssecretaris, een aantal vragen die rechtstreeks verband houden met het wetenschapsbeleid in de meest concrete zin van het woord, vragen waarop wij geen antwoord vinden in uw beleidsnota maar die u, naar ik hoop zult willen beantwoorden **vanop** dit spreekgestoelte. **(Applaus bij de leden van de B.S.P.)**

De **Voorzitter**: De heer Monard heeft het woord.

De heer G. Monard (op de tribune) : Mijnheer de Voorzitter, mevrouw en heren Ministers, geachte Collega's ! Ik was aanvankelijk niet van plan dit debat te verlengen omdat wij deze week nog ruime tijd de kans hebben in dit lokaal te vertoeven, maar de publikatie van een aantal cijfers rond de financiering van de universiteiten in de dagbladen van vandaag verplichten mij ertoe gedurende een drietal minuten uw aandacht te vragen.

Men heeft vandaag geschreven dat de wijziging in de financiering van de universitaire instellingen die op til is in het nadeel van de Vlaamse universiteiten zal spelen.

Aan de Staatssecretaris, die met de ministers van Nationale Opvoeding toch verantwoordelijk is voor het beleid ten aanzien van universiteiten, vraag ik deze cijfers hier in hun juist kader te plaatsen en deze Cultuurraad onmiddellijk precies in te lichten, als dat mogelijk is, over de reële draagwijdte van deze cijfers, die ik niet wens te betwisten maar die naar mijn oordeel onvolledig zijn.

Ik heb dit alles niet meer grondig kunnen onderzoeken, maar op het eerste gezicht besluit ik dat deze cijfers geen verrekening omvatten van een belangrijke bepaling die wij altijd hebben gewenst, in deze Cultuurraad zelfs vrij eenparig, namelijk dat men orde zou scheppen in de toevloed van buitenlandse studenten. De bepalingen die hierop slaan betreffen hoofdzakelijk, en bijna uitsluitend, de Franstalige universiteiten. Volgens mij werd in de cijfers, die een gebrek aan evenwicht ten aanzien van de Nederlandstalige instellingen aantonen, hiermee geen rekening gehouden.

Er is een tweede reden waarom ik meen dat deze cijfers niet volkomen juist zijn, hoewel ik er de nadruk op leg dat ik ze niet ten gronde heb kunnen onderzoeken.

Ik ben ervan overtuigd dat de gegevens inzake het Limburgs Universitair Centrum onjuist zijn, aangezien ze nog steunen op de veronderstelling dat dit centrum zou worden gesubsidieerd volgens de basisminima die in de wet worden bepaald en die in de programmawet worden gewijzigd. Dit is niet meer juist. De Minister heeft ons uitdrukkelijk de verzekering gegeven, en ik zou het hier graag nogmaals bevestigd zien, dat die cijfers niet juist zijn, en dat deze instelling, wat volkomen logisch is, zou worden gesubsidieerd op basis van reële studentenaantallen.

De heer G. Geens, Staatssecretaris voor Wetenschapsbeleid: Dat zal ook zo gebeuren.

De heer G. Monard: Als dat zo is zou het nuttig zijn als u ons, en ook de pers, zo niet vandaag dan toch binnenkort, kennis zou geven van de cijfers die het gevolg zijn van die subsidiëring

waardoor het Limburgs Universitair Centrum geen frank verliest door de programmawet, maar wel tientallen miljoenen wint ingevolge de subsidiëring op het reële studentenaantal.

Het zou goed zijn, mijnheer de Staatssecretaris, als u deze cijfers zou vervolledigen. De meege-deelde cijfers zijn niet onjuist maar onvolledig. Zodoende kan men er niet de conclusie uit trekken dat een gebrek aan evenwicht zou worden geschapen, of versterkt ten aanzien van de Vlaamse universiteiten.

Nu ik hier toch op de tribune sta wil ik vlug nog een ander thema behandelen. Van regeringszijde werd altijd zeer sterk de nadruk gelegd op de band tussen de universiteiten en het wetenschappelijk onderzoek. Men heeft gezegd dat speciaal in België het onderzoek in zeer grote mate, en haast uitsluitend, gebeurt binnen de universiteiten. Dat is juist en wellicht voor België de meest praktische oplossing.

In de universiteiten gebeurt inderdaad onderzoek gefinancierd uit zeer verschillende bronnen, uit de gewone werkingstoelagen van de universiteiten, uit kredieten of beurzen toegekend door de fondsen en ook uit opdrachten van de industrie, van de overheid, enzovoort. Het onderzoek gebeurt in de universiteiten, maar wij hebben de indruk dat het onderzoek niet gebeurt onder de verantwoordelijkheid van de universiteiten.

Geen enkele universiteit kan op dit ogenblik zeggen welk onderzoek er precies binnen deze universiteit aan de gang is omdat men geen zicht heeft op het geheel. Er zijn verschillende opdrachtgevers en verschillende bronnen, hetgeen leidt naar overlapping binnen dezelfde universiteit. Moeten wij dan geen nieuwe structuren creëren die het mogelijk maken dat de universiteit een zicht krijgt op het onderzoek dat binnen hun instelling gebeurt en waardoor een fonds kan worden vrijgemaakt dat verantwoordelijk is voor een eigen onderzoek en onderzoekbeleid voor elke universiteit. Ik heb de indruk dat nu de universiteiten moeilijk een eigen onderzoekbeleid ontwikkelen omdat de kredieten uit de verschillende bronnen te sterk worden versnipperd over alle mogelijke kleine initiatieven. Moeten wij niet zoeken naar nieuwe structuren om de universiteiten ook werkelijk in staat te stellen om hun opdracht te vervullen, namelijk een onderzoekbeleid te ontwerpen en om te voorkomen dat de middelen, die uiteraard altijd beperkt zijn, te sterk worden versnipperd en op die manier inoperatieel worden. De universiteiten moeten dus beginnen met coördinatie in hun eigen schoot en de structuren van het wetenschapsbeleid moeten hun dit mogelijk maken. Uiteraard moeten wij dan komen tot coördinatie tussen de verschillende universiteiten. Er is reeds dikwijls in het nationale parlement beklemtoond dat wetenschapsbeleid in de eerste plaats een zaak is van

coördinatie. Ik meen dat de coördinatie ook moet gebeuren op het nationale vlak. Ik geloof echter dat de coördinatie tussen de initiatieven in het wetenschapsbeleid in de eerste plaats moet gebeuren binnen elke cultuurgemeenschap. Ik zal mij nu niet bezighouden met de vraag in welke mate de Cultuurraad en het parlement bevoegd zijn voor het wetenschapsbeleid. Wij kunnen alleszins al stellen dat elke cultuurgemeenschap moet zorgen dat er een coördinatie plaatsvindt van alles aan onderzoek wat gebeurt binnen de cultuurgemeenschap. Het gesprek moet worden op gang gebracht tussen de verschillende instanties die verantwoordelijk zijn voor het onderzoek; in de eerste plaats de instellingen voor het hoger onderwijs en de universiteiten en de verantwoordelijken in de Regering voor het onderzoek. In die zin ben ik gelukkig dat sommige leden ook in de Commissie voor Onderwijs gepleit hebben voor het hernemen van, het voorstel van decreet inzake de Vlaamse interuniversitaire Raad. Ik meen dat ook meteen te moeten zeggen dat wij van oordeel zijn dat dit voorstel, zoals het ter tafel ligt, nog moet worden verbeterd zodanig dat de coördinatie niet alleen geldt voor de onderwijsopdrachten van onze instellingen, maar ook voor het onderzoekbeleid en misschien in even sterke mate voor het onderzoek dat in de verschillende instellingen gebeurt.

Ik wenste nog een kleine randbeschouwing te maken. Men heeft reeds verschillende keren de vraag gesteld naar het gebruik van de kredieten die de meeste ministers op hun begroting hebben voor het onderzoek. Andere kredieten moeten eerst naar de Ministerraad om de bestemming ervan te bepalen, maar over deze kredieten beschikt ieder minister vrij.

Is het niet mogelijk die kredieten iets meer te coördineren om te voorkomen dat de titularis van ieder departement naar eigen goedgevoelen een eigen beleid zou kunnen voeren, onder meer al naar gelang de taalrol waartoe zij behoren.

Ik dank u bij voorbaat voor de antwoorden die u wel zult willen verstrekken (**Applaus bij de C. V.P.**)

De Voorzitter: De heer Rik Vandekerckhove heeft het woord.

De heer Rik Vandekerckhove: Mijnheer de Voorzitter, heren Ministers, mijnheer de Staatssecretaris, geachte collega's ! Ik zal net als de heer Boel sterkte putten uit de laatste zin van uw rapport. Ik wil ook een weinig kritiek naar voor brengen en de Nota Wetenschapsbeleid bespreken.

Ik wens vooreerst mijn waardering uit te spreken voor deze interessante documentatie en de vrij objectieve analyse van de verdeling van de kredieten wetenschapsbeleid tussen de beide cultuurgemeenschappen. Dit laat ons toe dit

reeds oude zeer met meer gegevens te benaderen. Ik wil nochtans vooraf twee fundamentele vragen stellen. De eerste betreft het gebrek aan bevoegdheid van de Cultuurraad in deze materie. Mijns inziens is het toch niet langer aanvaardbaar dat wij in deze Cultuurraad moeten beperken tot zuiver academische besprekingen en opmerkingen van wat de Staatssecretaris zelf in zijn nota heeft genoemd „de hoofdproblemen van het cultuurbeleid”. Deze bepaling kan ik trouwens ten volle onderschrijven.

De argumentatie dienaangaande door de heer Vanhaegendoren naar voor gebracht wens ik niet in extenso te herhalen.

Het lijkt mij toch vreemd, mijnheer de Staatssecretaris, dat u hiet een Nota „Wetenschapsbeleid” indient terwijl u in de Senaat verklaarde dat naar uw inzicht het wetenschapsbeleid volkomen een nationale materie moet blijven.

De heer G. Geens, Staatssecretaris: Dat heb ik niet gezegd.

De heer Rik Vandekerckhove: Het spijt mij, mijnheer de Staatssecretaris, maar dan heb ik u verkeerd begrepen.

U hebt gezegd dat de eenheid van dit wetenschapsbeleid moet gevrijwaard blijven en dat de enige criteria mogen zijn: het dynamisme van het onderzoek, de aspiraties van de onderzoekers, de mogelijke resultaten in het licht van de behoeften.

Wat blijft er nog van die éénheid van het wetenschapsbeleid over wanneer men de opsplitsing ziet in de verschillende massa's en fondsen. In de huidige situatie ontbreekt juist die eenheid. Deze opsplitsing is een belangrijke rem in de ontwikkeling van het wetenschapsbeleid, zeker voor de Nederlandse cultuurgemeenschap.

Het dynamisme van het onderzoek, de aspiraties van de onderzoekers worden in hoofdzaak bepaald door de terbeschikking staande middelen. De onevenwichtige verdeling van deze middelen tussen de gemeenschappen is steeds een zware domper geweest op de aspiraties van onze onderzoekers en op het dynamisme van het wetenschappelijk onderzoek in de Nederlandse cultuurgemeenschap.

Wat de mogelijke resultaten in het licht van de behoeften betreft, dit is naar mijn mening zeer moeilijk vanaf het begin na te kijken en te beoordelen, zeker wanneer men niet in het bedrijfsleven staat maar wanneer men verantwoordelijk is voor het wetenschapsbeleid van een land.

Daarom is het verdelen van de kredieten en middelen naar de verhouding van de taalgemeenschappen een volledig te rechtvaardigen en rechtmatige eis, die trouwens geen afbreuk doet aan de kwaliteit van het wetenschappelijk onderzoek. Een tweede opmerking betreft het onjuiste refe-

rentiekader voor de verdeling van de kredieten. De hele nota ademt als het ware een geest uit waarbij het streefdoel van de verdeling van de kredieten een fifty-fifty verhouding zou zijn. Men mag dan al de voorkeur geven aan zagezegde evolutieve criteria, toch wil ik erop wijzen dat het Nederlandstalige gedeelte van de bevolking van dit land nog steeds 56,3 % bedraagt. In de leeftijdscategorie van de 18 tot 25 jarigen maken de Nederlandstaligen ruim 59 % uit.

Deze 56 % en deze 59 % zijn de juiste referentiecijfers en niet de vijftig-vijftig verhouding. Het heeft dan ook geen zin het ontstellend cijfer van 47,7 % te relativiseren ten overstaan van 50 %, zodat wij ogenschijnlijk slechts enkele procenten te weinig krijgen. In feite gaat het hier om 10 %. Ik zou ook nog iets willen zeggen over de deelneming aan het universitair onderwijs. Een eerste wezenlijk zwak punt van uw nota is dat zij vrijwel geen rekening houdt met het belangrijk verschil in deelnemingsgraad aan universitair onderwijs van de Nederlandstalige jongeren in verhouding tot de Franstalige jongeren. Voor het Nederlandse taalgebied zijn er globaal 36 194 studenten op een jongerenbevolking tussen 18 en 25 jaar van 606 650, hetzij een deelnemingsgraad van 5,96 % . Voor het Franse taalgebied zijn er 34 962 studenten op 416 400 jongeren of een deelnemingsgraad van 8,39 % . Voor Brussel-Hoofdstad bedraagt de deelnemingsgraad 11,85 % . Dit betekent dat meer dan 1 op 10 jongeren tussen 18 en 25 jaar, universitair onderwijs volgt.

De achterstand van de Nederlandstalige jongeren blijft zeer belangrijk want in bovengenoemde cijfers is nog niet de correctie begrepen van de Franstalige studenten uit Vlaanderen. Na het aanbrenge van deze correctie hebben wij een uiteindelijke deelnemingsgraad van 5,5 % tegenover 8,39 % in het Franstalige landsdeel. Ondanks de inderdaad gunstige evolutie van het absolute aantal Nederlandstalige studenten blijft er een belangrijke relatieve achterstand qua deelneming aan universitair onderwijs. Deze achterstand heeft ook een invloed op de verdeling van het wetenschappelijk onderzoek. Als ik u goed begrijp gebeurt dit voor het Nationaal Fonds op basis van de diploma's van de 2e universitaire cyclus, zodat de deelnemingsgraad ook daar ten nadele zal werken. Wat mij nog meer bekommert is het feit dat op dit ogenblik een vertraging optreedt in de stijging van de studentenbevolking die niet in overeenstemming is met de demografische regressie. Derhalve vrees ik dat er nog een grotere vertraging zal optreden in de deelneming van de Nederlandstalige jongeren zodat hun achterstand nog zal toenemen. Wij kunnen de universitaire expansie in Vlaanderen als gerealiseerd beschouwen, wat betreft de spreiding van de instellingen. Wij zijn er echter nog niet wat betreft de verticale expansie gezien de nog gerin-

gere deelnemingsgraad. Ook inzake het democratisch proces, wat de toegang tot de universiteiten betreft, hebben wij in Vlaanderen nog niet bereikt wat wij moeten bereiken.

De heer De Bondt: Ik betreur dat u in deze Cultuurraad de deelnemingsgraad aan het universitair onderwijs opdeelt in drie regio's. Wanneer u de zaak wil argumenteren moet u die deelnemingsgraad opdelen volgens Nederlandstalig en Franstalig universitair onderwijs.

De heer Rik Vandekerckhove: Mijnheer De Bondt, mijn cijfers hebben inderdaad betrekking op Franstalige en Nederlandstalige jongeren. Ik heb echter een parenthesis gemaakt voor Brussel-Hoofdstad om u te wijzen op het zeer hoog percentage van deelneming aan universitair onderwijs, dat gedeeltelijk kan worden verklaard door sociale oorzaken.

De heer F. De Bondt : U spreekt dan niet over Belgische studenten.

De heer Rik Vandekerckhove : Die cijfers hebben wel betrekking op Belgische studenten. Ik heb mij gebaseerd op de cijfers gepubliceerd door het Nationaal Instituut voor de Statistiek en op het Jaarboek van de Universitaire Statistiek 1974.

De heer G. Geens, Staatssecretaris voor Wetenschapsbeleid : Er zijn enerzijds universiteitsstudenten en anderzijds mensen met een universitair diploma. Het ene is weliswaar het resultaat van het andere, doch het zijn twee verschillende dingen.

De heer Rik Vandekerckhove: Mijnheer de Staatssecretaris, ik heb de cijfers van het aantal studenten genomen uit het Jaarboek van de Universitaire Statistiek en heb deze vergeleken met het aantal jongeren tussen 18 en 25 jaar. Ik zal u deze gegevens bezorgen zo u dit verkiest.

Inzake werkingskredieten van de universiteiten bekomen wij, ongeacht het feit dat wij 51% van de studenten hebben, slechts 47 % van deze kredieten. Dit is onaanvaardbaar.

Ik ga ermee akkoord dat de voornaamste **scheef**trekking ongetwijfeld ligt op het terrein van de buitenlandse studenten want op de 9 045 buitenlandse studenten in 1974 waren er 7 406 ingeschreven in Franstalige instellingen, of **81,8 %** . Zoals de Staatssecretaris terecht opmerkt, gebeurt dit veelal in de duurdere studierichtingen. Ik kom hier straks op terug. Opvallend is hierbij het zeer groot aantal buitenlandse studenten in de geneeskunde, met name 3 010 of **33,2 %** waarvan meer dan de helft, 55 %, uit rijke en geïndustrialiseerde landen komt. Naar mijn oordeel heeft

het geen betoog dat op dit terrein maatregelen dringend noodzakelijk zijn.

Als u onder deze maatregelen verstaat de financieringswetten De Croo-Humblet, kunt u daarvan in het kader van de communautaire verhoudingen niet zo denderend veel verwachten.

Een zorgvuldige analyse van deze maatregelen toont aan dat bij voorbeeld voor 1974 slechts 2 712 of 37 % van de buitenlandse studenten aan Franstalige instellingen hierdoor worden getroffen tegenover 1 198 of 73,2 % van de buitenlandse studenten aan de Nederlandstalige instellingen. U kan dus slechts een geringe verandering verwachten in het kader van de communautaire kredieten.

Hoewel het niet in het kader van deze begroting noch in de Nota Wetenschapsbeleid werd naar voor gebracht, wijs ik toch op het gebrek aan evenwicht van de investeringskredieten van de universiteiten. Een statistiek gaande van 1 januari 1970 tot einde 1973 toont aan dat voor de Nederlandstalige universiteiten een verschil bestaat van 2,5 miljard in hun nadeel. Ik heb dit omgerekend in investeringslast per student. Dat geeft voor een Nederlandstalig student een investeringslast van 191 000 frank in vier jaar, en voor een Franstalige student van Belgische nationaliteit een investeringslast van 277 000 frank. U merkt het zeer grote verschil. Ik meen dat op het gebied van de universitaire investeringen deze wanverhouding niet langer meer kan worden geduld.

Mijnheer de Staatssecretaris, in uw nota hebt u een interessante vaststelling gedaan over de keuze van studierichting van de Nederlandstalige studenten. Op het eerste gezicht lijkt het alsof bij de Nederlandstalige studenten minder belangstelling zou bestaan voor exacte en positieve wetenschappen. Daarom heb ik de moeite gedaan de eindexamen's 1974 als basis te nemen voor een verdeling in wetenschappen, toegepaste wetenschappen, enzovoort. Dan vind ik dat voor wetenschappen en toegepaste wetenschappen, landbouw, rechten, sociale en politieke wetenschappen, ongeveer een gelijke verhouding bestaat die gewoonlijk schommelt rond 48 % voor de Nederlandstalige en 51 % voor de Franstalige studenten.

In de geneeskunde hebben wij nog steeds een achterstand van 46 % tegenover 54 %. Wij hebben echter een duidelijk overwicht voor wat betreft artseneerbereidkunde, lichamelijke opvoeding, letteren, wijsbegeerte, en vooral toegepaste economie en handelswetenschappen waar wij komen tot 61 %. Voor pedagogie en psychologie bereiken wij zelfs bijna 62 % van het totaal aantal Belgische studenten.

Hieruit mogen wij niet besluiten dat er een gebrek aan belangstelling zou bestaan voor exacte wetenschappen. Enerzijds speelt hier de duur van

de opleiding — ik verwijs naar de vertraging wat de geneeskunde betreft — een rol en een meer direct gezicht zijn op een zo snel mogelijke valorisatie van het diploma, voor zover dit in de huidige omstandigheden nog realiseerbaar is. Daarop wijst ook de keuze van de studies die gericht zijn op het onderwijs, als lichamelijke opvoeding, letteren en wijsbegeerte.

De oorzaken hiervoor zijn tweërlei. Enerzijds is er de financieel zwakkere uitgangspositie van de Nederlandstalige student die daardoor vaak noodgedwongen kiest voor een kortere opleidingsperiode. De voornaamste grond ligt echter in de uitgangspositie vanuit het secundair onderwijs. Het grote overwicht van de economische en handelsstudies wordt voor een groot deel verklaard door het feit dat in het hoger secundair onderwijs 28 % van de Nederlandstalige leerlingen de economische richting hebben gevolgd tegenover 17,5 % van de Franstaligen.

Daartegenover staat het overwicht van de Franstaligen, vooral in Latijn-wetenschappen en Latijn-wiskunde, richtingen die uiteraard eerder voorbereiden op de exacte wetenschappen.

De bepaling van studiekeuze is dus reeds voor een ruim gedeelte door het secundair onderwijs geconditioneerd. Het belangrijkste aanknopingspunt zal dus vooral in dat onderwijs te vinden zijn. Een kritische analyse van de motieven van deze keuze in het secundair onderwijs is mijns inziens dringend noodzakelijk.

Over de achterstand op het gebied van het wetenschappelijk onderzoek zal ik niet lang uitweiden. De cijfers zijn nochtans ontstellend. Het aandeel van de Nederlandstaligen in het Nationaal Fonds bedraagt 47 %, in de geassocieerde fondsen 45 % en in andere fondsen van 40 % tot 42 %. Vergeten wij daarbij niet dat 59 % van de jongeren in dit land Nederlandstalig zijn.

Mijnheer de Staatssecretaris, dat was de belangrijkste kritiek die ik op uw nota wenste te maken. U hebt een keurig gestaaft diagnose gegeven — om het in mijn medisch jargon te zeggen — maar u hebt in uw nota geen therapie opgegeven.

Wat gaan wij doen om deze achterstand in te lopen? Het is een illusie te menen dat dit met evolutieve middelen zal kunnen gebeuren. Alleen al de hypotheek van de blijvende achterstand qua deelneming aan universitair onderwijs maakt dit onmogelijk. Er zijn dieper ingrijpende maatregelen noodzakelijk. Zo bij voorbeeld :

- 1° zoals ik reeds heb geciteerd: een verdeling van de kredieten volgens objectieve criteria van het bevolkingsaandeel ;
- 2° een eigen beslissingsrecht van de Nederlandstalige Cultuurraad qua aanwending van deze kredieten ;
- 3° een doorgedreven zorg voor verdere universi-

taire en wetenschappelijke expansie van het Vlaamse land ;

4° De oprichting van een overlegorgaan tussen de Nederlandstalige universiteiten als de Vlaamse Interuniversitaire Raad, met een geplande bundeling van de **researchactiviteiten** ;

5° een nauwere samenwerking met Nederland, en een grotere aanwezigheid in de internationale wetenschappelijke kringen.

Komt u niet tot ingrijpende maatregelen dan vrees ik dat u, in feite, niet veel verandering zult kunnen aanbrengen en is dit — om het weer eens in vakjargon te zeggen — een eeuwig **Kurieren am Symptom. (Applaus bij de Volksunie)**

De Voorzitter: De heer Kempinaire heeft het woord.

De heer A. Kempinaire (op de tribune): Mijnheer de Voorzitter, mevrouw de Minister, heren Ministers, geachte Collega's ! Ik wil volmondig met de Staatssecretaris voor Wetenschapsbeleid aannemen dat de wetenschap een essentiële en specifieke rol speelt in de ontwikkeling van iedere gemeenschap. Dit beduidt dat de wetenschap eigen doelstellingen na te streven heeft, die kenmerkend zijn voor de eigen gemeenschap op een bepaald ogenblik en die zich situeren binnen het eigen ontwikkelingsstreven van deze gemeenschap. Zulks is, mijns inziens, niet in tegenstrijd met de door u geciteerde wereldwijde dimensie van de wetenschapsproblemen, een notie die volgens mij niet zozeer slaat op het homogeen karakter van de structurele wetenschapsproblemen, dan eerder op de omvang van de in te zetten middelen, die inderdaad globaal en gediversifieerd behoren te zijn.

Wat u gezegd heeft over de culturele en sociale rol van de wetenschapsbeoefening onderstreept er terecht opnieuw in sterke mate de regionale aspecten van. Dit hoeft hier niet opnieuw te worden onderstreept.

Ik dank de heer Staatssecretaris voor Wetenschapsbeleid voor de zakelijke, objectieve, wetenschappelijke inspanningen die zijn administratie zich heeft getroost om de wetenschapsbevorderende staatsuitgaven uit te splitsen naar de gemeenschappen toe.

Daar u zelf hebt onderstreept dat een dergelijke uitsplitsing de basis moet vormen om in de toekomst een betere verdeling tussen de gemeenschappen van alle wetenschapsbevorderende staatsgelden op punt te stellen en ik met een dergelijke optiek volkomen akkoord ga, moet ik er nochtans op wijzen dat de hier verstrekte cijfergegevens al te globaal zijn om een dergelijke programmatorenske inspraak of aanpak ervan te laten uitgaan.

Naast de verstrekte cijfers moeten er zekere

andere en meer recente cijfers bestaan die ook een meer rechtstreekse betrekking hebben op wat de diensten van de Eerste Minister voor de programmatie van het wetenschapsbeleid sedert 1970 gedaan hebben om het financieel evenwicht of de financiële rechtmatigheid inzake wetenschapskredietenverdeling tussen beide gemeenschappen te verwezenlijken.

Hierbij denk ik bij voorbeeld meer in het bijzonder aan de talrijke onderzoekcontracten toegewezen enerzijds binnen het raam van de overlegde acties tot bevordering van het fundamenteel onderzoek en anderzijds aan de talrijke researchploegen contractueel werkzaam binnen het raam van de nationale onderzoeksprogramma's, als leefmilieu, informatica, sociale wetenschappen, wetenschappelijke en technische informatie en ten laatste ook energie.

Deze vijf nationale onderzoeksprogramma's stoeien op een bijzonder talrijk, speurderspotentieel en er worden van staatswege belangrijke geldelijke middelen voor deze vijfjarenprogramma's ingezet. Vandaar dat de Cultuurraad **nuttiger** wijze de indeling van deze belangrijke middelen aan mankracht en aan fondsen moet kunnen bespreken, zoals deze over beide gemeenschappen is gespreid. Des te meer daar het werken aan deze programma's jonge onderzoekers toelaat een wetenschappelijke specialisatie te verwerven, die later van groot belang is voor de **wetenschapsontwikkeling** van hun eigen gemeenschap of regio. Dezelfde vraag kan worden gesteld in verband met enerzijds het stimuleren van overheidswege van het nijverheidsonderzoek in het Vlaamse landsgedeelte of in verband met anderzijds doorgewoon de beschrijving van het wetenschappelijk nijverheidspotentieel in Vlaanderen.

Deze informatiegegevens zullen ongetwijfeld een nader uitzicht bieden in de werkelijke regionale ontwikkelingsbehoeften, eigen aan het Vlaamse wetenschappelijke potentieel.

Naast deze informatieve vragen één enkele principiële vraag. De eigen structuur en geaardheid, de eigen problematiek ook van de **wetenschapsuitbouw** in het Vlaamse Land vergen ipso facto voor de Nederlandse cultuurgemeenschap een wetenschapsbeleid rechtstreeks afgestemd op de eigen specifieke ontwikkelingsbehoeften.

Mijnheer de Staatssecretaris, u hebt dit in uw nota zelf zeer duidelijk gezegd. Waarom dan niet de redenering logisch doorgetrokken tot op het organisatorische vlak en waarom dan niet de voorbereiding van dit gemeenschapsgebonden wetenschapsbeleid toevertrouwd aan een eigen administratie voor het Vlaamse land. Let wel, een eigen administratie die coherent blijft op het nationale vlak en vanzelfsprekend ook op het internationale vlak.

Ik wil zelf zover niet gaan om te zeggen dat er Staatssecretarissen voor Wetenschapsbeleid **moe-**

ten zijn voor elke cultuurgemeenschap. Gezien voornoemde noodzaak aan coherentie, moet op het vlak van de beleidsbeslissing in een eerste stadium de huidige eenheid van aanpak bewaard blijven. Maar op het vlak van de voorbereiding van het wetenschapsbeleid verdient het, om operationele redenen, aanbeveling niet langer meer te talmen met de splitsing naar taalgemeenschap van de diensten voor programmatie van het wetenschapsbeleid.

Deze administratie verricht flink werk, maar zou de realiteit nog dichter benaderen waar dergelijke splitsingen een benadering van de **wetenschapsopbouw** zou toelaten, specifiek aangepast aan de noden van elke gemeenschap afzonderlijk. Deze rationalisatie vergt niet de oprichting van nieuwe structuren.

Daar is het thans zeker niet het ogenblik voor: een minimum aan inwendige herstructurering volstaat. Sedert rector Piet De **Somer** van de Katholieke Universiteit te Leuven terecht het idee gelanceerd heeft van de splitsing van het Nationaal Fonds voor Wetenschappelijk Onderzoek, is de officiële aanpak van deze kwestie in de doofpot geraakt omwille van de weerslag die ze zou hebben op de Diensten voor Programmatie van het Wetenschapsbeleid.

De Vlaamse gemeenschap wacht evenwel op eigen structurele middelen tot aanpak van haar eigen wetenschapsproblematiek, die inderdaad qua traditie, structuur en ontwikkeling anders ligt dan deze elders in het land. De huidige regering die ernst wil maken met de regionalisering mag de Vlaamse gemeenschap niet beschamen door daarbij aan de structuren voor wetenschapsbeleid stilzwijgend voorbij te gaan. (**Applaus bij de leden van de meerderheid**)

VOORSTEL VAN RESOLUTIE van de heer M. Vanhaegendoren c.s. houdende het instellen van een onderzoek inzake de taaltoestanden in het bedrijfsleven - 91 (1974-1975) - Nrs 1 tot 3

Artikelsgewijze behandeling en naamstemming over het geheel

De Voorzitter: Dames en Heren, wij onderbreken hier dit debat om, zoals aangekondigd, thans de artikelsgewijze bespreking en de naamstemming over het afgehandelde voorstel van resolutie te houden.

Het enig artikel luidt:

De Cultuurraad voor de Nederlandse Cultuurgemeenschap dringt er bij de regering op aan, dat zij een onderzoekprogramma zou op gang brengen betreffende de taaltoestanden in het bedrijfsleven en hun weerslag op de zelfontplooiing, de

aspiraties en de sociale mobiliteit van de werknemers en op de menselijke verhoudingen en de produktiviteit in het economische leven.

— Aangenomen

Wij gaan over tot de naamstemming over dit voorstel van resolutie.

Uitslag van de stemming.

142 leden namen deel aan de stemming.

142 leden antwoordden JA.

De resolutie is aangenomen.

JA hebben geantwoord:

Adriaensens H.	De Rore A.
Akkermans P.	De Seranno J.
Anciaux V.	De Vidts P.
Baert F.	Devos G. (Mej.)
Bascour J.	De Winter A.
Belmans J.	Dewulf Maurice
Bertrand A.	D'Haeyer R.
Blanckaert Karel	D'Hondt-Van
Blancquaert François	Opdenbosch P. (Mw.)
Boel H.	Dhoore L.
Bogaert Albert	Diegenant A.
Bonnell R.	Dupont A.
Buchmann J.	Dupré J.
Calewaert W.	Geens G.
Carpels O.	Geldolf W.
Chabert J.	Gerits J.
Claes Lode	Gijs R.
Claeys Dries	Goemans H.
Claeys Walter	Henckens J.
Coens D.	Hulpiau R.
Colla F.	Jorissen W.
Content W.	Julliams Y. (Mw.)
Cooreman E.	Kelchtermans L.
Coppieters M.	Kempinaire A.
Craeybeckx-	Keuleers J.
Orij G. (Mw.)	Kuijpers W.
Daems Jean	Lagae A.
Daems Joseph	Lahaye H.
d'Alcantara A.	Laridon A.
De Backer-	Lavens A.
Van Ocken H. (Mw.)	Leemans E.
De Beul A.	Lenssens J.
De Bondt F.	Leynen H.
de Bruyne H.	Lindemans L.
De Clercq Constant	Maes Nelly (Mw.)
De Clercq Paul	Maes Robert
De Croo H.	Martens Lucien
Degraeve J.	Martens Wilfried
Degrève L.	Mattheysens R.
De Kegel G. (Mw.)	Mesotten W.
Delepierre L. (Mw.)	Monard G.
Demeester-	Nauwelaers L.
De Meyer W. (Mw.)	Olaerts J.
Demey O.	Olivier M.
Deneir A.	Otte R.
Dequae A.	Pede J.

Peeters Renaat
 Persyn W.
 Poma K.
 Rutten M.
 Schiltz H.
 Sels L.
 Smeers T.
 Smets A.
 Smitt C. (Mej.)
 Staels-
 Dompas N. (Mw.)
 Steyaert H. (Mej.)
 Suykerbuyk H.
 Swaelen F.
 Tanghe F.
 Temmerman G.
 Valkeniers J.
 Vanackere L.
 Van Canneyt J.
 Vandamme F.
 Vandekerckhove Rik
 Vandekerckhove Rob.
 Vandenabeele A.
 Vandenberghé G.
 Van der Aa M.
 Vanderborghé F.
 Vandersmissen E.
 Van Dessel J.

Vandewiele M.
 Vandezande R.
 Van Elewyck J.
 Van Elsen C.
 Vangeel J.
 Vangronsveld F.
 Vanhaegendoren M.
 Van Herreweghe . M.
 Van In G.
 Vankeirsbilck E.
 Van Leemputten R.
 Van Mechelen F.
 Van Nooten E.
 Van Ooteghem O.
 Van Rompaey R.
 Vansteenkiste Luc
 van Waterschoot J.
 Verberckmoes F.
 Verbist A.
 Verhaegen Guido
 Verhaegen Joris
 Verleysen W.
 Vernimmen W.
 Verroken J.
 Vlerick A.
 Wijnen F.
 Willems G.

NOTA WETENSCHAPSBELEID ingediend door de heer Geens, Staatssecretaris voor Wetenschapsbeleid - 126 (1974-1975) - Nr. 1

Voortzetting van de besprekingen antwoord van de Staatssecretaris

De Voorzitter: Dames en Heren, aan de orde is de voortzetting en de sluiting van het debat over de Nota Wetenschapsbeleid ingediend door de Staatssecretaris voor Wetenschapsbeleid. De heer Content heeft het woord.

De heer W. Content (op de tribune): Mijnheer de Voorzitter, Mevrouw de Minister, Heren Ministers, Heren Staatssecretaris, geachte Collega's ! Verschillende van mijn achtbare Collega's die mij op dit spreekgestoelte zijn voorafgegaan, hebben hun gesprek voornamelijk toegespitst op wat ik zou kunnen noemen de meer algemene aspecten van het wetenschapsbeleid. Het ligt bijgevolg niet in mijn bedoeling hun kritische op- en aanmerkingen, waarmee ik het overigens volledig eens ben, nogmaals te herhalen. Ik heb integendeel gemeend, mijnheer de Staatssecretaris, dat het voor deze hoge vergadering en wellicht ook voor u, interessant zou kunnen zijn even stil te staan bij een zeer concreet en mijns

inziens uitermate belangrijk probleem dat zich binnen het raam van het wetenschapsbeleid stelt en dat ongetwijfeld een schoolvoorbeeld dreigt te worden van een kortzichtig en improviserend beleid, namelijk het programma Mathematisch Model Noordzee. Alvorens tot de kern van het probleem door te dringen zou ik even het opzet van dit wetenschappelijk onderzoekprogramma evenals de bereikte resultaten in herinnering willen brengen.

In 1970 werd een vijfjarenplan voor onderzoek van de Noordzee gelanceerd, met de bedoeling aan de hand van een wiskundig model aan marine-onderzoek te doen.

Aan dit wetenschappelijk onderzoek dat de naam kreeg van „Mathematisch Model Noordzee” participeerden wetenschapslui van de verschillende universiteiten van ons land, derwijze dat men kon gewagen van een wetenschappelijk onderzoek met een verdoorgedreven interdisciplinair en interuniversitair karakter. De algemene kosten bedroegen ruim 250 miljoen frank, waarnaast nog eens 70 miljoen frank geïnvesteerd werden voor de aankoop van de nodige infrastructuur.

Een zestigtal onderzoekers en technici werden aangeworven terwijl nog een zestigtal personeelsleden ingeschakeld werden door de betrokken universiteiten en departementen. Deskundige biologische, fysische, geologische en fysiologische disciplines werken samen.

Na vijf jaren van diepgaand onderzoek werden uitzonderlijke resultaten van openbaar nut gerealiseerd.

Zonder hierop verder in te gaan wil ik toch de aandacht vestigen op de buitengewoon belangrijke gegevens die verzameld werden inzake stromingen, de ontwikkeling van het fytoplankton, dumping, pollutie, het voorspellen van het waterpeil van stormen, verzanding van de havens, vervuiling van de Noordzee enz.

Deze onderzoeken zijn ook een zeer belangrijk feit voor onze visserij. Met rechtmatige fierheid en trots kan men stellen dat het onderzoeksteam inzake oceanografisch onderzoek een werelfaam geniet en dat bepaalde onderzoekers een ongeëvenaarde deskundigheid verworven hebben.

Mijnheer de Staatssecretaris, wij staan voor het drama dat het programma „Mathematisch Model Noordzee” op 31 december 1975 een einde neemt. Wij hebben vijf jaar lang onderzoekers gevormd, stuk voor stuk bekwame specialisten. Wij hebben een infrastructuur ter waarde van 70 miljoen frank bijeengezocht. Als de regering niet de beslissing neemt het programma te verlengen, dan betekent dit dat België gedurende vijf jaar zeer intens wetenschappelijk onderzoek heeft laten verrichten voor niemendal. Immers, als wij dit onderzoek niet blijven onderhouden en uitbouwen, kan over vijf jaar niemand er nog iets mee aanvragen. Bovendien stellen zich ook

enorme problemen op het menselijk vlak vermits tot op heden geen enkel onderzoeker of specialist weet wat hij na 31 december zal aanvangen. Hopelijk zullen zij zich, niet bij het leger werklozen vervoegen of uitwijken naar het buitenland waar zij uiteraard ten zeerste gegeerd worden. In dit laatste geval zou dit voor ons land eens te meer een betreuenswaardige brain drain betekenen.

Wat ik derhalve concreet van u wens te vernemen mijnheer de Staatssecretaris, is het volgende: welke maatregelen heeft u of gaat u ondernemen om de geschetste problemen op te lossen ? **(Applaus bij de leden van de B.S.P.)**

De Voorzitter : De heer Buchman heeft het woord.

De heer J. Buchman : (op de tribune): Mijnheer de Voorzitter, Dames en Heren ! In de eerste plaats zou ik de heer Staatssecretaris Geens willen feliciteren om in de huidige moeilijke omstandigheden de politieke moed op te brengen het belangrijk probleem van het wetenschapsbeleid, hier bij de bevoegde Cultuurraad voor de Nederlandse Cultuurgemeenschap te willen behandelen.

Zoals iedereen weet wordt het wetenschappelijk onderzoek heden ten dage omzeggens volledig door het wetenschapsbeleid gedetermineerd. De regelende kracht en bemoeiing van de overheid zorgde er niet alleen voor om de opbrengst van dit beleid in banen ven verdelende rechtvaardigheid te leiden, maar ook om tot een maximale en geprogrammeerde inspanning te komen ten voordele van meer welvaart en vooral van meer welzijn. Het speurwerk voorzien van programma, planning en begroting heeft dus zijn 19e-eeuws aristocratisch karakter verloren.

De vraag zou nochtans kunnen worden gesteld of men alles kan plannen en programmeren. Waren Galilei of Copernicus onderworpen aan strenge programma's ?

Wetenschappelijk onderzoek kan dus ook een andere finaliteit hebben dan het nuttige of nodige, namelijk gewoon het juiste of het ware. Als men deze mogelijkheid aanvaard moet men logisch durven doordenken en aanvaarden dat wetenschappelijk onderzoek niet altijd wereldschokkende uitvindingen teweegbrengt. Ook hier zal men voor de toekomst een optie moeten nemen. Zal het zuiver onderzoek blijven bestaan? Is een universiteit nog iets anders dan een hooggekwalificeerde technische school, een fabriek waar diploma's worden afgeleverd ?

Ik weet dat de middelen waarover de gemeenschap beschikt beperkt zijn en in deze periode van economische moeilijkheden streven wij allen naar bezuinigingen en niet naar nieuwe uitgaven. De vraag kan hier nochtans mijns inziens terecht worden gesteld of de huidige economische moei-

lijkheden precies niet het meest geschikte ogenblik zijn om aan het speurwerk en — ik denk hier ook en misschien vooral aan de basisresearch — een nieuwe impuls te geven. Kortom, moet men besparen op het speurwerk of kan nieuw speurwerk nieuwe bezuinigingen uitlokken. Ik denk aan de energiecrisis, de grondstoffen, de verwerking van afval en dergelijke. Men zou hier terecht prof. Alessandro Faedo, voorzitter van de Italiaanse Raad voor Wetenschapsbeleid, kunnen citeren volgens wie een universiteit een stelsel is in permanent onomkeerbaar evenwicht, met enerzijds een uiteraard conservatieve structuur die zorgt voor de overbrenging van het cultureel patrimonium, en anderzijds de dynamische anti-pool hiervan, het wetenschappelijk onderzoek, uiteraard revolutionair, dat de nodige mutaties in het patrimonium veroorzaakt, met een permanente wisselwerking tussen de universiteit en het economisch stelsel, en door voortzetting, het sociaal stelsel van de gemeenschap.

Na deze algemene beschouwingen wil ik mij beperken tot enkele essentiële opmerkingen wat de tekst van de nota betreft:

1. De verhouding tussen het werkelijk studentenaantal en het aantal gefinancierde studenten is in de zes volledige universiteiten 1 met uitzondering van de nog jonge vrije universiteit Brussel (V.U.B.), de enige Vlaamse universiteit in de hoofdstad. Ik wil er hier de nadruk op leggen dat het in dit concreet geval om een zeer tijdelijke toestand gaat. Ik verneem dat dit jaar bijna 4 000 subsidieerbare studenten bereikt werden zodat het aantal gefinancierde studenten slechts 125 procent bedraagt van het aantal financierbare studenten. Het gaat hier dus over een zuivere overgangsfase; men verwacht immers dat de 5 000 studenten binnen de 2 jaar zullen worden bereikt.
2. Een laatste, maar fundamentele opmerking betreft een zekere ongelijkheid in het Instituut tot Aanmoediging van het Wetenschappelijk Onderzoek in Landbouw en Nijverheid (IWONL). De grosso modo 40/60 verhouding tussen de Vlaamse en Franse gemeenschap schijnt mij totaal onaanvaardbaar.

Ik weet dat dit alles misschien kan worden verklaard in het breder kader van onze zogenaamde historische, sociale, culturele en economische achterstand. Hierop zouden wij de vraag kunnen stellen of het precies niet de taak van de overheid zou moeten zijn de nodige maatregelen te treffen om die toestand recht te trekken.

Ten slotte blijkt uit de nota dat zelfs de onderzoekcontracten en toelagen van ministerieel initiatief in meerderheid nog naar onderzoekers van de Franse gemeenschap gaan. Ook hier lijkt mij een streven naar meer evenwicht noodzakelijk. Ik zou dan ook willen besluiten met de vurige

wens dat het wetenschappelijk onderzoek de nodige aandacht van de overheid zou blijven genieten. Niet alleen omdat het hier voor onze gemeenschap om een prestigezaak gaat, niet alleen ook omdat deze sector een belangrijke sociaal-economische dimensie heeft, maar vooral — en hier spreek ik vooral als liberaal — omdat het individu, de mens hier de grootst mogelijke kansen tot ontplooiing wordt geboden. (**Applaus bij de leden van de liberale fractie**)

De Voorzitter: De heer Guido Verhaegen heeft het woord.

De heer Guido Verhaegen (op de tribune): Mijnheer de Voorzitter, mijnheer de Staatssecretaris, geachte Collega's ! In deze toespraak zou ik uw aandacht willen vragen voor een grotere nadruk op het toegepast wetenschappelijk onderzoek in Vlaanderen.

Het is duidelijk dat het bedrijfsleven in Vlaanderen een grotere stimulans zou krijgen, indien er meer kapitaal zou worden ingezet, indien een grotere markt de bestaande nationaal bevoorrechte posities zou afbouwen en zeker wanneer er een meer efficiënt bedrijfsbeheer zou worden gevoerd.

Nochtans werd in de afgelopen jaren een grote stimulans gegeven aan de belangrijke factoren; vermelden wij hierbij de wetgeving op de economische expansie, de inspanningen in het kader van de E.E.G. en de inspanningen om de kennis van het bedrijfsbeheer aan te moedigen.

De huidige economische recessie heeft de jarenlange economische groei geremd. De recessie heeft voorlopig de vragen over de nul-groei overstemd.

Nochtans blijft voor Vlaanderen, onafhankelijk van de huidige economische situatie, de vraag gesteld naar het kwalitatief karakter van onze economie.

De werkelijke problemen van het bedrijfsleven in Vlaanderen zijn niet alleen van conjuncturele aard, maar hoofdzakelijk van structurele aard. Bij de ombouw van de structuur van ons bedrijfsleven wil ik het niet hebben over medezeggenschap, particulier initiatief of overheidsinitiatief, maar wens ik de nadruk te leggen op de noodzaak andere produkten te produceren, andere diensten te leveren, kortom op zoek te gaan naar nieuwe terreinen, waar Vlaanderen nu niet aanwezig is.

Ik wens niet in het minst afbreuk te doen aan de vragen naar de verdere uitbouw van het zuiver wetenschappelijk onderzoek in Vlaanderen, maar het stimuleren van het toegepast wetenschappelijk onderzoek is voor de verdere toekomst essentieel.

Waar liggen de terreinen in Vlaanderen, waar industrie en universiteit op bijzonder hiervoor

aangelegde terreinen hand in hand gaan om nieuwe technologische technieken af te werken. Waar liggen de researchinstituten voor de verdere uitbouw van de kernenergie, de informatica, en de nieuwe beleidsmethodes.

Wanneer er toch dergelijke initiatieven zijn — en dan denk ik bijvoorbeeld aan het Kerninstituut te Mol — zijn wij er ons dan voldoende van bewust dat dergelijke instellingen met alle kracht dienen te worden verdedigd en verder uitgebouwd.

Vandaar de klemtoon in mijn dringende vraag naar de ombouw van de kredieten voor wetenschapsbeleid naar het toegepast wetenschappelijk onderzoek.

Zowel in Vlaanderen als in Wallonië blijven wij vasthouden aan traditionele produkties. Wij moeten de initiatieven van vernieuwing en uitbreiding in deze sectoren niet afremmen, maar dit is, mijns inziens, een zaak voor het beleid inzake economische expansie.

De sectoren waarvan de expansie berust op wetenschappelijk onderzoek en technologische vernieuwing vertegenwoordigen in België slechts 26 % van de goederenproductie tegenover 40 % in de Verenigde Staten van Amerika. Wij denken hier onder andere aan de informatica, de electronica en de financiële sector. Deze ongelijke verhouding dreigt in de toekomst nog slechter te worden. Vandaar de vraag of wij de tweede industriële revolutie niet aan het missen zijn.

Dat het mogelijk is in Europa een andere koers te varen wordt bewezen door de Amerikaanse initiatieven in Europa, die hun wetenschappelijke inbreng hebben gekoppeld aan Europese kapitalen om in Europa zelf een nieuwe wereldmarkt op te bouwen.

De invloed van de wetenschap op onze maatschappij wordt groter en groter. Wij dienen dan ook geen wetenschapsbeleid te voeren om de wetenschap zelf, maar een politiek beleid uit te bouwen op basis van de wetenschappelijke verworvenheden.

De wetenschap moet worden ingeschakeld in een geprogrammeerd politiek beleid. Dit werd hier reeds herhaalde malen onderstreept. Heel wat sprekers hebben hier voor mij de klemtoon gelegd op het feit dat een geprogrammeerd beleid moet worden gevoerd.

Om deze reden moet het wetenschappelijk onderzoek worden aangepast aan de concrete noden van een bepaalde maatschappij in een bepaalde streek.

Deze inschakeling van de wetenschap kan op diverse terreinen gebeuren en hierbij vermeld ik drie belangrijke sectoren :

1° Het zoeken naar nieuwe technologische bronnen om ons huidige bedrijfsleven een nieuw uitzicht te geven en om onze economie in staat te stellen de bocht van de nieuwe wetenschappelijke periode te nemen.

- 2° Een grotere inspanning voor het wetenschappelijk onderzoek van de milieuhinder, dat „vinden van een harmonisch **evenwicht** tussen industriële vooruitgang en **arbeidsveiligheid** en milieuveiligheid”. Dit zal méér geld kosten en vooral méér verbeeldingskracht. Dit lijkt mij voor de toekomst een grote uitdaging voor de wetenschap.
- 3° Het is duidelijk dat in een verstedelijkte maatschappij een deel van het **wetenschappelijk** en technologisch potentieel op meer sociale doelstellingen moet worden gericht.

Vandaar de noodzaak van het opstellen van een concreet programma.

Om tot een werkelijk beleid op het vlak van de wetenschap te komen is het noodzakelijk de wetenschappelijke ontwikkeling, de inschakeling ervan in het economische proces en de concrete maatschappelijke problemen van onze tijd na te gaan.

Dit vraagt in de eerste plaats een inventaris van onze mogelijkheden en een systematische en gedetailleerde analyse van de problemen.

Zijn wij in ons land reeds zover dat wij deze noodzakelijke gegevens bezitten?

In de voorbije tien jaar werden heel wat programma's gemaakt. Vele ervan werden niet of slechts gedeeltelijk uitgevoerd.

Het is juist dat een systematische uitbouw van een programma op een zekere terughoudendheid stootte zowel van de wetenschappelijke kringen als van het bedrijfsleven. Voor de wetenschappelijke onderzoekers was vooral het feit dat men de wetenschap als middel en niet meer als doel beschouwde een psychologische rem.

Wij staan hier inderdaad voor een scherpe tegenstelling :

- a) enerzijds ervaart men de noodzaak om het toezicht van de overheid op de wetenschappelijke kredieten te versterken en de relatief geringe financiële middelen zo **efficiënt** mogelijk aan te wenden. Het politiek beleid wordt noodzakelijkerwijze meer en meer afhankelijk van het wetenschappelijk onderzoek;
- b) anderzijds moet de overheid en de politieke beleidsman de wetenschappelijke daad volkomen eerbiedigen, de substantie van het onderzoek en de aan te wenden methode.

Hoe kan nu een beleid worden uitgestippeld waarbij de wetenschap niet wordt verpolitiekt en waarbij anderzijds de politieke besluitvorming niet wordt bepaald door de wetenschap.

Nochtans hebben beide mekaar nodig en zullen zij in de toekomst meer en meer op elkaar worden afgestemd.

Het vinden van het noodzakelijke evenwicht is wellicht de belangrijkste opdracht voor de beleidsman, die verantwoordelijk is voor het wetenschapsbeleid.

Een dergelijk evenwicht is mogelijk wanneer men uitgaat van volgende gegevens.

Ten eerste, het aanvaarden van een duidelijk onderscheid tussen individueel vrij **onderzoek**-werk en de rechtstreekse medewerking aan de studie van maatschappelijke problemen en openbare opdrachten.

Ten tweede, het aanvaarden door de wetenschappelijke centra dat de geringe financiële middelen van ons land slechts kunnen opgebracht worden indien een belangrijk deel van deze middelen worden aangewend voor een geprogrammeerd toegepast wetenschappelijk onderzoek. Dit laatste betekent zowel het voorwerp van het onderzoek als de coördinatie van bepaalde onderzoekcentra. De terughoudendheid van het bedrijfsleven steunde vooral op het feit dat programma's niet steeds de evolutie kunnen volgen, dat de noodzakelijke gegevens om een echte programmatie op te stellen ontbraken en dat er niet steeds een voldoende continuïteit was in het beleid.

Eerlijkheidshalve moet hier ook aan toegevoegd worden dat de samenwerking en de concurrentiepositie van de bedrijven niet steeds hand in hand zijn gegaan. De Staatssecretaris heeft onlangs verklaard dat het wetenschapsbeleid een nationale dimensie heeft. Dit is juist maar ik zou het willen nuanceren. Er is plaats voor een gewestelijk en nationaal beleid en voor een Europees beleid.

Ik zou enkele aanbevelingen willen doen op basis van hetgeen wij zojuist hebben uiteengezet.

Ten eerste, in deze recessieperiode en om het bedrijfsleven de huidige wetenschappelijke revolutie te laten doormaken dient het globale bedrag van het budget voor wetenschapsbeleid omgebogen te worden in een groter percentage, bestemd voor het toegepast wetenschappelijk onderzoek. Ten tweede, bij het verlenen van belangrijke kredieten aan grote bedrijven dient een betere selectie te worden gemaakt.

Zeer dikwijls worden door deze bedrijven de echt interessante studies uitgevoerd met eigen middelen omdat zij op die manier niet verplicht zijn rekenschap te geven aan derden over hun **wetenschappelijk** werk.

De kredieten voor wetenschapsbeleid worden dan in vele gevallen gebruikt voor **routineonderzoek**-kers.

Men kan uiteraard die particuliere bedrijven niet verbieden particuliere studies te doen. Dat spreekt vanzelf. Het mag echter niet zijn dat kredieten, bestemd om werkelijk wetenschappelijk werk te doen op een onrechtstreekse manier van hun doel worden afgewend.

Ten derde, er dient een ernstige inspanning te worden gedaan om de bekomen resultaten beter op te volgen. Zelfs wanneer de resultaten normaal worden gepubliceerd is dit onvoldoende om deze resultaten voor het bedrijfsleven en voor de gemeenschap te valideren.

Er wordt in de eerste plaats vereist dat er een werkelijke controle en een doorgevoerd wetenschappelijk onderzoek plaats heeft, maar daarenboven dat deze resultaten zouden worden gecoördineerd en vergeleken met andere resultaten. Nu gebeuren er overlappingsen en blijven, in vele gevallen, waardevolle gegevens ongebruikt.

Ten vierde, aandacht voor nijverheidszones waarop uitsluitend bedrijven zouden komen die nauw zijn afgestemd op het toegepast wetenschappelijk onderzoek.

Haasrode en Ottignies hebben een eerste stap gezet in de richting van een contract waarbij speciale researchbesrijven, in nauw contact met universitaire instellingen, een nieuwe structuur aan het bedrijfsleven zouden geven.

Ik vraag dan ook aan de heer Staatssecretaris de resultaten van deze initiatieven objectief na te gaan en de mogelijkheid te onderzoeken om ook in andere provincies dergelijke initiatieven te nemen.

Ten vijfde, ook de K.M.O.'s kunnen een belangrijke factor worden in het wetenschapsbeleid. Hoeveel van de bekomen resultaten van het toegepaste wetenschappelijk onderzoek, gefinancierd door de gemeenschap, komen ten goede aan deze K.M.O.'s? Is het mogelijk gezamenlijke initiatieven te nemen? Wie zal de bekomen resultaten valideren? Zovele belangrijke vragen blijven zonder afdoend antwoord.

Het lijkt mij dan ook gewenst een bijzondere werkgroep op te richten die zal worden belast met de studie over de mogelijkheden van het wetenschapsbeleid in de K.M.O.'s.

Ten zesde, publieke holdings en G.O.M.'s hebben een specifiek werkterrein bij de ontdekking van nieuwe bedrijfsmogelijkheden.

Hier kan ongetwijfeld de vraag worden gesteld in hoever de industrie de resultaten van het wetenschappelijk onderzoek kan overnemen. Wanneer publieke holdings en overheidsinitiatieven de verworvenheden van het toegepaste wetenschappelijk onderzoek zullen overnemen, is het noodzakelijk de juiste richting te bepalen van ons industriebeleid. Zijn we reeds zover in Vlaanderen dat we dit aankunnen?

Het heeft geen zin staatsinitiatieven te nemen om hetzelfde te doen wat onze oude bedrijfsstructuren hebben gedaan. Welke zijn op dit ogenblik de concrete resultaten van de Dienst voor Nijverheidsbevordering? Waar liggen de regionale resultaten en activiteiten? Wat is het concreet potentieel en wat is het toekomstige beleid van deze dienst?

Ten zevende, wij zijn een klein land met beperkte mogelijkheden. We dienen onze financiële en intellectuele mogelijkheden maximaal en zo efficiënt mogelijk aan te wenden.

Een kwistig verdelen van beperkte kredieten over een verspreide reeks initiatieven is wel het slecht-

ste wat men kan doen. Een echt wetenschapsbeleid vraagt een concreet programma gespreid over verschillende jaren met een welomschreven doel voor ogen.

Het is nog niet zo lang geleden dat men ook in ons land is losgekomen uit de ivoren torens van de universiteiten en dat het wetenschapsbeleid zijn echte plaats in de maatschappij heeft gevonden, namelijk een geëngageerd onderzoek binnen het kader van een welbepaald programma. Zal dit de creatieve wetenschappelijke geest breken? Ik geloof het niet. Het vraagt echter een andere ingesteldheid van de wetenschappelijke onderzoekers.

Ik ben mij ervan terdege bewust dat op deze stellingname kritiek zal worden uitgebracht. Maar ook in ons Vlaamse gewest mag men geen terrein meer verliezen.

Mijnheer de Staatssecretaris, u hebt in uw nota reeds gewezen op de vorderingen ook voor het specifieke Vlaamse gewest, op het vlak van het wetenschappelijk onderzoek.

Ik wens te verwijzen naar de vorige studies en ongetwijfeld naar een artikel in „Streven” in 1967 waarin voor de eerste maal de klemtoon werd gelegd op de gevoelige achterstand in het Vlaamse gewest. Men heeft toen een werkgroep van wijzen opgericht. Wij hebben hier de verschillende maatregelen die door deze werkgroep werden voorgesteld. Het is opgenomen in het werk van wijlen Eerste Minister Lefèvre.

U kent ongetwijfeld deze vijf concrete suggesties. Mijn laatste vraag, en misschien de meest dringende: in hoever hebben wij in ons gewest concreet geantwoord op deze vijf suggesties? Wat zijn na zoveel jaren de resultaten, en kan men op het vlak van deze suggesties verdere stappen zetten opdat — volgens mij kan het — een werkelijk wetenschapsbeleid toekomstmogelijkheden zou bieden voor heel wat van de meest interessante afgestudeerde jongens en meisjes van onze universiteiten en instellingen voor hoger onderwijs? (**Applaus op de banken van de meerderheid**)

De Voorzitter: De heer Temmerman heeft het woord.

De heer G. Temmerman (op de tribune): Mijnheer de Voorzitter, mevrouw de Minister, mijnheer de Staatssecretaris, geachte Collega's! De Nota Wetenschapsbeleid lijkt mij hoofdzakelijk geïnspireerd door het idee tussen de gemeenschappen tot een betere verdeling te komen der financiële voordelen van het wetenschapsbeleid. Dit punt is zeker niet onbelangrijk daar het zeer duidelijk het communautaire probleem raakt, doch niettemin wordt in deze nota de eigenlijke kern van de zaak niet aangeraakt, namelijk een „wezenlijke” politiek van wetenschapsbeleid op lange termijn en

in het kader van de specifieke nationale en internationale behoeften op dit terrein.

Ik meen dan ook te moeten stellen dat een politiek van wetenschapsbeleid een integrerend deel moet uitmaken van de globale, nationale politiek inzake onderwijs en onderzoek, meer bepaald een politiek op lange termijn, rekening houdend met de economische mogelijkheden van het land.

Daarom pleit ik voor een onderwijs- en onderzoekplanning, het zogeheten wetenschapsbeleid inbegrepen, met het oog op een broodnodige economische planning, zoniet blijft het uiteindelijk bij mooie intentieverklaringen die economisch, dit is financieel, toch niet te realiseren zijn.

Opdat België zich zou handhaven ten opzichte van landen waar laaggeschoolde arbeid goedkoop is, dient de Belgische economie zich te richten naar arbeidsintensieve sectoren, met hoog scholingsniveau, bijvoorbeeld ontwerp en bouw van fabrieken „sleutel op de deur”. Hiervoor is niet alleen wetenschappelijk onderzoek vereist, maar ook een koppeling van het wetenschapsbeleid aan de economische planning.

De houding van de Belgische Staat is hier typisch negentiende-eeuws. Op initiatief van de onderzoeker die een onderwerp, hoe buitenissig of onbetekenend ook, zelf kiest, heeft de Staat slechts de vrijheid al of niet te financieren.

In overeenstemming met een economisch plan zou de Staat zelf bepaalde onderzoeksprojecten kunnen selecteren en financieren. De bedragen voor wetenschappelijk onderzoek zijn belangrijk genoeg om de Staat, of beter de bevolking, dit recht toe te kennen.

Deze actieve rol die de Staat zou moeten vervullen moet echter voldoende ruimte laten voor de vrijheid van wetenschappelijk onderzoek.

Het is merkwaardig hoe in de nota bijna niet uitgeweid wordt over de acht miljard die naar de ondernemingen gaan, noch over de regelen van de toekenning ervan !

Een gepland wetenschapsbeleid stijgt echter uit boven de koppeling aan een economische planning. Het moet in feite het resultaat zijn van een politieke visie over de toekomstige mens en maatschappij, of beter het resultaat van de politieke wil om via wetenschappelijk onderzoek in de toekomst het individu in betere omstandigheden te laten leven. Een plan voor wetenschapsbeleid moet dus ook een programma bevatten over mens- en maatschappijwetenschappen, die nu slecht bedeed zijn.

In de nota wordt verder ook nog gehandeld over de wet van 27 juli 1971 op de financiering van de universiteiten op grond van „gelijke, objectieve criteria”.

Mijnheer de Staatssecretaris, u blijkt daarbij te zweren als een goed en efficiënt werkend mechanisme. Nu is het juist deze wet die de universi-

teiten, als instituten voor onderwijs en onderzoek, in een zeer penibele situatie heeft gebracht. Ten eerste, de salarissen en lonen van het personeel moeten nu betaald worden op de werkingen-uitkering wat, gezien de indexering en de bijkomende sociale lasten, een steeds groter deel — momenteel rond de 86 % — wordt van het jaarlijks krediet, zodat er voor het eigenlijke werk, dit is onderwijs en onderzoek, bijna niets meer overblijft.

Om dit te verhelpen moet de post „wedden en lonen” uit de werkingen-uitkering getrokken worden en moet de regering, hoe dan ook, die betaling waarborgen, zoniet zijn onderwijs en onderzoek in de universitaire centra niet meer leefbaar. Ten tweede de financiering volgens het aantal studenten, opgesplitst naar een aantal studierichtingen, blijft hoe dan ook tamelijk arbitrair en ook hier zou een andere regeling moeten gevonden worden in de richting eventueel van een soort „vitaal minimum” met betrekking tot de leefbaarheid van onderwijs en onderzoek. Want of het nu een grote of een kleine instelling betreft, een instelling met veel of met weinig studenten, er moet steeds een minimum aan financiering zijn opdat de diverse onderzoekscentra zouden kunnen werken. Een oplossing zal niet gemakkelijk te vinden zijn, zeker niet in een periode van geldschaarste, doch zulks belet niet dat de huidige financiering volgens studenten-aantal allesbehalve objectief en doeltreffend is. Ze betekent eerder een rem ten overstaan van een positieve researchontwikkeling, zeker waar het om het fundamenteel onderzoek gaat.

De universitaire instellingen hebben traditioneel een dubbele functie: onderwijs en wetenschappelijk onderzoek. Ten gevolge van ondermeer het groot aantal universitaire instellingen die elk een brede waaier van wetenschappelijke disciplines omvatten, de structuur van onze universiteiten die de hoogleraar vrijwel „onaantastbaar” maakt, de steeds verder gaande specialisatie, die nodig is om wetenschappelijk onderzoek te verrichten en de toeneming van het aantal studenten ten opzichte van het aantal leden van het onderwijzend en wetenschappelijk personeel, is het verstreken van onderwijs op universitair niveau in vele laboratoria en seminars vrijwel de hoofdzaak geworden. Het revaloriseren van het wetenschappelijk onderzoek in de universitaire instellingen is slechts mogelijk door het stimuleren van interuniversitaire initiatieven.

Het is zeker ongewenst dat universitaire instellingen het gebrek aan staatsubsidies voor wetenschappelijk onderzoek oplossen door wetenschappelijk onderzoek te verrichten voor de industrie of, erger nog, door allerlei routineproeven voor de industrie uit te voeren. De eenheid universiteit-industrie, zoals die in de Verenigde Staten van Amerika bestaat, is helemaal niet verenigbaar

met een wetenschappelijk onderzoek ten gunste van de grote meerderheid van de bevolking en met de vrijheid tot onderzoek. Het is noodzakelijk dat de Staat over instellingen beschikt die objectieve wetenschappelijke adviezen kunnen formuleren.

Er is in de nota verder ook nog sprake van de „band tussen het wetenschapsbeleid en het cultuurbeleid... een band die steeds en overal in de wereld duidelijker wordt”. Het is wel opvallend dat u, mijnheer de Staatssecretaris, niet spreekt over de zeer duidelijke functionele band tussen het wetenschapsbeleid en het onderwijsbeleid; schijnbaar ont koppelt u deze beide sectoren, doch daardoor ontstaat een vervalst beeld van de werkelijkheid. Het is pas door beide sectoren zinvol en functioneel te integreren dat een ernstige politiek in deze materie mogelijk zal zijn.

Rekening houdend met het aantal **Nederlands**-sprekenden is de deelneming van de Nederlandse cultuurgemeenschap alles behalve schitterend: aantal studenten, werkingskredieten, beurzen van wetenschappelijke fondsen enz.

Het is moeilijk om die toestand te verklaren. Historisch heeft het Nederlands universitair onderwijs en onderzoek een grote achterstand. Dank zij de „democratisering” van het hoger onderwijs die de universiteiten toegankelijk maakte voor kinderen uit middenstand en kleine burgerij — de kansen voor een arbeiderskind zijn nu nog vrij gering — is deze achterstand verminderd. De verbetering tussen ±1960 en 1975 steunt dus op de inspanning van financieel relatief zwakke bevolkingslagen.

Het procentueel gering aantal Nederlandstalige studenten is zeker sociaal te verklaren. Een beursstudent die tijdens het academisch jaar 1973-1974 een beurs aanvraag voor het academisch jaar 1974-1975 ontving zijn toelage tijdens de paasvakantie 1975! Op het ogenblik zijn er nog een honderdtal studenten van de Rijksuniversiteit Gent die hun beurs voor 1974-1975 niet hebben ontvangen! Er zijn er in totaal nog ongeveer 700 voor heel het land.

Het is normaal dat deze studenten, wanneer zij afstuderen, de voorkeur geven aan een relatief vaste betrekking, ook in particuliere bedrijven, boven een onzekere toekomst als assistent of onderzoeker. Een assistent of onderzoeker is aangesteld voor een mandaat van één of twee jaar. Het is slechts vanaf de graad van **eerst-aanwezend** assistent dat men vast benoemd is. Indien zijn mandaat niet hernieuwd wordt kan een onderzoeker of assistent zelfs niet onmiddellijk gaan stempelen. Het is dringend nodig om de universiteitsassistenten en de onderzoekers, diegenen die een beurs krijgen van een wetenschappelijk fonds om onderzoek te verrichten, een statuut te geven dat gelijkwaardig is aan dat van andere werknemers.

De wetenschappelijke fondsen kennen een beurs toe aan de hand van de bekomen graden (grootste, grote onderscheiding). Een universiteit die procentueel veel hoge graden uitreikt bekommt dus ook meer beurzen voor zijn afgestudeerden. Het zou mij interesseren het procentueel aantal graden per discipline en universiteit ten opzichte van het aantal eindexamen's te kennen.

Ten slotte nog een woord over het wetenschappelijk onderzoek op internationaal vlak.

Het is duidelijk dat een klein land als België het zich niet kan veroorloven op alle gebieden van het wetenschappelijk onderzoek actief te zijn; bijgevolg zijn wij aangewezen op internationale samenwerking. In dit verband kunnen de volgende richtlijnen geformuleerd worden:

- Multilaterale akkoorden over wel bepaalde onderzoekprojecten zijn te verkiezen boven de financiering van onderzoekprogramma's in het kader van internationale organisaties zoals de O.E.S.O., de N.A.T.O. en de E.E.G. waar de Belgische invloed in de besluitvorming gering is.

- Alhoewel dit niet te strak dient te worden toegepast is een deelneming in de resultaten van het onderzoek zeker noodzakelijk.

- Wat het onderzoek zelf betreft is het billijk dat in verhouding met de inspanning enerzijds landgenoten deelnemen aan het onderzoek in het buitenland en anderzijds zekere projecten in ons land worden uitgevoerd.

Het zou mij derhalve interesseren te mogen vernemen aan welke organismen en voor welke onderzoekprojecten het bedrag van 1 812 000 000, in uw nota vermeld, als hulp werd verstrekt.

Ziedaar, mijnheer de Staatssecretaris, enkele bedenkingen en vragen. Ik hoop dat zij uw aandacht mogen gaande houden. (**Applaus op alle banken**)

De Voorzitter: De Staatssecretaris voor Begroting en voor Wetenschapsbeleid heeft het woord.

De heer **G. Geens**, Staatssecretaris voor Begroting en voor Wetenschapsbeleid (**op de tribune**): Mijnheer de Voorzitter, Geachte Vergadering! Ik dank vooreerst de twaalf sprekers die het woord hebben gevoerd, voor hun uiteenzetting.

Wanneer ik de Nota Wetenschapsbeleid aan de Cultuurraad heb voorgelegd was het om, ik gebruik de uitdrukking van de heer Verhaegen, „de ivoren toren van het wetenschapsbeleid open te breken”. Ik heb de indruk dat men daar, in dit debat, ongetwijfeld is in geslaagd.

Ik wil onderstrepen dat dit debat op een hoog peil heeft plaats gehad en dat het ongetwijfeld verantwoord was deze materie in de Cultuurraad te bespreken.

Ik moet toegeven dat mijn nota, zoals ze werd voorgelegd, inderdaad onvolledig was op het

gebied van het wetenschapsbeleid in die zin dat slechts één aspect, zij het dan een zeer belangrijk, namelijk dat van de participatie van de Nederlandse cultuurgemeenschap aan het wetenschapsbeleid, daarin werd behandeld, terwijl een groot aantal andere aspecten van het wetenschapsbeleid in deze nota zelfs niet aan bod komen.

Vóór enkele dagen, ter gelegenheid van de behandeling van mijn begroting in de Senaat, werden ruimere dimensies van het wetenschapsbeleid besproken.

Ik verheug mij erover dat voor het wetenschapsbeleid in het parlement sedert enkele jaren een groeiende belangstelling is ontstaan.

Ik wil dan ook de grenzen van mijn nota overschrijden en ingaan op meer algemene vragen die werden gesteld. In de eerste plaats de momenteel brandende vraag: quid met het wetenschapsbeleid in deze periode van economische crisis?

Ik ben ervan overtuigd — en wellicht zullen de meeste leden van deze vergadering dezelfde mening zijn toegedaan — dat vooral in een periode van recessie, in een periode van economische crisis en van fundamentele mutaties, het wetenschapsbeleid een essentieel element is voor de toekomstige ontwikkeling van onze maatschappij. De regering heeft daaruit trouwens de zeer logische conclusie getrokken, door de kredieten voor wetenschapsbeleid dit jaar in vergelijking met vorige jaren en in vergelijking met de globale rijksbegroting, aanzienlijk sterker te verhogen. De kredieten voor wetenschapsbeleid 1976 bedragen in totaal 33,4 miljard wat een stijging met 21% inhoudt ten opzichte van vorig jaar, terwijl de globale rijksbegroting met 17% is gestegen. Bovendien is in de begroting voor wetenschappelijk onderzoek een nieuwe oriëntering ingeschreven. Men legt namelijk meer de klemtoon op het toegepast wetenschappelijk onderzoek, het technologisch onderzoek met een belangrijke weerslag op de economische, sociale en culturele ontwikkeling.

Het verbaast mij dan ook dat hier wordt gesproken van soberheidspolitiek. Dit is een term die op het geheel van het wetenschapsbeleid ongetwijfeld niet kan worden toegepast, hoewel ik van oordeel ben dat de inspanningen die de Staat op dit vlak doet ongetwijfeld en met resultaat nog verder zouden kunnen worden verhoogd. In het geheel van de budgettaire toestand en rekening houdend met de andere opdrachten die de Staat moet uitvoeren, heeft de regering toch een belangrijke verhoging doorgevoerd. Ik zou dit nog kunnen illustreren door te wijzen op het feit dat van 1974 tot 1976, in reële cijfers, met abstractie van de inflatie en van de prijsstijgingen, de kredieten voor wetenschapsbeleid jaarlijks met 5,8% zijn gestegen.

De term „soberheidspolitiek” wordt gebruikt in verband met de bepalingen opgenomen in de pro-

grammawet betreffende de financiering van de universiteiten. Wanneer ik even het beeld herneem van daar straks, namelijk de ivoren toren, stel ik vast dat wij een gelukkige kentering optreedt in die zin dat de universiteiten niet langer in die ivoren toren kunnen leven. Zij hebben zelf als eersten de deur opengebroken toen zij de maatschappij hebben gecontesteerd.

Thans zijn de universiteiten op hun beurt het voorwerp van maatschappelijke kritiek. Men vraagt zich terecht af wat aan de universiteit gebeurt, wat de functie is van de universiteit, waartoe de gelden worden gebruikt en zo verder. Op dit vlak, evenmin als op veel andere domeinen, mogen taboes worden in stand gehouden. Heilige koeien moeten in onze maatschappij ook worden geslacht.

Wanneer ik spreek over de universitaire financiering is het goed, rekening houdend met wat hier werd gezegd over de deelname van de nederlandstaligen aan het universitair onderwijs, aan enkele gegevens te herinneren.

De wet die in 1971 werd aangenomen, ging uit van twee belangrijke componenten, met name de kostprijs per student en de ontwikkeling van het aantal studenten. Ik herinner mij dat op dat ogenblik de verwezenlijking van dit laatste element werd beschouwd als een belangrijke vooruitgang. Ook de heer Calewaert heeft dit vorige week op deze tribune gezegd. Nochtans hoor ik vandaag andere sprekers vooropzetten dat dit geen geldige basis zou mogen of kunnen zijn van de financiering.

In de eerste plaats zijn de universiteiten er om jonge mensen op te leiden. Zij hebben dus allereerst een onderwijsopdracht, en de financiering moet bijgevolg met het oog op het aantal berekend worden. Zij hebben echter ook een taak van onderzoek. Dat is zo waar dat buiten de normale financiering van de wet van 1971, belangrijke bedragen, die voor de verschillende universiteiten afzonderlijk in de honderden miljoenen lopen, toevloeien naar de universiteiten. Er zijn verschillende kanalen van financiering voor het wetenschappelijk onderzoek die ook en vooral naar de universiteiten fondsen doen toevloeien.

Ik heb trouwens het inzicht aan het parlement een wetgeving op dat stuk voor te leggen omdat ik wil komen tot een grotere coördinatie van het onderzoek binnen de universiteiten en tot een beter inzicht in het geheel van het wetenschappelijk onderzoek in het algemeen.

Ik blijf erbij dat het aantal studenten een determinerend criterium is voor de financiering van de universiteiten. Ingevolge de stijging van het aantal Nederlandstalige studenten, stijging die veel vlugger verloopt dan bij de Franstalige studenten, wordt de financiering rechtgetrokken en dat in een mate die men voorheen niet had kunnen vermoeden.

De heer M. Vanhaegendoren : Mijnheer de Staatssecretaris, als u het mij toelaat wou ik u doen opmerken dat u niet het aantal studenten als basis neemt, maar wel de werkingskosten.

De heer G. Geens, Staatssecretaris voor Begroting en van Wetenschapsbeleid: De basis is zowel de gemiddelde kostprijs per student als het aantal studenten. Ik kom daar straks op terug.

Ik haak in op de cijfers van de subsidiëring van het universitair onderwijs. De heer Monard heeft daarover zopas zeer pertinente vragen gesteld waarop ik op even pertinente wijze wil antwoorden.

In de wet zijn in feite drie soorten maatregelen voorzien. Deze zijn als het ware een spiegelbeeld van de drie factoren die ik tijdens de vorige vergadering hier heb opgesomd in verband met de **discrepancies** die bestaan op het stuk van financiering.

Ten eerste wil men langs de wettelijke maatregelen die thans worden voorgesteld, komen tot een betere toepassing van het normenstelsel dat reeds in 1971 bestond. De voorstellen in de **programmawet** beogen een juistere toepassing van dit normenstelsel. Daaruit spruit een besparing voort die voor 1976 599 miljoen zal bedragen, of, afgerond, 600 miljoen op een globale begroting van 16 miljard zoals oorspronkelijk was gepland. Dat betekent dus minder dan 4 % op het geheel. Dit bedrag van 599 miljoen is verdeeld in 265 miljoen voor de Nederlandstalige instellingen en 334 miljoen voor de Franstalige instellingen.

Wanneer de voorstellen gericht zijn op een betere toepassing van het normenstelsel, heeft dat op financieel gebied tot gevolg dat de ongelijkheid die bestaat tussen de Nederlandstalige en de Franstalige sector mede daardoor zal worden weggewerkt.

Een tweede element houdt verband met het in aanmerking nemen van de vreemde studenten. Daarover heeft de heer Rik Vandekerckhove een aantal cijfers geciteerd.

Ik wil de juiste stand van zaken meedelen. De cijfers zullen allicht overeenstemmen.

In het totaal zijn er in ons land in het academiejaar 1974-1975 9 300 vreemde studenten, dit is 11,5 % van het totaal.

In de Nederlandstalige instellingen is dit cijfer 1948 of 5 % van het aantal Nederlandstalige studenten. In de Franstalige instellingen is dit cijfer 7 352 of 17,5 % van het aantal Franstalige studenten. 9 300 studenten is haast een volledige universiteit aangezien een volledige universiteit rond de 9 500 studenten schommelt.

Ik wil nu met u even de weerslag nagaan van de wet inzake de buitenlandse studenten. Er verandert niets voor de studenten die komen uit de ontwikkelingslanden. Die zullen zoals in het verleden normaal worden gesubsidieerd. Daarente-

gen zullen voor studenten die komen uit rijke landen limitatieve maatregelen worden genomen in de zin dat hun aantal wordt beperkt tot 2 % van het aantal aan de universiteiten ingeschreven studenten. De overige studenten zullen de helft van de kostprijs moeten betalen. Wanneer ik nu de weerslag hiervan naga op de Nederlandstalige instellingen en op de Franstalige kom ik tot volgende vaststellingen. In de Nederlandstalige instellingen is één derde van de studenten afkomstig uit ontwikkelingslanden en 65 % of 1 300 eenheden uit de ontwikkelde landen. In de Franstalige instellingen daarentegen, zijn er 3 275 vreemde studenten uit de ontwikkelde landen wat meteen betekent dat de toepassing van deze restrictieve maatregel een grotere weerslag zal hebben op de Franstalige dan op de Nederlandstalige instellingen.

De heer Rik Vandekerckhove: Toch niet procentueel, mijnheer de Staatssecretaris.

De heer G. Geens, Staatssecretaris voor Begroting en voor Wetenschapsbeleid: In absolute cijfers ongetwijfeld en ook procentueel, dat is nogal duidelijk.

Ik spreek hier alleen van de ontwikkelde landen waarvoor terecht restrictieve maatregelen zijn getroffen. Daarop hebt u ook gewezen. Ik heb gezegd dat deze maatregelen een grotere impact hebben op de Franstalige instellingen, dan op de Nederlandstalige instellingen. Ik kan dit niet in cijfers weergeven aangezien dit steunt op de toekomstige ontwikkeling van de inschrijvingen zelf. Er is ten derde een andere reeks van maatregelen in de programmawet, namelijk de toepassing van artikel 34 betreffende het patrimonium. Die wetgeving wordt herzien omdat zij in haar huidige formulering niet kan worden toegepast. Er wordt voorgesteld dat ten laste van het patrimonium worden aangerekend, de financiële lasten voortvloeiend uit de landbouwactiviteit van de vrije instellingen en de patronale lasten die hoger liggen dan de lasten die het Rijk in hoofde van zijn eigen personeel moet dragen. De weerslag van het ene zowel als van het andere geeft in totaal 710 miljoen meeruitgaven. Dit wil zeggen, enerzijds, dat de toepassing van de programmawet enerzijds 600 miljoen besparingen meebrengt en de toepassing van het normenstelsel beter laat aansluiten bij de werkelijkheid en anderzijds betekent dit dat de toepassing van artikel 34 een meeruitgave vertegenwoordigt van 710 miljoen, dit alles in vergelijking met de ingediende begroting.

Ik onderstreep dat de begrotingen van de universiteiten zelf reeds met 17 % zijn verhoogd in vergelijking met verleden jaar. Dit is trouwens het cijfer dat correspondeert met de algemene groei van de Rijksbegroting.

Het is bijgevolg onjuist te beweren dat deze wetgeving een vermindering van de universitaire financiering met zich brengt, wel integendeel. Ter zake herhaal ik wat ik verleden week in de Senaat met grote nadruk heb verklaard, dat in hoofde van deze wetgeving geen afdankingen in om het even welke universitaire instelling zullen plaatsvinden.

Ziedaar globaal de maatregelen die worden voorgesteld. Het is mijn uitdrukkelijke overtuiging dat ten eerste de betere toepassing van het normenstelsel, het beperken van de overtollige aangroei van het aantal buitenlandse studenten uit rijke landen — die onze auditoria komen vullen, terwijl zij in hun eigen land niet worden toegelaten en hier op staatskosten komen verder studeren zodat het normaal is dat wij ze vragen een gedeelte van de kostprijs te dragen en, ten tweede, het feit dat wij in Vlaanderen staan met een nieuwe universitaire infrastructuur — die voor gevolg heeft dat in een instelling zoals bij voorbeeld het Limburgs Universitair Centrum, waar de minimum basiscijfers reeds van bij de aanvang werden overschreden zodat de regering moet overgaan tot subsidiëring op basis van het werkelijk aantal ingeschreven studenten, een rationeler aanwending van de middelen en een betere communautaire verdeling voor gevolg zullen hebben.

In verband met deze onvolledige instellingen, heeft de heer Calewaert een vraag gesteld, waarop ik hem een antwoord verschuldigd ben. Wij hebben op dit ogenblik in ons land vijf Nederlandstalige onvolledige instellingen en vijf Franstalige. De Nederlandse zijn meer recent opgericht. Het is onder meer ingevolge het impact hiervan dat het aantal **universiteitsstudenten** geweldig aangroeit.

Ik weet wel — en op dat gebied treed ik bepaalde sprekers bij — dat de democratisering van het universitair onderwijs niet af is. Er werden ongetwijfeld resultaten geboekt. Wij hebben allemaal gedacht dat, wanneer de infrastructuur zou worden uitgebreid, wanneer een grotere spreiding van de instellingen zou tot stand komen en maatregelen zouden worden getroffen op het stuk van de studiebeurzen, op dit vlak grote resultaten zouden worden bereikt.

In feite ligt het probleem veel dieper. Dit werd hier trouwens terecht gezegd. Het is van in het basisonderwijs en het voortgezet onderwijs dat de aspiraties naar het universitair onderwijs moeten worden meegegeven. Bijgevolg is het een probleem niet alleen van de derde trap van het onderwijs, maar van de **verschilende** trappen en zelfs van het sociaal-cultureel niveau waarin de jonge mensen opgroeien van bij hun prilste jeugd.

Ziedaar een antwoord op een aantal vragen die werden gesteld rond de universitaire financiering.

Daarbij aansluitend is het normaal dat ik iets zeg in verband met de wetenschappelijke loopbanen. De heer Calewaert heeft gezegd dat wij, meer wetenschappelijke carrières moeten uitlokken.

De heer De Bondt sprak over een grotere coördinatie op dit vlak en ook deze middag hebben verschillende sprekers daarop gezinspeeld.

Welnu, in de eerste plaats zou ik willen zeggen dat de diensten voor de Programmatie van het Wetenschapsbeleid, een enquête hebben gevoerd inzake de afzetmogelijkheden van de jonge universitaires.

Deze enquête werd gehouden bij de afgestudeerden van de twee jongste jaren aan de zes grote universiteiten. 60 % hebben geantwoord. De antwoorden zijn momenteel in het stadium van ontleding en daaruit zullen wij, aangezien ik de intentie heb die onderzoeken regelmatig te herneemen, een groot aantal conclusies kunnen afleiden over de praktische moeilijkheden en mogelijkheden die ontstaan, wanneer men van de universiteit overgaat naar het beroepsleven.

Er is een ander daarmee samenhangend probleem, met name dit van de wetenschappelijke carrières in strikte zin.

Welnu, ik zou willen doen opmerken dat ook in de programmawet de aanzet wordt gegeven voor een personeelspolitiek binnen de universiteiten, aangezien er in een bepaling is vermeld die de universiteiten oplegt het vast benoemde wetenschappelijk personeel te beperken tot 40 % van hun kader.

Dat wil zeggen dat op die manier een rotatie en een mogelijkheid ontstaan om geregeld jonge onderzoekers aan te werven en te vermijden dat de kaders worden bezet en worden volgestopt, zodanig dat er voor aankomende krachten geen plaats meer zou zijn. Op die manier zal het eveneens mogelijk zijn binnen de universiteiten over te gaan tot een personeelspolitiek inzake de wetenschappelijke medewerkers.

Ik weet wel dat die drempel vatbaar is voor kritiek. Ik stel alleen maar vast dat zelfs binnen de universiteiten wordt gevraagd dat de overheid een dergelijke drempel zou vaststellen, precies opdat men zou gewapend zijn voor een personeelsbeleid ter zake.

Het is ten slotte duidelijk dat een betere informatie betreffende de intellectuele arbeidsmarkt noodzakelijk is. Daarmee samengaand moet **volgens** mij ook gedacht worden aan een herziening van de studies, in die zin dat wij moeten afstappen van bepaalde overdreven specialisatieneigingen die werden geconcretiseerd in de organisatie van de studies. Wij moeten komen tot een bredere basisvorming die de mogelijkheid biedt om in het bedrijfsleven zelf, wanneer men aan het werk is, op eigen kracht en eventueel geholpen via de universiteiten, door middel van **para-uni-**

versitaire activiteiten, een eigen **specialistenopleiding** te verwerven.

Verder is nog de vraag gesteld over de bevoegdheid van de cultuurraden, meer bepaald in verband met de uitvoering van artikel 59bis.

Ik geloof dat wij er allen over akkoord gaan dat krachtens de Grondwet de cultuurraden bevoegd zijn voor het onderwijs, met uitzondering van de gereserveerde materies, namelijk de problemen in verband met de financiering, de wetenschappelijke graden, de duur van de studies enz... Maar daarbuiten blijft nog een enorm veld voor belangstelling en optreden van de cultuurraden op onderwijsgebied. Ik denk onder meer aan de pedagogische methodes, de inhoud van de programma's en meer in het bijzonder de interuniversitaire samenwerking.

De heer De. Bondt heeft daar uitdrukkelijk op gewezen evenals de heer Vanhaegendoren.

Bij het Nederlandstalige cultuurparlement is een voorstel van decreet aanhangig in verband met de Vlaamse Interuniversitaire Raad.

Welnu, zoals ik reeds van bij de aanvaarding van mijn functie heb gezegd, moeten wij op het stuk van de universitaire samenwerking tot een veel grotere vooruitgang komen dan tot op dit ogenblik het geval is.

In de programmawet zijn trouwens financiële voorzieningen ingebouwd om de universiteiten te verplichten over te gaan tot een grotere samenwerking op onderwijsgebied.

Maar het is mijn **betrachting** — ik sta trouwens op dat stuk ter beschikking van de Cultuurraad — maatregelen te treffen zowel op het vlak van het onderwijs als van het onderzoek, ten einde tot een veel grotere interuniversitaire samenwerking te komen.

Het is duidelijk dat deze moeten gesitueerd worden op het vlak van de Cultuurgemeenschap in haar geheel.

De heer M. Vanhaegendoren: Maar er is in niets, maar dan ook in niets budgettair voorzien voor de verantwoordelijkheid van de cultuurraden voor aanmoediging van onderzoekers. Dat is uitdrukkelijk een grondwettelijke taak van de cultuurraden. De opeenvolgende regeringen hebben daar budgettair geen centiem voor uitgetrokken.

De heer G. Geens, Staatssecretaris voor Begroting en voor Wetenschapsbeleid : Mijnheer Vanhaegendoren, ik heb vorige keer reeds gezegd dat de beurzen van het I.W.O.N.L. sedert verleden jaar worden opgenomen in de culturele dotaties. Dit is vanaf dit jaar ook het geval voor de beurzen van het Nationaal Fonds voor Wetenschappelijk Onderzoek.

Iedereen heeft altijd aanvaard dat de aanmoediging van de opleiding van de onderzoekers een culturele materie is en behoort tot de bevoegdhe-

den van de Cultuurraad. Op dit ogenblik zijn de kredieten opgenomen in de culturele dotatie en kan de Cultuurraad de bestemming daarvan regelen.

Eén van de suggesties die ik zou willen doen aan de Cultuurraad — deze tribune is daarvoor niet zeer geschikt, het zou beter in de commissie worden gezegd — is dat men het geheel van de politiek inzake beurzen van doctoraatsstudenten zou onderzoeken voor de Nederlandse cultuurgemeenschap zelf. Er zijn een groot aantal...

De heer M. Vanhaegendoren: Neem mij niet kwalijk, mijnheer de Staatssecretaris, maar dan zou dit inhouden dat deze een globale enveloppe is, terwijl het nu voorafbestemde kredieten zijn. De geest van de Grondwet was dat iedere cultuurgemeenschap over een speciaal krediet zou beschikken voor speciale noodwendigheden, eigen aan die cultuurgemeenschap. Zo legt de heer Tindemans het uit.

De heer G. Geens, Staatssecretaris voor Begroting en voor Wetenschapsbeleid: Niets staat dat in de weg.

De heer F. De Bondt : Mijnheer de Staatssecretaris, ik zou verder willen gaan. Ik vrees dat de stelling die u ontwikkeld hebt over de bevoegdheid van de Cultuurraad inzake universitair onderwijs fout is. De Cultuurraad is volledig bevoegd voor het universitair onderwijs, omdat in België het universitair onderwijs niet het voorwerp is van betwisting op het vlak van de schoolvrede. De onderwijspolitiek die u naar de Cultuurraden heeft verwezen, heeft alleen betrekking op de onderdelen van de onderwijspolitiek die verband houden met de schoolvrede.

Een ander aspect is dat de begroting en tot op vandaag — zoals de heer Vanhaegendoren zegt — inzake universitair onderwijs niet aan de Cultuurraad zijn toegewezen, omdat de wetgever het objectief criterium nog niet heeft vastgesteld volgens hetwelk het globaal pakket van de beschikbare nationale middelen zouden toegewezen worden aan de twee cultuurraden, wat het universitair onderwijs betreft.

Van het ogenblik dat dat mogelijk is, zouden de cultuurraden een eigen universitair politiek kunnen ontwikkelen.

Ik begrijp wel dat, volgens het antwoord dat u aan de heer Vanhaegendoren heeft gegeven, u zich reeds in die richting beweegt: globaliserend de middelen ter beschikking stellen voor bijzondere doctoraatbeurzen en voor beurzen in het kader van het Nationaal Fonds. Wij gaan daarmee. Wij wachten alleen op een objectief criterium dat voldoende objectief zal zijn om twee globale geldsommen ter beschikking van de Cultuurraden te stellen. In de nationale wetgeving

zal ongetwijfeld worden voorzien, de kwestie van de academische graden om de uitoefening van een aantal beroepen in het land mogelijk te maken in het kader van een uniforme regeling.

De heer M. Vanhaegendoren: Ik heb reeds zo vaak gepoogd dit te bewijzen dat ik het niet voor de zoveelste maal heb willen herhalen.

De heer F. De Bondt : Door overreding gaan wij in die materie vooruit.

De heer G. Geens, Staatssecretaris voor Begrotingen voor Wetenschapsbeleid: Ik heb een reeks vragen gekregen in verband met een meer duidelijke, meer exacte uitsplitsing van de gegevens. Ik ben de eerste om te erkennen dat de gegevens zoals zij voorliggen nog niet perfect zijn, maar ik zou andermaal willen onderstrepen dat het de eerste keer is dat dergelijke analyse wordt voorgesteld. Het materiaal zal geleidelijk aan worden verbeterd en een aantal sectoren, waar de gegevens voor verbetering vatbaar zijn, zullen hierbij voorrang krijgen.

Een van de sectoren waarover men verschillende malen bijkomende uitleg heeft gevraagd is deze van de beurzen van het I.W.O.N.L. Men heeft verwezen naar de verhouding 40-60, 40 % Nederlandstaligen, 60 % Franstaligen.

Ik heb in mijn nota uitdrukkelijk de redenen daarvan aangeduid. Het is absoluut niet uit hoofde van die instelling dat deze verdeling is tot stand gekomen, maar wel ingevolge het gebrek aan een voldoende aantal bekwame kandidaten langs Nederlandstalige zijde.

Verleden jaar werden de kredieten 50-50 verdeeld. Wij hebben ze nadien, ingevolge het ontbreken van Nederlandstalige kandidaten, op 47-53 gebracht. In de begroting 1976 zijn ze andermaal op 50-50 gesteld. Ik hoop dat wij geleidelijk aan voldoende Nederlandstalige kandidaten zullen krijgen en dat deze verhouding 50-50 wordt doorbroken. Ik voeg er aanstonds aan toe dat ik absoluut geen voorstander ben van een fifty-fifty verdeling. De verdeling van die kredieten moet beantwoorden aan de vereisten van het toegepast wetenschappelijk onderzoek, op de grondslag van de noden van onze gemeenschappen en gewesten en van de andere kant in die zin dat zij aan de jonge onderzoekers, die zich in deze materies willen specialiseren, gelijke kansen biedt.

Men heeft hier gezegd dat ik uitga van een fifty-fifty verhouding. Ik weet niet meer welke spreker dit deze namiddag heeft onderstreept..

De heer F. De Bond : Het is de heer Vandekerckhove, doch hij heeft zich vergist.

De heer G. Geens, Staatssecretaris voor Begrotingen voor Wetenschapsbeleid: Ik heb zowel op

deze tribune als in de Senaat herhaaldelijk gezegd dat ik weiger elke geclicheerde verhouding te aanvaarden, fifty-fifty, 60-40, of wat dan ook, omdat ik uitga van criteria die van die aard zijn dat zij de wetenschapsmensen in de twee gemeenschappen, in de drie gewesten, of waar dan ook, op dat vlak gelijke kansen moeten geven. De criteria die nu in bepaalde massa's zijn ingebouwd zijn van die aard dat zij evolutief zijn, dit wil niet zeggen dat men de zaken op hun beloop laat, want deze evolutieve criteria hebben een bepaalde dynamiek. Het is die dynamiek die geleidelijk aan, beter en beter tot uiting komt in cijfers en die ook een meer rechtvaardige verdeling van de kredieten voor gevolg heeft.

Er zijn dan nog vragen gesteld in verband met het internationaal aspect van het wetenschappelijk onderzoek. U ziet onmiddellijk dat wij op deze manier ver buiten de optiek zijn waarin ik de nota had ingediend. Welnu, men vraagt daaromtrent gegevens. Deze zullen worden verstrekt, maar het is wel duidelijk dat de internationale instellingen hun personeel recruterende op basis van de noodwendigheden van de instellingen en op basis van de criteria inzake kwaliteit en specialisatie die zij vooropstellen.

Van de andere kant kan ik wel zeggen dat, wanneer het gaat om topbenoeringen in internationale instellingen, er steeds een consultatie is met de Belgische regering. Dit heeft er bij voorbeeld toe geleid dat de Belgische verantwoordelijke voor het Europese Ruimteagentschap een Vlaming is, dat de directeur van het Centrale Bureau voor Nucleaire Metingen te Geel eveneens een Nederlandstalige is.

Voor het overige, is het duidelijk dat de internationale instellingen criteria aanleggen op grond waarvan zij hun medewerkers wensen te recruterende. Dat sluit niet uit dat wij op het stuk van de taalkundige en de communautaire verdeling wel enige inspraak hebben, aangezien wij de begrotingen van deze instellingen financieren.

Mijnheer de Voorzitter, geachte Vergadering. Ik denk op deze wijze te hebben geantwoord op een aantal vragen, maar ongetwijfeld niet op alle. Er zijn ook vele suggesties gedaan, waarvan ik er trouwens een aantal met grote voldoening heb onderstreept. Onder meer heeft men mijn aandacht gevestigd op de toepassing van het wetenschappelijk onderzoek in de kleine en middelgrote ondernemingen. Men heeft altijd gedacht dat het wetenschappelijk onderzoek slechts rendabel was in grote ondernemingen. Welnu, een onderzoek dat mijn diensten hebben ingesteld' is gekomen tot de tegenovergestelde conclusie. De exploitatie van het wetenschappelijk onderzoek in de middelgrote ondernemingen is proportioneel belangrijker dan voor de grote ondernemingen. Het is trouwens om die reden, mijnheer Verhaegen, dat in mijn diensten reeds een werkgroep

met deze aangelegenheid werd belast. Dus op uw wens is voortijdig ingegaan.

Andere suggesties zullen eveneens worden onderzocht. Er werden inderdaad door verschillende sprekers vragen gesteld en suggesties naar voren gebracht in verband met de valorisatie van de resultaten van het onderzoek.

Het is normaal dat men op dit ogenblik deze vragen stelt omdat men precies aan de resultaten van het onderzoek zulk groot belang hecht met het oog op nieuwe industriële en commerciële initiatieven. Ook de middelen die de Staat daarvoor beschikbaar stelt groeien geleidelijk aan.

Wat de nationale programma's betreft, wordt bepaald dat de resultaten van die onderzoeken eigendom blijven van de gemeenschap. Het is de gemeenschap die ze valoriseert.

Het is duidelijk dat de overheidsinitiatieven die op het industriële vlak zullen worden genomen, nauwe samenhang moeten hebben met die resultaten, in die zin dat wanneer bepaalde resultaten best worden toegepast binnen een **overheids**onderneming de regering de valorisatie op die manier ook effectief zal realiseren. In dit verband werd trouwens een concrete vraag gesteld betreffende het Noordzeemodel.

Ik zou hier een kleine parenthesis willen openen en zeggen dat België, met de resultaten die in het kader van dit onderzoek werden bereikt, zich op internationaal peil heeft getrokken wat het onderzoek van de zee betreft.

Er zijn andere landen die op dit vlak een grote specialisatie hadden verworven. Wat echter door onze mensen is gepresteerd, in het kader van het nationaal onderzoekprogramma, is van die aard dat het in de gehele wereld bewondering heeft afgedwongen en dat daarvoor ook zeer veel belangstelling bestaat.

Er is een mathematisch model gemaakt van de Noordzee, dat toelaat alle mogelijke veranderingen, — o.m. inzake de getijden, de lozingen van afvalwaters, enz. , — nauwkeurig en binnen zeer korte tijdstippen te kennen. Het spreekt vanzelf dat dit model door de betrokken departementen zal worden ter hand genomen in het kader van de beleidsobjectieven die zij op dit vlak hebben. Het is in geen geval zo — ik kan de heer Content daaromtrent geruststellen — dat dit mathematisch model voor niets zal dienen. Integendeel, de regering zal binnenkort maatregelen treffen met het oog op het operationeel maken van het model.

Alle maatregelen zullen worden getroffen opdat de continuïteit van dit model zal worden verzekerd.

Het is terzelfdertijd een zeer mooie illustratie van wat de nationale onderzoekprogramma's hebben opgeleverd en ik hoop dat naargelang deze programma's zich vermenigvuldigen en er ook een heroriëntering van het onderzoek wordt **doorge-**

voerd, wij analoge resultaten zullen kunnen boeken die trouwens aan de grondslag zullen liggen van nieuwe industriële heropleving van ons land. Mijnheer de Voorzitter, Dames en Heren. Ik zou het daarbij willen laten en ik zou dan tot slot nog even willen herhalen wat ik bij de aanvang heb gezegd.

Het is normaal en bovendien wenselijk dat aan het wetenschapsbeleid steeds grotere aandacht wordt besteed op het vlak van het beleid, van de beleidsmensen en van het geheel van de gemeenschap.

Ik heb aan de Cultuurraad het aspect „participatie” voorgelegd omdat dit in Vlaanderen een teer punt was. Welnu, het geheel van het wetenschapsbeleid moet op dezelfde manier voor het voetlicht kunnen komen omdat het normaal is dat de gemeenschap ook rekenschap mag vragen over de aanwending van de middelen en een controle mag uitoefenen op de uitvoering van het wetenschappelijk onderzoek, op de resultaten en op hun eventuele valorisatie. In de huidige periode van economische recessie en van budgettaire moeilijkheden, hebben wij binnen de regering een belangrijke prioriteit gesteld, namelijk de bevordering van het wetenschappelijk onderzoek. Het globale cijfer van de kredieten is er trouwens om dit te bewijzen.

We hebben het wetenschappelijk onderzoek bovendien geïoriënteerd in de richting van het toegepast onderzoek en van het antwoord dat moet worden gegeven aan problemen waarmee de overheid wordt geconfronteerd. Dit wil niet zeggen dat wij het fundamenteel onderzoek, het onderzoek dat men moet doorvoeren om op wetenschappelijk peil te blijven, moeten veronachtzamen, maar van de andere kant is het de taak en de opdracht van onze onderzoekers oplossingen te geven aan de problemen waarmee de overheid wordt geconfronteerd.

Het is tegen deze algemene achtergrond dat men ook het probleem van de participatie moet zien en het is een dubbel probleem: van de ene kant is er het financieel aspect, en ik heb voldoende geïllustreerd dat de wijzigingen die met de **pro**grammawet worden doorgevoerd aan het financieel mechanisme, van die aard zijn dat zij de financiering beter doen aansluiten bij de toestand in beide cultuurgemeenschappen, en van de andere kant moeten wij tegen dezelfde achtergrond kunnen projecteren de behoeften die in onze gemeenschappen en onze gewesten bestaan en waaraan moet worden tegemoetgekomen door het wetenschappelijk onderzoek zelf.

Ik geloof dat op die manier de ring gesloten is en ik ben, wat mij betreft, zeer verheugd dat dit debat in de Cultuurraad heeft plaatsgehad. Wij zijn uitgegaan van een unidimensionele benadering en wij zijn quasi automatisch tot een **meer-**

dimensionele benadering van het **wetenschappelijk** beleid gekomen.

Welnu, op al deze vlakken zijn ongetwijfeld vragen gesteld die verband houden met de ontwikkeling van de Nederlandse cultuurgemeenschap en ik kan dan tot slot alleen maar de hoop uitspreken dat wij ook aan al deze andere vlakken verdere aandacht zullen kunnen besteden in de toekomst. (**Applaus op alle banken**)

De Voorzitter: Daar niemand meer het woord vraagt, verklaar ik de bespreking voor gesloten.

VRAAG OM UITLEG (R.V.O. art. 49) van de heer M. Vanhaegendoren tot de Eerste Minister betreffende de verschillende houding van leden van de huidige regering zelf en van leden van de vorige regering ten opzichte van *problemen in verband met de bevoegdheid van de Cultuurraad voor de Nederlandse Cultuurgemeenschap.

De Voorzitter: Aan de orde is de vraag om uitleg van de heer M. Vanhaegendoren tot de Eerste Minister over de verschillende houding van leden van de huidige regering zelf en van leden van de vorige regering ten opzichte van problemen in verband met de bevoegdheid van de Cultuurraad voor de Nederlandse cultuurgemeenschap.

De heer J. Ramaekers: Mijnheer de Voorzitter, wie zal antwoorden...

De Voorzitter : De Eerste Minister heeft Mevrouw De **Backer-Van Ocken**, Minister van Nederlandse Cultuur en van Vlaamse Aangelegenheden, verzocht op deze vraag te antwoorden.

De heer J. Ramaekers : De heer Vanhaegendoren spreekt ook over de leden van de vorige regering. Wie zal antwoorden in naam van de vorige regering?

De Voorzitter: Ik meen dat ik de formulering moet geven zoals zij voorkomt in de vraag die werd ingediend.

De heer J. Ramaekers: Maak u niet boos, mijnheer de Voorzitter.

De Voorzitter: Ik maak mij nooit boos.

De heer J. Ramaekers: Men kan toch de leden van de vorige regering niet om uitleg vragen.

De Voorzitter: De heer Vanhaegendoren heeft het woord.

De heer M. Vanhaegendoren (op de tribune): Mijnheer de Voorzitter, formeel heeft de geachte

Collega misschien niet volledig ongelijk. De huidige regering volgt op dat vlak het slechte pad van de vorige regering. Daar ligt één lijn in.

De heer H. Boel : Dat is niet mooi.

De heer M. Vanhaegendoren: Het is niet mooi maar het is waar en het ware is in de politiek misschien belangrijker dan het schone.

In de vergadering van de Cultuurraad van 17 juni 1975 stelde ik een aantal vragen om uitleg aan de Eerste Minister onder meer wat betreft de toepassing van artikel 52 - lid 2 van de Samen-gevoegde Wetten op het gebruik van de talen in bestuurszaken. Ik wou namelijk informeren naar de toepassing ervan en tevens vernemen welke maatstaven de regering erkent om te bepalen dat in Hoofdstad-Brussel personeelsleden van nijverheids-, handels- en financiële bedrijven Nederlandstalig zijn en zulks in het perspectief dat van de personeelsleden woonachtig in het Nederlandse taalgebied moet worden vermoed dat zij Nederlandstalig zijn.

Ik verheug mij erover dat de minister van Binnenlandse Zaken, in antwoord op een parlementaire vraag, deze stelling aanvaardt.

De Minister van Vlaamse Aangelegenheden en Nederlandse Cultuur wou, vanwege de regering, in bedoelde vergadering van de Cultuurraad echter niet ingaan op deze vragen omdat het voorwerp ervan Hoofdstad-Brussel is en dus buiten de bevoegdheid van de Cultuurraad valt.

Ik betwist deze stelling omdat de vragen betrekking hebben op inwoners van het gebied en eventueel op diensten die wel *ratione loci* onder de bevoegdheid van de Cultuurraad ressorteren. Bij deze vraag wens ik uitleg te ontvangen omtrent de discriminatie of noem het een verschil van behandeling te mijnen opzichte.

Immers, in dezelfde vergadering heeft de regering, namelijk de minister van Buitenlandse Zaken, wel een sluitend antwoord willen verstreken op een mondelinge vraag omtrent een belangrijke Vlaamse aangelegenheid die evenmin *strictu sensu* tot de bevoegdheid van de Cultuurraad behoort, namelijk het Belgische onderwijs in Centraal-Afrika.

Waarom deze verschillende houding vanwege de minister van Vlaamse Aangelegenheden en de minister van Buitenlandse Zaken — verschillende houding tegenover een lid van een regeringspartij en een lid van de oppositie ?

Een andere discriminatie of noem het een verschil van behandeling bestaat erin dat een vorige regering wel toeliet dat er in de Kamer en de Senaat geïnterpelleerd werd over het decreet van 19 juli 1973 terwijl de kamers geen bevoegdheid meer hebben ter zake.

Ook aanvaardde de toenmalige regering, bij monde van de heer minister Glinne, over een

decreet van de Nederlandse Cultuurraad uitleg te verstrekken in de Conseil **culturel**. De vorige regering aanvaardde dus wel dat Franstaligen in Kamer en Conseil culturel de bevoegdheid van deze assemblées te buiten gaan.

Waarom verzet de huidige regering er zich tegen dat Nederlandstaligen in de Cultuurraad om uitleg vragen omtrent het lot van Vlamingen te Brussel, Vlamingen woonachtig in het bevoegdheidsgebied van de Cultuurraad ? (**Applaus bij de leden van de Volksunie**)

De Voorzitter: Mevrouw de minister van Nederlandse Cultuur en van Vlaamse Aangelegenheden heeft het woord.

Mevrouw R. De Backer-Van Ocken, Minister van Nederlandse Cultuur en van Vlaamse Aangelegenheden (**op de tribune**): Mijnheer de Voorzitter, Dames en Heren. De heer Eerste Minister heeft mij gevraagd mede in zijn naam deze bijkomende vraag om uitleg van de Heer Vanhaegendoren te beantwoorden.

De heer Vanhaegendoren betoogt dat vragen omtrent de toepassing van de taalwetgeving in Brussel-Hoofdstad die betrekking hebben op inwoners van het Nederlandse taalgebied en eventueel op diensten uit dat gebied wel *ratione loci* onder de bevoegdheid van de Nederlandse Cultuurraad ressorteren.

Welnu, krachtens artikel 59bis, §4, 2e lid van de grondwet hebben de decreten door de Nederlandse Cultuurraad getroffen voor het gebruik der talen alleen kracht van wet in het Nederlandse taalgebied, met uitzondering van :

- de gemeenten of groepen van gemeenten palend aan een ander taalgebied en waar de wet het gebruik van een andere taal dan die van het gebied waarin zij gelegen zijn, voorschrijft of toelaat;
- de diensten waarvan de werkkring verder reikt dat het taalgebied waarin zij gevestigd zijn;
- de door de wet aangewezen nationale en internationale instellingen waarvan de werking gemeen is aan meer dan één cultuurgemeenschap.

Uit die grondwetsbepaling moet onbetwistbaar worden afgeleid dat de Cultuurraad voor de Nederlandse cultuurgemeenschap zijn bevoegdheid zou te buiten gaan indien hij stelling neemt over de regeling van het taalgebruik in Brussel-Hoofdstad en zelfs in de zogenaamde taalgrensgemeenten en randgemeenten met faciliteiten.

De heer Vanhaegendoren vindt het een discriminatie dat de Minister van Buitenlandse Zaken wel heeft willen antwoorden ten gronde op een mondelinge vraag in de Cultuurraad omtrent het Belgisch onderwijs in Centraal-Afrika.

Die handelwijze kan echter niet als een discriminatie worden beschouwd, maar als een gewone toepassing van de grondwettelijke bevoegdheidsregeling.

Het zal het geachte Lid inderdaad niet ontgaan dat de bevoegdheid van de Cultuurraad voor onderwijszaken, krachten art. 59 bis, §4, le lid van de grondwet, niet aan dezelfde territoriale beperking gebonden is als de bevoegdheid met betrekking tot de regeling van het taalgebruik. Krachtens dat le lid van §4 is de Cultuurraad van de Nederlandse Cultuurgemeenschap immers ook bevoegd in onderwijszaken ten aanzien van de instellingen gevestigd in het tweetalige gebied Brussel-Hoofdstad, die wegens hun activiteiten moeten worden beschouwd als uitsluitend behorend tot de Nederlandse cultuurgemeenschap; sedert de splitsing van het departement van Nationale Opvoeding en Cultuur behoren de diensten die instaan voor het Nederlandstalig onderwijs duidelijk tot die instellingen.

De heer Vanhaegendoren meent een andere discriminatie te zien in het feit dat een vorige regering, ongeacht de grondwettelijke bevoegdheidsregeling van art. 59bis, wel interpellaties toeliet in Kamer en Senaat over het decreet van 19 juli 1973 van de Nederlandse Cultuurraad en eveneens aanvaardde uitleg te verstrekken over een decreet van de Nederlandse Cultuurraad in de Cultuurraad van de Franse cultuurgemeenschap. Ik wens erop te wijzen dat interpellaties over een aangelegenheid die grondwettelijk tot de bevoegdheid van één van beide cultuurraden behoort, terecht thuishoren in de Kamer of in de Senaat wanneer het om een beleidsaangelegenheid gaat waarvoor de interpellant de politieke verantwoordelijkheid van een minister wenst in vraag te stellen.

Dit is bij voorbeeld het geval geweest met een door de heer Vanhaegendoren bedoelde interpellatie over het decreet van 19 juli 1973, waarbij onder andere de opportuniteit van de medeondertekening door bepaalde ministers werd behandeld, en waarbij de interpellant uitdrukkelijk stelde (ik citeer in het Frans): „Ce que je mets en cause ce sont les abus que l'on peut faire de l'autonomie culturelle, les violations de la Constitution... et les responsabilités que prend le gouvernement tout entier dans la publication du décret et dans son exécution”.

Dergelijke interpellaties worden dus terecht behandeld in de Kamer of de Senaat.

Artikel 13, 4e lid van de wet van 21 juli 1971 betreffende de bevoegdheid en de werking van de cultuurraden bepaalt immers: „De politieke verantwoordelijkheid van de Ministers blijft tot het exclusief domein van de Wetgevende Kamers behoren”.

Wat er ook van zij, er kan slechts worden bevestigd, mede namens de Eerste Minister, dat het

past de door de grondwet en de wet bepaalde bevoegdheidsregeling in acht te nemen, en in het grondwettelijk ingevoerd stelsel der cultuurautonomie ervoor te zorgen dat elk van beide cultuurgemeenschappen geen inbreuk pleegt op de autonomie van de andere.

Resumerend kan ik bevestigen, dat ik er wel mee akkoord ga dat de Cultuurraad voor de Nederlandse cultuurgemeenschap bevoegd is voor verreweg de meeste aspecten van de problematiek van de Vlamingen in Brussel-Hoofdstad, doch — en hierin zal de geachte vraagsteller het evenzeer met mij eens kunnen zijn — dat de regeling van het taalgebruik in Brussel-Hoofdstad krachten de Grondwet niet behoort tot de bevoegdheid van het cultuurparlement, maar wel van de nationale wetgever. **(Applaus op de banken van de meerderheid).**

De Voorzitter: De heer Vanhaegendoren heeft het woord.

De heer M. Vanhaegendoren (op de tribune): Mijnheer de Voorzitter, Mevrouw de Minister. Ik zou u het volgende willen antwoorden. Het is inderdaad zo dat de bevoegdheid van de Cultuurraad zich qua taalwetgeving niet uitstrekt tot Brussel-Hoofdstad. Deze bevoegdheid heeft echter wel volledig betrekking *ratione loci* op het Nederlandstalig taalgebied. Het taalgebruik vanwege de bedrijven in Brussel-Hoofdstad heeft op zijn beurt betrekking op ééntalige Nederlandstalige diensten. Wanneer een werkgever in Brussel-Hoofdstad ééntalige Franstalige sociale documenten stuurt aan ééntalige Nederlandse plaatselijke bestuursdiensten in Vlaanderen, zijn deze bestuursdiensten wettelijk niet gehouden deze documenten te verstaan.

De heer A. Diegenant : Terugsturen, met vriendelijk verzoek Nederlandstalige documenten op te sturen.

De heer M. Vanhaegendoren: Bijgevolg hebben de taaltoestanden in Brussel-Hoofdstad onrechtstreeks te maken met de personeelsrechten van de bestuursdiensten in het Nederlandse taalgebied.

Ik begrijp dat U de bevoegdheid van deze Cultuurraad zeer strikt interpreteert, maar dan moet ik vaststellen dat niet alleen tijdens een vorige vergadering, maar ook tijdens deze vergadering uw geachte collega, de heer Staatssecretaris Geens, hier een algemene bespreking op het vlak van het wetenschapsbeleid heeft losgeweekt. Hij verheugt er zich over dat deze algemene bespreking, waarbij wij duidelijk de bevoegdheid van deze assemblée te buiten gaan, heeft plaatsgevonden. Dus van die kant ook interpreteert de regering deze bevoegdheidsaflijning niet zo stipt.

Voorts blijkt eens te meer uit uw antwoord dat er geen politieke consequenties kunnen verbonden worden aan een houding van deze Cultuurraad en dat inderdaad de cultuurautonomie tot het academische beperkt blijft.

Om op een optimistische noot te eindigen, mevrouw de Minister, wilde ik nog het volgende zeggen: U hebt beklemtoond dat onze Cultuurraad bevoegd is voor Nederlandstalige instellingen in het tweetalig gebied Brussel-Hoofdstad. U hebt daaruit afgeleid — ik neem aan dat u dit doet in naam van de regering — onze bevoegdheid ten aanzien van de Nederlandstalige instellingen ook elders en in het buitenland — zoals in Centraal Afrika, of waar dan ook. Dat u zulks in naam van de regering hebt verklaard, daar zullen wij u eventueel aan herinneren; ondertussen verheugen wij ons erover. **(Applaus op de banken van de Volkunie)**

De Voorzitter: Het incident is gesloten.

VRAAG OM UITLEG (R.v.O. art 49) van de heer M. Coppieters tot de Minister van Nederlandse Cultuur en van Vlaamse Aangelegenheden over de herhaalde schendingen van het Cultuurpact en van het decreet van 28 januari 1974 betreffende het Cultuurpact door discriminatie van de Vlaams-nationale strekking bij benoemingen en bevorderingen in het algemeen en wat de BRT betreft in het bijzonder

De Voorzitter: Dames en Heren, aan de orde is de vraag om uitleg van de heer M. Coppieters tot de Minister van Nederlandse Cultuur en van Vlaamse Aangelegenheden over de herhaalde schendingen van het Cultuurpact en van het decreet van 28 januari 1974 betreffende het Cultuurpact door discriminatie van de Vlaams-nationale strekking bij benoemingen en bevorderingen in het algemeen en wat de BRT betreft in het bijzonder,

De heer Coppieters heeft het woord.

De heer M. Coppieters (op de tribune): Mijnheer de Voorzitter, mevrouw de Minister, geachte Collega's. Toen u, mevrouw de Minister, op 18 februari van dit jaar, naar aanleiding van een vraag om uitleg van onze collega Calewaert over de B.R.T., ruitelijk toegaf dat „slechts één politieke strekking in de B.R.T. niet aan haar trekken komt” — u bedoelde daarmee de Volksunie — „... en dat er een oplossing moest worden gevonden om het Cultuurpact toe te passen”, hadden wij enige hoop dat u dat ook ging doen. Deze hoop is sinds lang verzwonden en dit niet alleen wat betreft de B.R.T. maar, wat veel erger is, ook sinds u minister is en sinds het Cultuurpact, in

de benoemingen van de leidende ambtenaren in uw departement in het algemeen.

Dat zijn dan ook de twee onderdelen van mijn vraag om uitleg; ten eerste: de B.R.T. ; ten tweede, de benoemingen sinds het jongste jaar van leidende ambtenaren in uw departement.

Wij weten helaas dat bij de B.R.T. het ideologisch evenwicht versmald is tot een partijpolitiek evenwicht. We weten ook, en dat is erger, dat deze begripsversmalling , eigenlijk doorwerkt tot in alle diensten van de B.R.T. Zelfs bij de diensten die noch met informatie noch met ontspanning uitstaans hebben.

Wij vinden dit verschijnsel bedenkelijk omdat wij weten dat bij het nagestreefde evenwicht, geëist door het Cultuurpact, duidelijk omschreven in een arrest van de Raad van State, duidelijk omschreven in **B.R.T.-teksten** zelf, de bekwaamheid, de anciënniteit, het signalement en het statuut vóór dit evenwicht gaat en dat dit evenwicht alleen maar moet worden in acht genomen om te beletten dat grove scheeftrekkingen zouden plaatsgrijpen.

We weten dat de feitelijke toestand zo is, dat hogere ambtenaren in de culturele sector van de B.R.T. gewoon kleur moeten bekennen en indien zij dat niet doen, dat zij willekeurig worden geëtiketteerd.

Ik zal over de algemene beschouwingen met betrekking tot de schijnbare tegenspraak tussen artikel 3 en artikel 20 van het Cultuurpact handelen bij de bespreking van uw algemene benoemingspolitiek. Daaraan moet inderdaad wat worden gedaan.

We weten ook dat in het „huis”, zoals de B.R.T. wordt genoemd — alhoewel het geen huis is maar een slagveld, — de drie traditionele strekkingen procentueel aan hun trekken komen, dat dit spel voortgaat ook na het afsluiten van het Cultuurpact en dit niet altijd op een zeer faire wijze.

Men verwijderd zich dus meer en meer van de situatie waarbij benoemingen bij de B.R.T. moeten geschieden op zakelijke criteria. Ik herhaal ze: anciënniteit, bekwaamheid, signalement, en in bijkomende orde het evenwicht dat moet worden nagestreefd.

Het nastreven van dat evenwicht wordt aan de B.R.T. opgelegd, ten eerste door een zeer duidelijke uitspraak van de Raad van State van 25 juli 1968. Ik lees u, hoe onaangenaam ook, enkele uittreksels uit deze merkwaardige uitspraak: De Raad van State stelt dat de B.R.T., de strekking, de ideologische en de filosofische aanhankelijkheid niet kan ignoreren noch in de maatschappij noch bij de ambtenaar.

Ik citeer : „dat een dergelijke houding onmogelijk kan worden wanneer de overheid bij het aanvullen van haar cultuurtaak zoals bij het vervullen van andere taken die meer en meer worden opge-

drongen niet een louter permissieve rol kan spelen, maar actief en positief moet ingrijpen. Dat in dit laatste geval de overheid politieke strekkingen en levensbeschouwelijke overtuigingen niet langer kan ignoreren maar integendeel met de menigvuldigheid ervan en met de eigen individuele kenmerken van elk ervan dient rekening te houden. Met andere woorden, positief tegenover de representatieve politieke en levensbeschouwelijke stromingen moet zijn ingesteld en een positief pluralistisch beleid ten overstaan van die stromingen moet voeren. ”

Ik citeer nog verder: „dat zulks ongetwijfeld het geval is voor de omroepdiensten die voortdurend de impulsen van gedachtenstromingen ondergaan en daar voortdurend op reageren. Dat de aanvaarding van de noodzaak in een dergelijke dienst een pluralistisch ingesteld beleid te voeren onvermijdelijk zijn weerslag moet hebben op de organisatie van de leiding van die diensten. Dat het daarom niet onvereenigbaar is met de belangen van de dienst en de algemene beginselen van het publiek recht. Dat de verantwoordelijkheid over het geloof in de objectiviteit van de omroep tracht te versterken en te rechtvaardigen niet door het publiek tot een vertrouwen in de objectiviteit van elke ambtenaar afzonderlijk te forceren maar door in de groep van topambtenaren de grote gedachtestromingen in één of andere verhouding een plaats bij de uitwerking en de toepassing van het dagelijks beleid van de omroep te verzekeren zodat kan worden gehoopt dat het continueel neutraliserend samenspel van diverse opinies op langere termijn en in zijn geheel gezien, het voeren van een evenwichtig en voor het overgrote aantal luisteraars of kijkers, aanvaardbaar beleid kan worden bevorderd waardoor uiteindelijk zekere waarborgen van objectiviteit worden geboden dan het ongeloofwaardig systeem dat uitgaat van een opgedrongen geloof en vertrouwen in de noodzakelijke en volledige objectiviteit van elke ambtenaar afzonderlijk genomen. ”

In tweede instantie is dit evenwicht u aanbevolen door het commentaar bij deze uitspraak van de Raad van State. Commentaar van de juridische dienst van de ‘B.R.T., die tot de conclusie kwam dat objectiviteit en onpartijdigheid in de omroepdienst moet worden nagestreefd door dosering in de samenstelling van de beheers- en bestuursorganen aldmede van de leidende ambten.

Dan is er het Cultuurpact van 1973. Hier eindigt uw welwillende historische verklaring, door ons ook welwillend aanvaard, dat de Vlaams nationalistische strekking vroeger niet kon vertegenwoordigd zijn in de B.R.T. In het Cultuurpact wordt uitdrukkelijk bepaald dat rekening moet worden gehouden met de noodzaak van een evenwichtige verdeling van de ambten, bevoegdheden en dienstaanwijzingen tussen de verschil-

lende representatieve strekkingen alsmede met een minimum aanwezigheid voor elk van de strekkingen met voorkoming van ieder monopolie of ieder onrechtmatig overwicht van elk van die strekkingen.

Mevrouw de Minister, als u aan de hand van deze tekst uit het Cultuurpact even wil denken aan de gewestelijke omroep Oost-Vlaanderen, zal u, als voogdijminister, niet fier kunnen zijn over de B.R.T.-benoemingen.

Het Cultuurpact is een nieuwe materie. Rechtspraak ter zake is nog onbestaande. De Cultuurpactcommissie zal wellicht later zulke klachten moeten behandelen. In ieder geval was u inmiddels, als voogdijminister, verplicht rekening te houden met het Cultuurpact.

Laten wij even de feiten bestuderen. Niet deze uit het door u welwillend betreunde verleden, maar die uit het verleden waarover u verantwoordelijk was, namelijk de toestand op 1 januari 1975. Op het niveau van de hogere directie is er geen enkel ambtenaar geacht te behoren tot de Vlaams-nationalistische strekking. Op het niveau van de lagere directie hebben wij dezelfde toestand. Op het niveau van de diensten in de radio is slechts één ambtenaar op elf van Vlaams-nationalistische strekking. Op het niveau van de diensten in de overige sectoren, mede in de sector informatie is geen enkel ambtenaar geacht tot de Vlaams-nationale strekking te behoren. Dit is de toestand op 1 januari 1975; één ambtenaar op 45 hogere functies is van Vlaams-nationale strekking.

De heer J. Ramaekers: Ik ben zeer verwonderd. Ik dacht dat de Volksunie tegen politieke benoemingen was.

De heer M. Coppieters: Wij zijn inderdaad tegen de politieke benoemingen. In het eerste deel van mijn uiteenzetting heb ik trouwens duidelijk gesteld dat eerst de statutaire bepalingen moeten worden nageleefd, en dat men daarna moet nagaan of er geen overwichten zijn. Dit wordt bepaald in het Cultuurpact dat u en wij hebben ondertekend.

Die toestand is nauwelijks gewijzigd. Nu treedt uw verantwoordelijkheid ten volle naar voren, mevrouw de Minister.

Naast één produktieleider op radio B.R.T.-3 is er nu ook één produktieleider op B.R.T.-1 die kan worden geacht te behoren tot de Vlaams-Nationale strekking. Dat maakt dus twee. Uw welwillende en ruitelijke verklaring van 18 februari is helemaal geen belofte gebleken.

De historische verklaringen die konden worden ingeroepen, moeten wij relativiseren. Het was eigenlijk niet juist dat de Vlaams-Nationale strekking niet aanwezig was in de beheersorganen noch in de diensten: zij werd er vroeger reeds uit

geweerd. Dat kan nu natuurlijk niet meer. Voor de blijvende en nu nog bestendige achteruitstelling is er geen enkele verklaring meer te vinden.

U had de gelegenheid, mevrouw de Minister, binnen de regels van het ambtenarenstatuut het Cultuurpact toe te passen en dit sinds 1973.

Ik som nu de belangrijke benoemingen op die sindsdien gebeurden: een programmadirecteur aan de TV, een programmadirecteur ad interim bij de radio. Bij drie gewestelijke radio-omroepen werden produktieleiders benoemd. In twee gevallen bent u voorbijgegaan aan de mogelijkheid waardevolle kandidaten, volkomen binnen de regels van het statuut, te benoemen waaraan wij, de Vlaams-Nationale strekking, vertrouwen konden schenken.

Ik wil even duidelijk één voorbeeld schetsen. U zal zich herinneren wat toen in de pers verscheen over de samenstelling van het personeel van de Gewestelijke Omroep Oost-Vlaanderen, waar de eerst in aanmerking komende kandidaat ons vrouwen kon wekken.

U hebt deze benoeming niet aangedurfd want de B.S.P. was zo vriendelijk op te merken dat de Gewestelijke Omroep Oost-Vlaanderen een „fief” is van de socialisten, waaraan niemand iets mag veranderen.

In de sector „Informatie” werden twee hoofdredacteurs, twee waarnemend hoofdredacteurs, en zeven redactiesecretarissen benoemd. Slechts één benoemd redactiesecretaris, qua anciënniteit volledig in nuttige volgorde, kan worden geacht te behoren tot de Vlaams-Nationale strekking.

Ik vat samen, mevrouw de Minister. Sinds u het wel kunt doen, hebt u één op achttien hiërarchische functies toegekend aan mensen die behoren tot de Vlaams-Nationale strekking. Dat is slechts een enkel voorbeeld van wat binnen de regels van het ambtenarenstatuut had kunnen gebeuren, maar wat niet gebeurt maar wat u wel kan voor kandidaten van een andere strekking.

Ik geef een zeer concreet voorbeeld van een benoeming die wel kon, als het maar niet ging om een kandidaat van Vlaams-Nationale strekking. Een vrij jong journalist, in zijn vrije tijd politiek mandataris, kreeg de kans in één jaar tijd, over het hoofd van zijn collega's heen, ook degelijke collega's en van zijn strekking, via een benoeming als redactiesecretaris te wippen naar een benoeming tot waarnemend hoofdredacteur waar hij, omwille van zijn kennelijke onkunde, diende te worden bevroren als „waarnemend”.

Ik besluit over het eerste deel dat aan de B.R.T. is gewijd: er is niet alleen achterstand maar ook, sinds u minister bent, en sinds het Cultuurpact, een duidelijke achteruitstelling die zo flagrant is dat zij een aanfluiting is van het Cultuurpact, hoe men het ook, in afwachting van een uitspraak van de Cultuurpactcommissie, mag interpreteren.

Het beginsel van het ideologisch evenwicht is versmald tot politieke machtsstrijd. U zou het onfaire gedrag van de drie grote partijen, die daarop toekijken, niet mogen volgen maar dat hebt u wel gedaan. Tenslotte worden de ambtenaren van de B.R.T. gedwongen tot een partijpolitieke keuze, ofwel worden zij het slachtoffer van een willekeurige politieke etiketering.

Mevrouw de Minister, ik zou u toch willen vragen wat u zal doen om bij prioritaire maatregelen de toepassing van het Cultuurpact te waarborgen wat betreft de leidende ambtenaren in de B.R.T. Er zou ook heel wat te zeggen zijn over bepaalde uitzendingen in de jaren sinds het Cultuurpact. Ik zal daarop nu niet verder ingaan omdat ik het dossier eerst volledig wil maken.

Ik stap nu "over naar het tweede deel. Hierover werden geen historische verklaringen afgelegd. Het betreft de **personeelsbezetting** in uw departement.

De samenstelling van de directieraad, dit wil zeggen de ambtenaren-generaal, de topleiding van het Ministerie van Nationale Opvoeding en Cultuur gaan wij nu even ontleden. De Secretaris-Generaal is lid van de C.V.P. De Administrateur-Generaal is lid van de B.S.P. Er zijn tien directeurs-generaal waarvan vijf C.V.P.-lid, drie B.S.P.-lid, een P.V.V.-lid en een Volksunie-lid. Er zijn acht bestuursdirecteurs waarvan vier C.V.P.-lid, drie B.S.P.-lid en een P.V.V.-lid. Dit wil zeggen dat in deze directieraad één ambtenaar-generaal wordt geacht te behoren tot de Vlaams-Nationale strekking.

Nu gaan we de toekomst bekijken. Er moeten eerstdaags drie bestuursdirecteurs worden benoemd. Voor twee ambten werden de kandidaten reeds voorgedragen door de directieraad. Bij deze kandidaten is geen van uitgesproken Vlaams-nationale strekking, wat trouwens bij het Ministerie van Nationale Opvoeding niet zo gemakkelijk te vinden is omdat vóór het Cultuurpact niemand van die strekking enige ernstige kans op benoeming zou hebben gehad. Men moest formeel lid zijn — het ging volgens lijsten en met knipperlichten — van de C.V.P., de B.S.P. of de P.V.V. Het is wellicht een winstpunt van het Cultuurpact, dat ambtenaren die wel tot de Vlaams-nationale strekking behoren, er uiteindelijk kunnen voor uitkomen.

De heer H. Boel: Mijnheer Coppieters, is voor u Vlaams-nationaal gelijk aan Volksunie of is dat iets verschillend.

De heer M. Coppieters: Geachte Collega, ik zal u zeer duidelijk antwoorden.

Door de toepassing, door de feitelijkheid in dit land zijn de ideologische strekkingen als het ware niet gelijklopend, maar in ieder geval bewaakt door partijen. De Vlaams-nationale strekking,

zoals men ze noemt, is hier vertegenwoordigd door een vrij belangrijke fractie. Het **Cultuurpact** zegt...

De heer J. Ramaekers: Vertegenwoordigt u de Vlaamse Beweging ?

De heer M. Coppieters: De Vlaamse Beweging is gelukkig veel breder dan de Volksunie, zoals het socialisme gelukkig breder is dan de B.S.P.

De heer J. Ramaekers: Mijnheer Coppieters, u herinnert zich misschien dat toen de Minister van Vlaamse Cultuur de vraag stelde of het Vlaams Nationalisme een ideologie is, uw partijgenoot **Lode Claes** daarop antwoordde: de vertegenwoordigers van de Volksunie zijn de geestelijke erfgenamen van het vroegere Vlaams Nationalisme.

De heer M. Coppieters: Wij zijn er de politieke uitdrukking van. Het Vlaams nationalisme is breder dan een partij, zoals het socialisme, gelukkig — ik herhaal het — breder en socialistischer is dan de B.S.P.

De heer J. Ramaekers: U zijt dus de erfgenamen van het Vlaams Nationalisme.

De heer M. Coppieters: Niet alleen de erfgenamen; wij zijn er de politieke uitdrukking van. Het Cultuurpact spreekt echter daar niet over; het spreekt uitdrukkelijk over de fracties en de verhoudingen van de fracties in deze **Cultuurraad**. Daarover gaat mijn interpellatie.

De heer H. Boel: Mijnheer Coppieters, u hebt geen volledig antwoord gegeven op mijn vraag of Volksunie gelijk is aan Vlaams Nationalisme.

De heer M. Coppieters : Natuurlijk. De Volksunie is de politieke uitdrukking van het Vlaams Nationalisme. Als u dat antwoord wenste te horen, dan hebt u dat nu gekregen.

Ik vernoem de drie partijen omdat deze drie partijen in de benoemingspolitiek van de B.R.T. een rol spelen, zelfs met nota's gericht tegen eigen ambtenaren, maar dat is een ander hoofdstuk.

De heer J. Ramaekers: Hoe zijn uw vertegenwoordigers er dan geraakt ? Door wie zijn ze dan voorgedragen ? Door anciënniteit ?

De heer M. Coppieters: Ze zijn er niet geraakt. Ik zal u aantonen dat zij zelfs als ambtenaren bij het Ministerie werden voorbijgegaan en er zelfs geen rekening werd gehouden met anciënniteit. Sinds juli 1973, dus onder uw verantwoordelijkheid, mevrouw de Minister, werden in Nationale

Opvoeding en Nederlands Cultuur 20 bevorderingen gedaan :

- 1 tot directeur-generaal,
- 4 tot bestuursdirecteur,
- 7 tot adviseur-hoofd van dienst,
- 8 tot adjunct-adviseur.

Zou de Minister nu willen antwoorden op de vraag hoe bij deze twintig bevorderingen sinds juli 1973 de verhouding ligt volgens de filosofische en/of ideologische strekkingen.

Inzake de benoemingen tot directeur-generaal en bestuursdirecteur werd de Vlaams nationale strekking **gewoon** in de kou gelaten.

Voor de 15 benoemingen tot adviseur-hoofd van dienst en adjunct-adviseur mocht de Volksunie meespelen. Voor drie kandidaten heeft de Volksunie de bevordering bepleit, omdat zij meende dat deze kandidaten, qua dienstanciënniteit en vooral qua bevoegdheid op deze bevordering het meest aanspraak konden maken en waarvan men in Vlaams opzicht, een positieve houding kon verwachten. Twee van de door de Volksunie gesteunde kandidaten werden bevorderd. Wij nemen aan dat één daarvan tot de vrijzinnige en de andere tot de gelovige strekking behoren. Deze steun werd verleend zonder dat van de kandidaten iets werd gevraagd. Voor de Volksunie telt in eerste instantie de rechtmatige verdiensten en de bevoegdheid. Doch, die twee kandidaten waren onder andere reeds al te vaak door anderen voorbijgestreefd, omdat zij niet politiek geëngageerd waren, dat wil zeggen tot geen van de drie traditionele partijen behoorden.

De Ministers verschuilen zich natuurlijk graag achter artikel 3, par. 4 van de Cultuurpactwet, dat ik toch nog even wil lezen.

„Voor de toepassing van dit decreet mag geen enkele persoon, geen enkele organisatie, geen enkele instelling, zonder zijn instemming beschouwd worden als te behoren tot een bepaalde ideologische of filosofische strekking”. Hoe doet men het dan om artikel 20 van ditzelfde Cultuurpact toe te passen ? Dit luidt als volgt :

„De aanwerving, de aanwijzing, de benoeming en de bevordering van het statutair personeel, van het tijdelijk personeel en van het onder contracten aangeworven personeel met culturele functies in alle openbare instellingen, besturen en diensten van het Cultuurbeleid, geschieden volgens het beginsel van rechtsgelijkheid, zonder ideologische of filosofische discriminatie en volgens de regels van hun respectieve statuten, rekening houdend met de noodzaak van een evenwichtige verdeling van de ambten, bevoegdheden en dienstaanwijzingen tussen de verschillende representatieve strekkingen alsmede met een minimum aanwezigheid voor elk van de strekkingen, en met voorkoming van iedere mo-

nopolie of ieder onrechtmatig overwicht van één van die strekkingen.”

Bij bevorderingen zijn de Ministers dus verplicht te kiezen tussen de kandidaten voorgedragen door de directieraad, hoewel de samenstelling van die directieraad — ik herinner aan het begin van mijn uiteenzetting over de samenstelling ervan — niet helemaal conform de Cultuurpactwet is. Wij nemen aan dat de directieraad alleen oordeelt over de waarde van de kandidaten om met bevoegdheid en gezag het ambt uit te oefenen waarvoor zij worden voorgedragen.

Wanneer nu een ambtenaar wegens zijn anciënniteit, zijn bevoegdheid en ervaring als de kandidaat voor een bevordering wordt voorgedragen — bevordering die hem van rechtswege eigenlijk eerst toekomt — doch niet bevorderd wordt, omdat hij tot een bepaalde strekking behoort, is dit dan niet een discriminatie tegenover hem ? Is dit niet in strijd met artikel 20 van de **Cultuurpactwet** dat voor de ambtenaren het beginsel vooropzet van de rechtsgelijkheid zonder ideologische of filosofische **discriminaties** en volgens de regels van hun respectieve statuten ?

Men kan daar gemakkelijk op antwoorden dat, indien zich iemand gediscrimineerd voelt hij zich op de Cultuurpactcommissie kan beroepen. Maar zelfs indien deze Cultuurpactcommissie reeds zou functioneren, dan rijst er een volgende vraag, met name waarop deze ambtenaar zijn beroep zou kunnen steunen. Indien hij als ambtenaar neutraal wenst te blijven, mevrouw de Minister, op welke wijze bepaalt men dan het behoren tot een filosofische of een ideologische strekking ? Ter zake kan een vraag worden gesteld die zeer positief is bedoeld. Zou het, gezien het delicate probleem van de toepassing van de Cultuurpactwet, niet wenselijk zijn dat de Minister vooraf advies zou vragen aan de Nationale Cultuurpactcommissie, om een eventueel beroep wellicht overbodig te maken ?

Vele vragen rijzen hier en we zullen wellicht vele jaren van rechtspraak van de **Cultuurpactcommissie** moeten kennen om er klaar in te zien.

Een zaak is zeker. Behalve de statutaire bevoegdheid en het aanbrengen door de directieraad alleen, rijst de vraag: wat primeert, de filosofische of de ideologische strekking ? Die vraag is helemaal niet zonder belang en komt tegemoet aan de vragen die mij werden gesteld door socialistische collega's.

Het is toch duidelijk dat binnen de filosofische strekking heel wat verscheidenheden zitten die de partijafdeling overschrijdt, terwijl de ideologische strekkingen, ook al is het bij versmalling, in de praktijk vrijwel gelijkgesteld kunnen worden met politieke partijen.

Mevrouw de Minister, het spijt me dat u na de begrijpende hoopgevende verklaring van 18 februari van dit jaar toch eigenlijk niets hebt

gewijzigd aan deze discriminerende politiek. Dit geeft ons weinig hoop voor een meer autonoom Vlaanderen.

De Voorzitter: Mevrouw de Minister van Nederlandse Cultuur en van Vlaamse Aangelegenheden heeft het woord.

Mevrouw R. De Backer-Van Ocken, Minister van Nederlandse Cultuur en van Vlaamse Aangelegenheden (*op de tribune*): Mijnheer de Voorzitter, Dames en Heren. Ik moet zeggen dat de heer Coppieters mij verrast en verbaasd heeft. Vooral verbaasd, gezien bepaalde van zijn uitlatingen. Eerst en vooral geven we antwoord over het personeelsbeleid in de B.R.T.

De vraag van de heer Coppieters waarin hij de voorgedij verantwoordelijk stelt voor het personeelsbeleid in de B.R.T. is toch wel verrassend gesteld. U hebt uitdrukkingen gebruikt als „U bedoelt”, „U hebt het niet aangedurfd”, „uw verantwoordelijkheid” enz.

De heer Coppieters weet nochtans heel goed, zoals elkeen hier aanwezig trouwens, dat de B.R.T. geen staatsdienst is, en dat de wetgever van de B.R.T. uitdrukkelijk geen staatsdienst heeft willen maken, maar een openbare instelling gebaseerd op het beginsel van het autonoom beheer.

De voorgedij van de uitvoerende macht is beperkt tot een administratief toezicht. De uitvoerende macht kan zich niet in de plaats stellen van de beheersorganen die de wetgever heeft gewild en die door deze vergadering zijn verkozen.

Het is derhalve onjuist de regering verantwoordelijk te stellen voor het personeelsbeleid dat de wettelijke beheersorganen voeren, zoals de regering geen verantwoordelijkheid draagt voor de culturele programmering zolang de beheersorganen zich bewegen binnen het statuut van deze openbare dienst en binnen de financiële dotatie haar door de Cultuurraad toegekend.

De heer R. Vandezande : En uw regeringscommissaris ?

Mevrouw R. De Backer-Van Ocken, Minister van Nederlandse Cultuur en van Vlaamse Aangelegenheden: Zijn bevoegdheden zijn beperkt, mijnheer Vandezande.

De recente personeelsbenoemingen door de Raad van Beheer zijn op statutair verantwoorde wijze tot stand gekomen.

Vanzelfsprekend dient de Raad van Beheer van de B.R.T. ook te handelen volgens de voorschriften van de Cultuurpactwet en van het Cultuurpactdecreet. De regels binnen welke de Cultuurpactwet van toepassing is op het personeelsbeleid liggen, wat de B.R.T. betreft, omschreven in deze wet. Het is het geachte lid bekend dat de Cul-

tuurpactwet geen afbreuk kan doen — en hij heeft het trouwens zelf toegegeven — aan de normale criteria voor benoeming en bevordering vastgelegd in het personeelsstatuut. Het behoort tot de bevoegdheid van de benoemende instantie te oordelen hoe de Cultuurpactwet, zonder het administratief statuut van de ambtenaren te verkrachten, moet worden toegepast. De benoemende overheid zal oordelen hoe de beide wettelijke voorschriften tegelijkertijd het beste zullen kunnen aan hun trekken komen.

Het zou volledig indruisen tegen de geest van de omroepwet indien de voorgedijminister om de haverklap zou tussenkomen in de personeelspolitiek van de B.R.T.

Als dit vandaag zou moeten gebeuren op grond van de Cultuurpactwet dan zal dit morgen om een andere reden het geval zijn. De B.R.T. wordt echter bij delegatie beheerd.

Wij hebben op ons bureau stapels kandidaturen liggen van mensen die zich beroepen op het ministerieel gezag om een benoeming in de B.R.T. op te eisen.

Velen voeren als argument aan dat de B.R.T. de wettelijke opdracht om goede programma's te maken niet nakomt, dat dit aan de personeelsleden te wijten is, dat de Minister moet ingrijpen en betere programmamakers moet benoemen. Die betere programmamakers zijn dan zijzelf...

De heer M. Coppieters: Dat heb ik niet gezegd, mevrouw de Minister. Dat zegt u.

Mevrouw R. De Backer-Van Ocken, Minister van Nederlandse Cultuur en van Vlaamse Aangelegenheden: Ik heb het eerste deel van mijn rede-nering ontwikkeld. Nu volgt het tweede en de conclusie.

Voorwaar, nog niet zo onlogisch geredeneerd wanneer men de autonomie van de omroep restrictief en de voorgedij van de uitvoerende macht extensief uitlegt.

Bij andere gelegenheden hebben wij de autonomie van de omroep verdedigd en de Raad van Beheer, door deze vergadering aangesteld, mans genoeg genoemd om het beleid te voeren en er verantwoordelijkheid voor te dragen.

Wij aanvaarden voor het Parlement verantwoording verschuldigd te zijn voor de door de wetgever opgedragen taken en alleen voor deze: met name het wettelijk kader, de statutaire regels, het algemeen belang waarbinnen de omroep moet werken. Daarbuiten ligt geen taak tot overheidsbemoeïing. Als men deze grenzen wil verleggen, dan zijn de gevaren voor een door de regering gedirigeerd omroepbeleid heel groot. Wij menen derhalve dat de beoordeling hoe wet, statuut, algemeen belang en Cultuurpact in een gegeven situatie samenvallen, een feitenkwestie is die

behoort tot de bevoegdheid van de Raad van Beheer van de B.R.T.

Indien een fractie of een filosofische strekking van mening is dat de Cultuurpactwet in een gegeven omstandigheid niet werd toegepast, dan heeft de Cultuurpactwet in een speciale **procedure** voorzien, waarop die fractie een beroep kan **doen** met name de Cultuurpactcommissie. Bovendien staat het elk Belgisch burger vrij beroep aan te tekenen bij de Raad van State wanneer hij van mening is in zijn rechten geschaad te zijn.

We hebben vroeger gezegd dat het aandeel van de Vlaams-nationale strekking in de B.R.T. nog niet volmaakt is. Wij blijven bij deze mening.

De Raad van Beheer van de B.R.T. kent mijn standpunt. Ik ben op de hoogte van de argumenten die de Raad van Beheer tot deze beslissingen heeft aangezet. De Cultuurpactwet vervangt het ambtenarenstatuut niet. Dat het Cultuurpact het culturele leven nauwer bij de politieke rivaliteit heeft betrokken is onloochenbaar. Maar in een land, waar de sporen van de reformatie en de contra-reformatie ook in het maatschappelijk leven van vandaag overvloedig voor het grijpen liggen, is de invloed van politiek op cultuur haast onvermijdelijk.

De heer Coppieters heeft ook belangrijke opmerkingen geformuleerd betreffende de benoemingen in het departement en dat is iets waar ik mij inderdaad volledig verantwoordelijk voor voel.

Vooreerst dien ik er de aandacht van de heer Coppieters op te vestigen dat er bij het hoofdbestuur van de Nederlandse culturele diensten slechts in negen betrekkingen van **ambtenaren**-generaal voorzien is, waarvan een zeer belangrijke functie wordt ingenomen door een kandidaat van de ideologische strekking van de interpellant.

Ik denk dat de vergissing hierin gelegen is, vermits hij gesproken heeft van een secretaris-generaal en dit ambt op Nederlandse Cultuur niet bestaat, mijnheer Coppieters, dat inderdaad de betrekkingen en bevorderingen in het departement van Nationale Opvoeding gerekend werden bij de Nederlandse Culturele Diensten. Wat betreft de bevorderingen bij het departement van Nationale Opvoeding dien ik alles te verwijzen naar mijn collega, de heer De Croo, die ter zake bevoegd is.

De beweringen over twintig schendingen van het Cultuurpact sedert 1973 door mijn geachte voorganger, de heer Chabert, en mijzelf in de Nederlandse Culturele Diensten vervullen mij werkelijk met verontwaardiging.

Het is duidelijk dat wij steeds de grootste aandacht besteed hebben aan de toepassing van het Cultuurpact bij benoemingen in ons departement. In zoverre het ambtenarenstatuut het toeliet hebben wij zoals steeds bij prioriteit voldoening **gege-**

ven aan de wensen van de ideologische richting tot welke de heer Coppieters behoort.

Maar zoals ik reeds aanhaalde in verband met de B.R.T., is het de heer Coppieters toch wel bekend dat bij toepassing van artikel 20 de **Cultuurpact**-wet geen afbreuk doet aan de normale criteria voor benoeming en bevordering vastgelegd in het personeelsstatuut. In dit geval, het Statuut van het Rijkspersoneel.

Ook hier behoort het tot de bevoegdheid van de benoemende overheid te oordelen hoe de omstandigheden kunnen geschapen worden om de Cultuurpactwet toe te passen met naleving van het administratief statuut van de ambtenaren.

Bovendien hebben mijn geachte voorganger en ikzelf steeds de bepalingen van het Cultuurpact toegepast maar we hebben ze slechts kunnen toepassen rekening houdend, natuurlijk, met de voorhanden zijnde kandidaten van een bepaalde ideologische of filosofische strekking.

Zo bekwamen de kandidaten die tot de ideologische strekking van de interpellant behoren tijdens mijn ambtsperiode bevorderingen die, gelet op het percentage van hun vertegenwoordiging in de Cultuurraad, verre van onvoldoende zijn.

Zeker bestaat er, gezien het verleden, nog een tekort in de vertegenwoordiging van de strekking van de interpellant bij mijn diensten. Doch ook van andere strekkingen en bij voorbeeld ook voor de strekkingen tot welke de leden van de regering behoren, komen er in onze diensten nog tekorten in de vertegenwoordiging voor.

Zoals ook de juiste taalverhoudingen bij de officieren in het leger niet van de ene dag op de andere konden gerealiseerd worden, zo dient ook hier geleidelijk een evenwichtige verhouding te worden opgebouwd tussen de in verschillende diensten vertegenwoordigde ideologische en filosofische strekkingen.

Tenslotte meen ik dat het verkeerd is hetzij de ideologische strekkingen te beklemtonen, hetzij meer aandacht te besteden aan de filosofische strekkingen omdat het zeker niet in de bedoeling van de auteurs van de Cultuurpactwet' lag nieuwe discriminaties te scheppen, ditmaal tussen de aanhangers van een filosofische of van een ideologische strekking, of tussen diegenen die zich tot geen strekking wensen te bekennen. We hebben getracht zowel het administratief statuut als het Cultuurpact bij de aanstelling van de kandidaten aan hun trekken te laten komen.

Bovendien is het niet zo dat iemand die zich niet tot een ideologische strekking wenst te bekennen, maar wel tot een filosofische ofwel tot helemaal geen, niet aan bod kan komen.

Vooreerst — en dat heeft de heer Coppieters ook reeds zelf gezegd — omdat krachtens artikel 21 van de Cultuurpactwet iedereen, een beroep kan doen op de Cultuurpactcommissie die van een

belang doet blijken of die van oordeel is dat hij enig nadeel heeft geleden wegens inbreuken op voormelde Cultuurpactwet.

Men kan nu zeggen dat dit een beetje de put vullen is wanneer het kalf verdrongen is. Belangrijker is en dat is in het verleden herhaaldelijk gebeurd — het ligt trouwens helemaal in de lijn van het artikel van de Cultuurpactwet dat door de geachte heer Coppieters werd aangehaald en dat bepaalt dat niemand tegen zijn zin mag beschouwd worden als te behoren tot een of andere ideologische richting — belangrijker is dus dat vanuit welke ideologische richting ook iemand kan voorgesteld worden, vertrouwd worden, beschermd of gesteund worden, die tot een bepaalde filosofische richting of tot helemaal geen speciale ideologische of filosofische richting wenst te behoren, maar die nu eenmaal een valabel iemand is. Wij kunnen ons immers best voorstellen dat een bepaalde ideologische strekking — en het ware te hopen dat alle ideologische strekkingen er zo over gingen denken — dat men vanuit een bepaalde ideologie dus iemand steunt, vertrouwen schenkt, voor een benoeming of bevordering voordraagt — omdat hij een goed ambtenaar is, omdat hij die hoedanigheden heeft om op de plaats waarvoor hij in aanmerking komt zijn werk op een goede manier te doen. Men kan zich voorstellen dat die aanstelling, dat vertrouwen, geschonken wordt op grond van deze criteria, tot welke filosofische richting de persoon in kwestie ook behore, tot welke ideologische strekking hij ook gerekend wordt en of hij zich al dan niet tot een ideologische of filosofische strekking wenst te bekenen.

In die zin meen ik dat de zogenoemde tegenstelling tussen de twee artikelen van de Cultuurpactwet die door de heer Coppieters werden naar voor gebracht in feite geen tegenstelling is en dat de oplossing hiervan voor de hand ligt.

Ik wil eindigen met te zeggen dat de heer Coppieters zeer goed weet dat wanneer mensen voorradig zijn van een strekking, die nog onvoldoende aan haar trekken gekomen is — ik heb het nu niet over de B.R.T., maar over het departement van Cultuur — dat als er kandidaten zijn, met inachtnaam van het ambtenarenstatuut, die gesteund worden door de ideologische strekking tot dewelke de heer Coppieters behoort, wij steeds prioritair deze kandidaten voorrang geven hebben gezien de achterstand die deze ideologische strekking nog kent in ons departement. **(Applaus bij de leden van de meerderheid).**

De Voorzitter : De heer Coppieters heeft het woord.

De heer M. Coppieters (op de tribune): Mijnheer de Voorzitter, mevrouw de Minister, geachte Collega's ! De verstrekte cijfers spreken de taal van

mevrouw de Minister tegen, ook in het geval wat de benoemingen in het departement betreft.

Ten tweede binnen het statuut, ik heb herhaaldelijk gezegd dat het alleen ging om benoemingen van kandidaten die inderdaad in orde waren met het statuut, ja, zelfs als eerst geklasseerd konden beschouwd worden.

U hebt een mooie theorie opgebouwd die wij in de praktijk toepassen, te weten vertrouwen schenken aan mensen uit de formatie die door de directieraad worden voorgesteld, wanneer wij menen dat die de best geschikte kandidaten zijn. Waar ik niet mede akkoord ga is dat u onschuld en niet-verantwoordelijkheid pleit wat de B.R.T.-benoemingen aangaat. U beschikt over een regeringscommissaris en die heeft de meest ruime machten, ja zelfs vetorecht, ook inzake benoemingen binnen het algemeen belang en binnen het statuut, en, wat een nieuw feit is — en dat kan u niet loochenen — ook binnen het Cultuurpact.

U kan dan ook niet zeggen: het is wel niet in orde, maar daar kan ik niets aan doen. Het beste voorbeeld dat het niet juist is dat u ernaar zou gestreefd hebben — of uw regeringscommissaris erover zou gewaakt hebben — dat er een werkelijk evenwicht zou zijn, is nog eens dat van de gewestelijke omroepen, die een prachtige culturele rol spelen en kunnen spelen en waarbij u aan onze strekking geen kans hebt gegeven.

Tegenover de cijfers van uw ambtenaren en ondanks uw beweringen plaats ik mijn cijfers en ik geloof dat die welsprekend genoeg zijn. **(Applaus bij de leden van de Volksunie)**

Mijnheer de Voorzitter, Dames en Heren, Mevrouw de Minister van Nederlandse Cultuur heeft het woord.

Mevrouw R. De Backer-Van Ocken, Minister van Nederlandse Cultuur en van Vlaamse Aangelegenheden **(op de tribune):** Mijnheer de Voorzitter, ik zou nog even willen inpikken op de opmerkingen van de heer Coppieters en de heer Coppieters uitnodigen om zich met mij in verbinding te stellen omtrent de cijfers van het ambtenaren aantal, gezien wij hier moeilijk met namen en ideologische strekkingen kunnen jongleren.

Ik heb de cijfers en die spreken inderdaad boekdelen.

Wat de B.R.T. betreft moet ik zeggen dat de regeringscommissaris uiteraard zijn werkzaamheden via de beheerraad laat verlopen en de opmerkingen aan de beheerraad verzendt.

De Voorzitter: Het incident is gesloten.

VRAAG OM UITLEG (R.v.O. art. 49) van de heer M. Vanhaegendoren tot de Minister van Nederlandse Cultuur en van Vlaamse Aangelegenheden

over de adviezen uitgebracht door de werkgroep ad hoc die werd opgericht om te adviseren inzake de toepassing van het decreet van 19 juli 1973 tot regeling van het gebruik van de talen voor de sociale betrekkingen tussen de werkgevers en de werknemers alsmede van de door de wet en de verordeningen voorgeschreven akten en bescheiden van de ondernemingen.

De Voorzitter: Aan de orde is de vraag om uitleg van de heer M. Vanhaegendoren tot de Minister van Nederlandse Cultuur en van Vlaamse Aangelegenheden over de adviezen uitgebracht door de werkgroep ad hoc die werd opgericht om te adviseren inzake de toepassing van het decreet van 19 juli 1973 tot regeling van het gebruik van de talen voor de sociale betrekkingen tussen de werkgevers en de werknemers alsmede van de door de wet en de verordeningen voorgeschreven akten en bescheiden van de ondernemingen. De heer Vanhaegendoren heeft het woord.

De heer M. Vanhaegendoren (op de tribune): Mijnheer de Voorzitter, mevrouw de Minister, geachte Collega's. Het decreet van 19 juli 1973 bevat overwegend materies reeds bedoeld in de wet van 1963 en andere materies niet bedoeld in deze wet.

In antwoord op mijn vraag nr. 178 van 8 oktober 1975 betreffende het decreet van 19 juli 1973 tot regeling van het gebruik van de talen voor de sociale betrekkingen tussen de werkgevers en de werknemers, alsmede van de door de wet en de verordeningen voorgeschreven akten en bescheiden van de ondernemingen, antwoordt de geachte Minister dat de werkgroep ad hoc, ingesteld om te adviseren inzake toepassing van dit decreet, in haar advies niet afwijkt van de adviezen van de Vaste Commissie voor Taaltoezicht betreffende de problemen die door het decreet niet anders worden opgelost dan door artikel 52 van de gecoördineerde wetten.

Mevrouw de Minister, dit antwoord bevredigt mij volledig. In dat geval moest de Vaste Commissie voor Taaltoezicht geen tweede maal een advies worden gevraagd, zij had het al gegeven.

Ik wens echter ook te vernemen of de Vaste Commissie voor Taaltoezicht geraadpleegd werd door de regering en door de werkgroep ad hoc en, zo neen, waarom dit niet geschiedde voor de materies die in het decreet anders geregeld worden dan in de wet.

Ik verneem uit het antwoord van de geachte Minister dat de V.C.T. als dusdanig geen adviesbevoegdheid kreeg met betrekking tot het decreet van 19 juli 1973, niet diende te worden geraadpleegd en dus niet werd geraadpleegd.

Hierbij aansluitend wens ik het volgende te vernemen :

a) Kan de regering aan de Cultuurraad medede-

len voor de aangelegenheden, niet vervat in de wet van 1963 en wel in het decreet, welke adviezen de werkgroep gaf?

b) Kan de regering aan de Cultuurraad mededelen of deze adviezen enige interpretatieve afwijking van de tekst van het decreet inhouden? Zo ja, wens ik te vernemen of de regering niet meent dat dergelijke interpretatieve afwijkingen, indien ze geadviseerd worden, om te beginnen moeten onderworpen worden aan de Assemblée die de wet goedkeurde? Zo neen, wens ik te vernemen of de regering meent dat de werkgroep nog een bestaansreden heeft gelet op de duidelijkheid van de decreettekst, wat de toepassing betreft door de Uitvoerende Macht en gelet op de onwaarde van zulke adviezen voor de rechtspraak bij het Arbeidsgerecht dat zich uitsluitend op de naakte tekst zal baseren. **(Applaus bij de leden van de Volksunie)**

De Voorzitter: Mevrouw de Minister heeft het woord.

Mevrouw R. De Backer-Van Ocken, Minister van Nederlandse Cultuur en van Vlaamse Aangelegenheden (op de tribune): Mijnheer de Voorzitter, geachte Collega's. Ik ben er het geachte Lid dankbaar om, dat zijn vraag om uitleg mij de gelegenheid biedt de juiste draagwijdte van het optreden van de „werkgroep ad hoc” aan de leden van de Cultuurraad te verduidelijken.

De werkgroep, door de regering belast met voorafgaand overleg, met het oog op de coördinatie van de beslissingen inzake de toepassing van het decreet van 19 juli 1973 op het taalgebruik in het bedrijf sfeer, is een louter interne werkgroep samengesteld uit kabinetsmedewerkers van al de betrokken ministers, onder leiding van de kabinetschef voor Vlaamse Aangelegenheden. Dit overleg is uiteraard niet bindend, en elke Minister beslist zelf, bij zijn optreden in verband met de toepassing van het decreet, op basis van de rapporten over dat overleg.

Het is niet de gewoonte, dat de regering de adviezen van medewerkers of van werkgroepen die zij op het louter interne vlak raadpleegt om haar beslissingen voor te bereiden, bekend maakt. Het zijn inderdaad de ministers die de beslissingen treffen en er eventueel de politieke verantwoordelijkheid voor dragen.

Ik wens aan de geachte vraagsteller nochtans wel mede te delen dat de werkgroep slechts met een gering aantal problemen werd geconfronteerd, die uitsluitend op het decreet betrekking hebben.

Ik vermeld als dusdanig: de inhoud van het begrip „werkgever” en van het begrip „sociale betrekkingen” en ook de inhoud van het begrip mondeling taalgebruik tijdens een zogenaamde integratieperiode voor gastarbeiders.

Bij wijze van voorbeeld kan ik bovendien de belangrijkste aangelegenheden opsommen, die de werkgroep behandelde doch die zowel op de nationale taalwetgeving als op het decreet van de Cultuurraad betrekking hebben :

- de inhoud van het begrip „exploitatiezetel”;
- de inhoud van het begrip „boekhoudkundige documenten” ;
- de inhoud van het begrip „wettelijk voorgescreven documenten”;
- het taalgebruik voor facturen, bestemd voor het buitenland ;
- de mogelijke tegenstrijdigheid tussen de tekst van het decreet en sommige voorschriften inzake taalgebruik in internationale akkoorden met betrekking tot gastarbeiders.

Wat dit laatste punt betreft waken wij er in het bijzonder over dat de taalregeling in de multilaterale en in de bilaterale akkoorden strookt met de taalwetgeving en het taaldecreet.

Wat het tweede gedeelte van zijn vraag om uitleg betreft, kan ik de heer Van Haegendoren de bevestiging geven van wat ik hier op 17 juni 1975 heb verklaard, insgelijks in antwoord op een vraag om uitleg van zijnenwege.

Het ligt geenszins in de bedoeling van de regering, langs de adviezen van de bedoelde werkgroep om, aan het decreet interpretaties te geven die afwijken van de tekst, doch enkel de coördinatie te waarborgen tussen de vele departementen die met de toepassing van het decreet kunnen worden geconfronteerd.

Ik ben het er mee eens dat alleen de Cultuurraad een authentieke uitleg van de decreten kan geven, terwijl het gerecht ter gelegenheid van hem voorgelegde concrete geschillen, er toe kan worden genoopt een niet-algemene en niet als regel geldende interpretatie van een decreet te geven.

Anderzijds doet, wat de regering en de diensten van de uitvoerende macht betreft, de duidelijkheid van de bedoelde decreetstekst geen afbreuk aan het feit dat de toepassing van de decreetregelen op bepaalde concrete gevallen en toestanden, interdepartementaal overleg met het oog op coördinatie kan noodzaken, waardoor de bestaansreden van de „werkgroep ad hoc” wordt gerechtvaardigd.

Men kan inderdaad aan de Ministers het recht niet ontzeggen, zich in het raam van de besluitvorming te laten adviseren door hun medewerkers, al dan niet verenigd in een werkgroep.

Maar zoals hierboven uiteengezet, eigent die werkgroep zich geenszins een interpretatieve bevoegdheid toe; zij treedt enkel op om de ministers de nodige voorlichting te verschaffen bij de voorbereiding der beslissingen, zodat aan de bekommernis van het achtbaar lid betreffende de authenticiteit en gerechtelijke interpretatie wel degelijk tegemoet wordt gekomen.

De Voorzitter: De heer Vanhaegendoren heeft het woord.

De heer M. Vanhaegendoren (op de tribune): Mijnheer de Voorzitter, geachte Collega's, de geachte Minister antwoordt dat de werkgroep uitsluitend bedrijvig is ten aanzien van het decreet...

Mevrouw R. De Backer-Van Ocken, Minister van Nederlandse Cultuur en van Vlaamse Aangelegenheden: Neen, er is een bepaalde materie die zowel in het decreet als in de wet behandeld wordt en ook voor die materie is de werkgroep werkzaam, dus over bepaalde aangelegenheden die geregeld werden in de wet van 1963 en eveneens in het decreet, omdat het ene in het verleden van het andere ligt, wordt dus ook overleg gepleegd.

De heer M. Vanhaegendoren : Er bestaan menige adviezen van de Vaste Commissie voor Taaltoezicht over toepassingsmodaliteiten van de wet van 1963.

Deze modaliteiten zijn niet verschillend in het decreet. De Vaste Commissie voor Taaltoezicht gaf desaanvaande advies onder meer in haar advies 8 000, onder meer in het advies dat ze verstrekt heeft aan de heer Van Elslande, Minister van Binnenlandse Zaken, bij de bespreking van het decreet, en in talrijke andere adviezen. Vermits de Vaste Commissie voor Taaltoezicht praktisch al de details van wat u „moeilijkheden van toepassing” noemt, betreft, voor de wet van 1963 reeds heeft opgelost, begrijp ik niet — tenzij de huidige regering een stap terug zou zetten — waarom de werkgroep ad hoc het werk van de Vaste Commissie voor Taaltoezicht, een regeringsorgaan, zou moeten herdoen. Dat wat betreft de wet van 1963.

Mevrouw R. De Backer-Van Ocken, Minister van Nederlandse Cultuur en van Vlaamse Aangelegenheden : Het is ook niet zo dat de werkgroep ad hoc de werkzaamheden van de Vaste Commissie voor Taaltoezicht gaat overdoen.

De werkgroep ad hoc is gewoon een interne interdepartementale werkgroep. U weet trouwens ook welke de mogelijkheden zijn van de Vaste Commissie voor Taaltoezicht met betrekking tot het decreet.

Het is u bekend dat in het decreet geen adviesbevoegdheid van de Vaste Commissie is ingeschreven. Hierop heb ik u vroeger reeds geantwoord.

De heer M. Vanhaegendoren: De Ministers hebben geen interdepartementale werkgroep nodig indien ze de bedoeling hebben rekening te houden met de adviezen van de Vaste Commissie voor Taaltoezicht, want die zijn volledig.

Als u het werk raadpleegt van De Weerdts dan hebt u een lijst van twee bladzijden lang met al de adviezen van de Vaste Commissie voor Taaltoezicht.

Ik zie niet in dat men daarop moet terugkomen wat betreft de wet van 1963. Wat diezelfde wet aangaat citeert u de moeilijkheden of de problemen aangaande de boekhouding en de facturen. Ik weet dat u niet verplicht bent aan een assemblée kennis te geven van de adviezen die u als Minister ontvangt. Ik waardeer deze openheid. Ik ken ook die problemen.

Welnu, daarover heeft de Vaste Commissie voor Taaltoezicht, niet alleen de Nederlandse afdeling maar ook de plenaire afdeling, Nederlandstaligen en Franstaligen zich volledig uitgesproken. Daarover is niets meer te zeggen. Ik begrijp niet waarom opnieuw daarover interdepartementaal om advies wordt gevraagd. Dat iedere Minister gewoon aan de heer Renard vraagt hem een fotocopie van de adviezen te bezorgen.

Mevrouw R. De Backer-Van Ocken, Minister van Nederlandse Cultuur en van Vlaamse Aangelegenheden: Mijnheer de Voorzitter, ik denk dat de geachte spreker het belang en de bevoegdheid van die interdepartementale commissie overschat. Het is doodgewoon een commissie van medewerkers om bepaalde zaken voor de Minister voor te bereiden en zo een zekere coördinatie tot stand te brengen tussen de verschillende departementen. Zij maakt gebruik van adviezen die voorhanden zijn, onder andere bij de Vaste Commissie voor Taaltoezicht. Hierdoor worden de problemen gemakkelijker gecoördineerd en de teksten die zeer specifiek voor bepaalde moeilijkheden worden geschreven bijeengebracht. Het is een werkmethode. Het is niet een orgaan dat bepaalde adviezen uitbrengt die bindend zouden zijn. Het is een orgaan dat een coördinerende werkzaamheid verricht.

De heer M. Vanhaegendoren : Mevrouw de Minister, ik neem akte van deze verklaring die u wellicht namens de regering hebt gedaan en dank u ervoor.

Indien u mij een kleine boosaardigheid toestaat, — met alle waardering voor de leden van die commissie ad hoc — moet ik u zeggen dat het werk eigenlijk kan worden gedaan door een half-time secretaresse die doodeenvoudig **fotocopies** maakt van de adviezen van de Vaste Commissie voor Taaltoezicht en ze aan de diverse Ministers toestuurt.

Wat betreft het specifieke van het decreet hebt u de gastarbeiders genoemd. Dat probleem heeft in zekere zin niets te maken met de bevoegdheid van de Cultuurraad. Maar hier blijft de regering dan toch schromelijk in gebreke. U citeert het taalprobleem van de gastarbeiders. Wij kennen de

sociale akkoorden. Wij kennen ook de bilaterale akkoorden die in de Senaat werden besproken. Het is inderdaad waar dat er taalclausules in voorkomen. Maar die taalclausules vormen 1 / 100 van hetgeen in die akkoorden voorkomt. Zij bevatten voor **99/100** clausules op allerlei andere gebieden.

Ter zake bestaat er op papier in het Belgisch overheidsapparaat de Raad voor Immigratie. Ik kan geen enkel spoor ontdekken van de activiteit van die Raad voor Immigratie. Dat is een veel belangrijker zaak dan die paar „mijntjes” die misschien betrekking kunnen hebben op de taal, indien men een vergrootglas zou gebruiken.

Ik wens tot slot nog in herinnering te brengen dat minister Chabert in Radio-Actueel van 2 oktober verklaard heeft dat circulaire en omzendbrieven in uitvoering van het decreet zullen worden gezonden.

Minister Chabert heeft dat ook verklaard in een hoorzitting met de **G.E.R.V.** Van deze circulaire of omzendbrief in 1973 beloofd, is nog niets terecht gekomen.

Indien men de uitvoering van decreten als de vuurproef van de culturele autonomie beschouwt dan komt het zo uit dat de regering de culturele autonomie laat slapen.

Ik ben niet alleen om dit te verklaren. Misschien enigszins vanuit een andere hoek heeft minister Glinne hierover reeds een parlementaire vraag gesteld op 11 juli 1974.

Wat de wet van 1963 betreft herinner ik u aan wat minister Michel in antwoord op een parlementaire vraag verklaart. Ik hoop dat de regering akkoord gaat met de Waal die minister Michel is. Wat betreft de voertaal van de sociale documenten in de bedrijven van Brussel-Hoofdstad antwoordt minister Michel zeer terecht: „vermits echter artikel 52 geen gewag maakt van taalrollen of -groepen en anderzijds geen enkele maatstaf heeft vastgesteld om personen bij de ene of de andere taalgroep in te delen strookt het blijkbaar met de geest van de wetgeving te vermoeden dat wie in het Nederlandstalig gebied woonachtig is Nederlandstalig is en dat het in artikel 52 bedoelde schrijven hem in het Nederlands moet worden uitgereikt, tenzij de persoon in kwestie uitdrukkelijk heeft te kennen gegeven het in de andere taal, het Frans, te willen ontvangen.

Ik meen dat dit zeer duidelijk is, mevrouw de Minister.

Ik weet dat ik hiermee voor de zoveelste keer buiten de bevoegdheid van de Cultuurraad - treed, maar ik treed niet buiten de sociale belangen van de honderdduizenden pendelaars te Brussel. (**Applaus op de banken van de Volksunie**)

De Voorzitter: Het incident is gesloten.

VOORSTEL VAN DECREET**Indiening en verzending**

De Voorzitter: Het volgende voorstel van decreet werd ingediend en naar de bevoegde Commissie verzonden :

Voorstel van decreet van mevrouw **W. Demeester-De Meyer** C.S. houdende de rijkssubsidieregeling voor vormingsboerderijen.
Verzonden naar de Commissie voor jeugdbeleid, permanente vorming en sport.

REGELING VAN DE WERKZAAMHEDEN

De Voorzitter: Dames en Heren, overeenkomstig de beslissing van het Bureau zullen onze openbare vergaderingen voortaan telkens om 14.30 uur aanvangen.

Ik stel voor het bepalen van dag en agenda voor de volgende openbare vergadering aan uw Voorzitter en aan het Bureau over te laten. (**Instemming**)

Hiermede zijn wij aan het einde van onze werkzaamheden voor vandaag gekomen. De vergadering is gesloten.

**De vergadering wordt om 18.55 uur gesloten.
De Raad gaat tot nadere bijeenroeping uiteen.**

SCHRIFTELIJKE VRAGEN EN ANTWOORDEN (R.v.O. art. 51)

Schriftelijke vragen werden ingediend door de heren **F. Baert, A. Bourgeois**, mevrouw **G. De Kegel**, de heren **J. Gerits, W. Jorissen**, mejuffrouw **R. Steyaert**, de heren **J. Valkeniers, J. Van Elewyck**.